

Γενική Γραμματεία
Επαγγελματικής Εκπαίδευσης, Κατάρτισης και
Διά Βίου Μάθησης

ΟΔΗΓΟΣ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗΣ

Ειδικότητα: Ειδικός Φροντίδας
Ηλικιωμένων

Κωδικός: .....

ΣΑΕΚ

Ημερομηνία Έκδοσης
Σεπτέμβριος 2024

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού,
Εκπαίδευση και Διά Βίου Μάθηση
Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

**Συγγραφή Οδηγού Κατάρτισης
στην ειδικότητα:
«Ειδικός Φροντίδας Ηλικιωμένων»**

Συγγραφική ομάδα

Χρήστος Κλεισιάρης

Μαρία Σαρίδη

Ελένη Αλμπάνη

**Σύμβουλος μεθοδολογίας ανάπτυξης
του Οδηγού Κατάρτισης**

Χριστίνα Κυριακίδου

Το περιεχόμενο του Οδηγού Κατάρτισης της ειδικότητας διαμορφώθηκε από τη συγγραφική ομάδα με βάση μεθοδολογικές προδιαγραφές και ειδικά πρότυπα που επεξεργάστηκε το ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ στο πλαίσιο της Πράξης «ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗ ΟΔΗΓΩΝ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗΣ ΚΑΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΩΝ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΩΝ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗΣ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗΣ (ΙΕΚ)¹» (κωδικός ΟΠΣ [MIS] 5069281) του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού, Εκπαίδευση και Διά Βίου Μάθηση 2014-2020», που υλοποιήθηκε από σύμπραξη των κοινωνικών εταίρων και, ειδικότερα, από το ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ (επικεφαλής εταίρος της κοινοπραξίας), το ΙΝΕ/ΓΣΕΕ, το ΙΜΕ/ΓΣΕΒΕΕ, το ΚΑΕΛΕ/ΕΣΕΕ, το ΙΝΣΕΤΕ, καθώς και από τον ΕΟΠΠΕΠ, και συγχρηματοδοτήθηκε από την Ελλάδα και την Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΚΤ). Ο παρών οδηγός κατάρτισης εκπονήθηκε υπό την εποπτεία και το συντονισμό του ΙΝΕ ΓΣΕΕ με στόχο την τήρηση των μεθοδολογικών προδιαγραφών ανάπτυξης των οδηγιών κατάρτισης ΣΑΕΚ.

---

¹ Όπου αναφέρεται ο όρος «Ινστιτούτα Επαγγελματικής Κατάρτισης» ή το αρκτικόλεξο «Ι.Ε.Κ.», νοούνται οι Σχολές Ανώτερης Επαγγελματικής Κατάρτισης ή το αρκτικόλεξο «Σ.Α.Ε.Κ.», αντίστοιχα παρ.2 άρθρο 3 του ν.5082/2024(Α' 9).

Περιεχόμενα

1. Πρόλογος	6
2. Εισαγωγή	7
Μέρος Α΄ – ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑΣ	9
1. Τίτλος της ειδικότητας και ομάδα προσανατολισμού	10
1.1 Τίτλος ειδικότητας	10
1.2 Ομάδα προσανατολισμού (επαγγελματικός τομέας)	10
2. Συνοπτική περιγραφή ειδικότητας	10
2.1 Ορισμός ειδικότητας	10
2.2 Αρμοδιότητες/Καθήκοντα	11
2.3 Προοπτικές απασχόλησης στον κλάδο ή τομέα	12
3. Προϋποθέσεις εγγραφής και διάρκεια προγράμματος κατάρτισης	13
3.1 Προϋποθέσεις εγγραφής	13
3.2 Διάρκεια προγράμματος κατάρτισης	13
4. Χορηγούμενοι τίτλοι – Βεβαιώσεις – Πιστοποιητικά	13
5. Κατατάξεις τίτλων επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης στην ειδικότητα	14
5.1 Κατάταξη στην ειδικότητα αποφοίτων άλλων ειδικοτήτων της ίδιας ομάδας προσανατολισμού	14
5.2 Κατάταξη αποφοίτων της δευτεροβάθμιας επαγγελματικής εκπαίδευσης στην ειδικότητα	14
6. Πιστοποίηση αρχικής επαγγελματικής κατάρτισης αποφοίτων ΙΕΚ/ΣΑΕΚ	15
7. Εθνικό Πλαίσιο Προσόντων	15
8. Πιστωτικές μονάδες	17
9. Επαγγελματικά δικαιώματα	17
10. Σχετική νομοθεσία	17
11. Πρόσθετες πηγές πληροφόρησης	19
Μέρος Β΄ – ΣΚΟΠΟΣ & ΠΡΟΣΔΟΚΩΜΕΝΑ ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗΣ ΤΗΣ ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑΣ	21
1. Σκοπός του προγράμματος κατάρτισης της ειδικότητας	22
2. Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα του προγράμματος κατάρτισης	22
Μέρος Γ΄ – ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΕΣ ΠΡΟΔΙΑΓΡΑΦΕΣ & ΑΝΑΛΥΤΙΚΟ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΤΗΣ ΘΕΩΡΗΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΑΚΗΣ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗΣ	27
Γ1 – ΑΝΑΛΥΤΙΚΟ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΤΗΣ ΘΕΩΡΗΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΑΚΗΣ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗΣ	28
1. Ωρολόγιο πρόγραμμα	28
ΑΣΦΑΛΕΙΑ ΗΛΙΚΙΩΜΕΝΩΝ ΚΑΙ ΠΡΟΛΗΨΗ ΑΤΥΧΗΜΑΤΩΝ	29

2. Αναλυτικό περιεχόμενο προγράμματος θεωρητικής και εργαστηριακής κατάρτισης	29
2.1 ΕΞΑΜΗΝΟ Α΄	29
2.1.Α ΘΕΩΡΙΕΣ ΓΗΡΑΤΟΣ ΚΑΙ ΦΡΟΝΤΙΔΑΣ	29
2.1.Β ΑΝΑΤΟΜΙΑ	30
2.1.Γ ΦΥΣΙΟΛΟΓΙΑ	31
2.1.Δ ΒΑΣΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΦΑΡΜΑΚΟΛΟΓΙΑΣ	32
2.1.Ε ΑΤΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΓΕΝΙΚΗ ΥΓΙΕΙΝΗ	33
2.1.ΣΤ ΕΝΕΡΓΟΣ ΚΑΙ ΥΓΙΗΣ ΓΗΡΑΝΣΗ	34
2.2 ΕΞΑΜΗΝΟ Β΄	36
2.2.Α ΒΑΣΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΦΡΟΝΤΙΔΑΣ ΗΛΙΚΙΩΜΕΝΩΝ	36
2.2.Β ΠΑΘΟΛΟΓΙΑ ΤΗΣ ΓΗΡΑΝΣΗΣ	37
2.2.Γ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΓΗΡΙΑΤΡΙΚΩΝ ΣΥΝΔΡΟΜΩΝ	38
2.2.Δ ΔΙΑΤΡΟΦΙΚΗ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ ΗΛΙΚΙΩΜΕΝΩΝ	39
2.2.Ε ΠΡΑΚΤΙΚΗ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΣΕ ΘΕΜΑΤΑ ΦΡΟΝΤΙΔΑΣ (ΑΣΚΗΣΗ ΣΕ ΔΟΜΕΣ)	40
2.3 ΕΞΑΜΗΝΟ Γ΄	41
2.3.Α ΑΝΑΚΟΥΦΙΣΤΙΚΗ/ΠΑΡΗΓΟΡΗΤΙΚΗ ΦΡΟΝΤΙΔΑ	41
2.3Β ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΓΕΡΟΝΤΟΛΟΓΙΑ	43
2.3Γ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ ΚΑΙ ΣΥΜΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗ	44
2.3.Δ ΨΥΧΟΛΟΓΙΑ ΤΟΥ ΓΗΡΑΤΟΣ	45
2.3Ε ΠΡΑΚΤΙΚΗ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΣΕ ΘΕΜΑΤΑ ΦΡΟΝΤΙΔΑΣ (ΑΣΚΗΣΗ ΣΕ ΔΟΜΕΣ)	46
2.4Α ΔΙΚΤΥΑ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗΣ ΗΛΙΚΙΩΜΕΝΩΝ	48
2.4Β ΑΣΦΑΛΕΙΑ ΗΛΙΚΙΩΜΕΝΩΝ ΚΑΙ ΠΡΟΛΗΨΗ ΑΤΥΧΗΜΑΤΩΝ	49
2.4Γ ΠΡΩΤΕΣ ΒΟΗΘΕΙΕΣ ΚΑΙ ΕΠΕΙΓΟΥΣΑ ΦΡΟΝΤΙΔΑ	50
2.4Δ ΚΑΤ΄ ΟΙΚΟΝ ΦΡΟΝΤΙΔΑ ΗΛΙΚΙΩΜΕΝΩΝ	51
2.4Ε ΠΡΑΚΤΙΚΗ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΣΕ ΘΕΜΑΤΑ ΦΡΟΝΤΙΔΑΣ (ΑΣΚΗΣΗ ΣΕ ΔΟΜΕΣ)	52
Γ2 – ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΕΣ ΠΡΟΔΙΑΓΡΑΦΕΣ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΘΕΩΡΗΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΑΚΗΣ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗΣ	54
1. Αναγκαίος και επιθυμητός εξοπλισμός και μέσα διδασκαλίας	54
2. Διδακτική μεθοδολογία	56
3. Υγεία και ασφάλεια κατά τη διάρκεια της κατάρτισης	57
3.1 Βασικοί κανόνες υγείας και ασφάλειας	58
3.2. Μέσα ατομικής προστασίας	59
Μέρος Δ΄ – ΠΡΟΔΙΑΓΡΑΦΕΣ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ ΠΡΑΚΤΙΚΗΣ ΑΣΚΗΣΗΣ	60
1. Ο θεσμός της πρακτικής άσκησης	61
2. Οδηγίες για τον/την πρακτικά ασκούμενο/η	63

2.1 Προϋποθέσεις εγγραφής στο πρόγραμμα πρακτικής άσκησης	63
2.2 Δικαιώματα και υποχρεώσεις του/της πρακτικά ασκούμενου/ης	63
2.3 Φορείς υλοποίησης πρακτικής άσκησης	64
3. Οδηγίες για τους/τις εργοδότες/τριες που προσφέρουν θέση πρακτικής άσκησης	65
4. Ο ρόλος του/της εκπαιδευτή/τριας της πρακτικής άσκησης	67
5. Ενότητες προσδοκώμενων μαθησιακών αποτελεσμάτων της πρακτικής άσκησης	67
<i>ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ : Προφίλ εκπαιδευτών/τριών</i>	72
BIBΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	75
Α. Βιβλιογραφικές αναφορές σχετικές με την ειδικότητα	75
Β. Βιβλιογραφικές αναφορές σχετικές με τη μεθοδολογία ανάπτυξης των Οδηγών Κατάρτισης	76
Γ. Σχετική εθνική νομοθεσία	77

1. Πρόλογος

Ο Οδηγός Κατάρτισης της ειδικότητας «Ειδικός Φροντίδας Ηλικιωμένων» αναπτύχθηκε στο πλαίσιο της Πράξης «ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗ ΟΔΗΓΩΝ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗΣ ΚΑΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΩΝ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΩΝ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗΣ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗΣ (ΙΕΚ)» (κωδικός ΟΠΣ [MIS] 5069281) του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού, Εκπαίδευση και Διά Βίου Μάθηση 2014-2020», που υλοποιήθηκε από σύμπραξη των κοινωνικών εταίρων, και ειδικότερα από το ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ (επικεφαλής εταίρος της κοινοπραξίας), το ΙΝΕ/ΓΣΕΕ, το ΙΜΕ/ΓΣΕΒΕΕ, το ΚΑΕΛΕ/ΕΣΣΕ, το ΙΝΣΕΤΕ, καθώς και από τον ΕΟΠΠΕΠ, και συγχρηματοδοτήθηκε από την Ελλάδα και την Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΚΤ).

Το έργο αυτό αποτέλεσε μια ολοκληρωμένη παρέμβαση για τη βελτίωση και ενίσχυση του θεσμού της αρχικής επαγγελματικής κατάρτισης σε μια περίοδο κατά την οποία, περισσότερο από ποτέ, το αίτημα της διασύνδεσής του με την αγορά εργασίας είναι επιτακτικό και επίκαιρο. Ιδιαίτερα, μετά τη μακρά περίοδο οικονομικής κρίσης και ύφεσης την οποία αντιμετώπισε η ελληνική κοινωνία αλλά και τις συνέπειες από την πανδημική κρίση Covid-19, οι αναδυόμενες προκλήσεις καθιστούν αναγκαία στοχευμένα μέτρα εκσυγχρονισμού του. Το συγκεκριμένο έργο αποτέλεσε συστηματική προσπάθεια αντιμετώπισης χρόνιων αδυναμιών του πεδίου, αναβάθμισης του επιπέδου των παρεχόμενων γνώσεων, των δεξιοτήτων και των ικανοτήτων, καθώς και βελτίωσης των μαθησιακών αποτελεσμάτων που απορρέουν από την επαγγελματική κατάρτιση σε συγκεκριμένες ειδικότητες.

Καθώς εμπερικλείει μια καινοτόμα δέσμη αλληλοσυμπληρούμενων δράσεων, μεθόδων και πρακτικών, επιδίωξε να συμβάλει με πολλαπλασιαστικό τρόπο στην ενίσχυση της ποιότητας και της αποτελεσματικότητας του πεδίου της αρχικής επαγγελματικής κατάρτισης. Ειδικότερα, στο πλαίσιο του έργου:

- Διεξήχθη ποιοτική έρευνα με στόχο τη διερεύνηση των χαρακτηριστικών και της δυναμικής που διέπει το πεδίο της αρχικής επαγγελματικής κατάρτισης στη χώρα μας και στον ευρωπαϊκό χώρο, με στόχο τη διαμόρφωση σχετικών προτάσεων πολιτικής.
- Αναπτύχθηκαν:
  - Επικαιροποιημένοι «Οδηγοί Κατάρτισης» για εκατόν τριάντα (130) ειδικότητες αρχικής κατάρτισης.
  - Αντίστοιχα Εκπαιδευτικά Εγχειρίδια, για την υποστήριξη της κατάρτισης/εκπαίδευσης των σπουδαστών/τριών.
  - Συναφείς Τράπεζες Θεμάτων για κάθε ειδικότητα.
- Το σύνολο των παραπάνω στηρίχθηκε σε ένα ενιαίο μεθοδολογικό πλαίσιο, μέσω του οποίου επιδιώχθηκε η σύνδεση της κοινωνικής εμπειρίας της εργασίας, της εκπαίδευσης και της πιστοποίησής της, λαμβάνοντας υπόψη του το ισχύον θεσμικό πλαίσιο, καθώς και τις ιδιαιτερότητες του πεδίου της αρχικής επαγγελματικής κατάρτισης.
- Τέλος, με γνώμονα την ενίσχυση της θετικής επενέργειας του έργου σε θεσμικό επίπεδο, αναπτύχθηκε μια μεθοδολογία ευέλικτης τακτικής περιοδικής επανεξέτασης και επικαιροποίησης των περιεχομένων των Οδηγών

Κατάρτισης, των Εγχειριδίων και των Τραπεζών Θεμάτων, έτσι ώστε αυτά να βρίσκονται –κατά το δυνατόν– σε αντιστοιχία με τα νέα τεχνολογικά, οργανωσιακά, εργασιακά, περιβαλλοντικά, κοινωνικά και οικονομικά δεδομένα και τις ανάγκες της αγοράς εργασίας και των εκπαιδευομένων.

2. Εισαγωγή

Στόχος του παρόντος εγχειριδίου είναι η περιγραφή των εκπαιδευτικών και λοιπών προδιαγραφών υλοποίησης ενός προγράμματος αρχικής επαγγελματικής κατάρτισης στην ειδικότητα «Ειδικός Φροντίδας Ηλικιωμένων» και η ενημέρωση του συνόλου των συντελεστών του, λαμβάνοντας υπόψη τα περιεχόμενα των καθηκόντων και τις ιδιαιτερότητές της, καθώς και τους ισχύοντες θεσμικούς περιορισμούς του πεδίου.

Απευθύνεται κυρίως στα στελέχη σχεδιασμού, στους/στις εκπαιδευτές/τριες των προγραμμάτων, καθώς και στους σχετικούς φορείς υλοποίησής τους – στα Ινστιτούτα Επαγγελματικής Κατάρτισης. Επιπλέον, αποτελεί ένα χρήσιμο εγχειρίδιο για τους/τις εκπαιδευόμενους/ες αλλά και για το σύνολο των υπόλοιπων δυνάμει συντελεστών ενός προγράμματος αρχικής επαγγελματικής κατάρτισης, ιδιαίτερα για όσους/ες συμμετέχουν στην υλοποίηση της πρακτικής άσκησης/μαθητείας.

Ο Οδηγός αυτός αποτελεί μια συστηματική βάση η οποία περιλαμβάνει σημαντικές πληροφορίες για την κατανόηση του ίδιου του πεδίου της συγκεκριμένης ειδικότητας αλλά και των απαραίτητων προϋποθέσεων για τον σχεδιασμό, την υλοποίηση και την αξιολόγηση ενός οποιουδήποτε προγράμματος που στοχεύει στην ποιοτική και αποτελεσματική κατάρτιση μιας ομάδας εκπαιδευομένων.

Στην κατεύθυνση αυτή, για το κάθε πρόγραμμα αρχικής επαγγελματικής κατάρτισης το οποίο δύναται να υλοποιηθεί, είναι απαραίτητο να ληφθούν συστηματικά υπόψη τα εκπαιδευτικά περιεχόμενα αλλά και οι μεθοδολογικές προδιαγραφές που περιλαμβάνονται.

Ειδικότερα, ο Οδηγός Κατάρτισης αποτελείται από τέσσερα (Α'-Δ') Μέρη.

- Το Μέρος Α' παρέχει όλες τις πληροφορίες που αφορούν την περιγραφή της ειδικότητας, τόσο ως ενεργό πεδίο εργασιακής εμπειρίας όσο και ως πεδίο υλοποίησης σχετικών προγραμμάτων αρχικής επαγγελματικής κατάρτισης.

Περιλαμβάνει την περιγραφή της ειδικότητας, των βασικών εργασιακών καθηκόντων της, των προοπτικών απασχόλησης σε αυτήν, τη σχετική νομοθεσία και τα αναγνωρισμένα επαγγελματικά της δικαιώματα, τις ισχύουσες αντιστοιχίσεις της, τις προϋποθέσεις εγγραφής και τη διάρκεια κατάρτισης των υλοποιούμενων προγραμμάτων, τις κατατάξεις εγγραφής άλλων τίτλων επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης στην ειδικότητα, καθώς και την κατάταξη του προγράμματος στο Εθνικό Πλαίσιο Προσόντων, συνοδευόμενα από την παράθεση προτεινόμενων πηγών πληροφόρησης για την ειδικότητα.

- Το Μέρος Β' επικεντρώνεται στον καθορισμό των ευρύτερων αλλά και των επιμέρους ενοτήτων προσδοκώμενων μαθησιακών αποτελεσμάτων του προγράμματος κατάρτισης.

Αναφέρεται στις δραστηριότητες που θα είναι σε θέση να επιτελέσουν οι εκπαιδευόμενοι/ες μετά το πέρας της συνολικής κατάρτισής τους στη συγκεκριμένη ειδικότητα.

- *Το Μέρος Γ΄ εστιάζεται στο περιεχόμενο και στη διάρθρωση του προγράμματος θεωρητικής και εργαστηριακής κατάρτισης, καθώς και στις εκπαιδευτικές προδιαγραφές της υλοποίησής του.*

Περιλαμβάνει το ωρολόγιο πρόγραμμα, καθώς και την περίληψη, τους εκπαιδευτικούς στόχους και τις ώρες διδασκαλίας ανά εβδομάδα της κάθε μαθησιακής ενότητας. Επιπλέον, αναφέρεται σε μια σειρά άλλων προδιαγραφών, όπως στον αναγκαίο εξοπλισμό, στους απαραίτητους κανόνες υγείας και ασφάλειας και στην προτεινόμενη διδακτική μεθοδολογία.

- *Το Μέρος Δ΄ εστιάζεται στην περιγραφή του περιεχομένου, των χαρακτηριστικών και των προδιαγραφών υλοποίησης της πρακτικής άσκησης.*

Περιλαμβάνεται η περιγραφή του θεσμού της πρακτικής άσκησης και παρέχονται χρήσιμες οδηγίες για τους/τις εκπαιδευόμενους/ες, τους/τις εργοδότες/τριες και τους/τις εκπαιδευτές/τριες στον χώρο εργασίας. Στα περιεχόμενα συγκαταλέγονται, επίσης, οι ενότητες μαθησιακών αποτελεσμάτων της πρακτικής άσκησης.

Τέλος, στο παράρτημα του Οδηγού Κατάρτισης περιλαμβάνεται το προσήκον, ανά μαθησιακή ενότητα, προφίλ εκπαιδευτών/τριών.

Οι Οδηγοί Κατάρτισης ολοκληρώθηκαν σε συνεργασία με τη Γενική Γραμματεία Επαγγελματικής Εκπαίδευσης, Κατάρτισης και Διά Βίου Μάθησης και ιδιαίτερα με τους Όλγα Καφετζοπούλου, Δημήτρη Σουλιώτη και Αθανάσιο Τσαγκατάκη. Στηρίχθηκαν σε ένα σύνολο πηγών και κειμένων αναφοράς, συμπεριλαμβανομένων των προηγούμενων Οδηγών Κατάρτισης (σπουδών) των ειδικοτήτων, καθώς και σε μια ειδικά προσαρμοσμένη μεθοδολογία ανάπτυξης των Οδηγών Κατάρτισης. Για τη σύνταξή τους συνεργάστηκαν οι Ρένα Βαρβιτσιώτη, Χρήστος Γούλας, Ελένη Θεοδωρή, Ιάκωβος Καρατράσογλου, Κωνσταντίνος Μαρκίδης, Δέσποινα Μπαμπανέλου και Παναγιώτης Νάτσης.

Μέρος Α' – ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑΣ

1. Τίτλος της ειδικότητας και ομάδα προσανατολισμού

1.1 Τίτλος ειδικότητας

«Ειδικός Φροντίδας Ηλικιωμένων» (ΦΕΚ 2661/Β/30-5-2022).

1.2 Ομάδα προσανατολισμού (επαγγελματικός τομέας)

Η ειδικότητα «Ειδικός Φροντίδας Ηλικιωμένων» περιλαμβάνεται στην Ομάδα Προσανατολισμού «Υγείας & Πρόνοιας».

2. Συνοπτική περιγραφή ειδικότητας

2.1 Ορισμός ειδικότητας

Ο/Η «Ειδικός Φροντίδας Ηλικιωμένων» είναι ο/η επαγγελματίας ο/η οποίος/α, εφαρμόζοντας τις αρχές και τα πρότυπα της ολοκληρωμένης φροντίδας για ηλικιωμένα άτομα, παρέχει αυτόνομα βασική φροντίδα υγείας. Είναι υπάλληλος των δομών φροντίδας ηλικιωμένων ατόμων, δημοσίου ή ιδιωτικού χαρακτήρα, και ενεργεί υπό την εποπτεία της προϊστάμενης αρχής της εκάστοτε δομής. Ο/Η «Ειδικός Φροντίδας Ηλικιωμένων» μπορεί, επίσης, να παρέχει και εξατομικευμένη φροντίδα κατ' οίκον στα ηλικιωμένα άτομα και στις οικογένειές τους, καθώς και να συνεργάζεται με άλλους/ες επαγγελματίες υγείας για την παροχή πρώτων βοηθειών σε επείγουσες περιπτώσεις σύμφωνα με τα ισχύοντα πρωτόκολλα.²

Η εργασία του/της «Ειδικού Φροντίδας Ηλικιωμένων» εκτείνεται σε ένα ευρύ φάσμα δραστηριοτήτων με κύρια επιδίωξη την υποστήριξη της αυτονομίας του ηλικιωμένου/ης στον χώρο διαβίωσης, λαμβάνοντας υπόψη τους λειτουργικούς περιορισμούς και τις διαπολιτισμικές ιδιαιτερότητές του/της σύμφωνα με το προβλεπόμενο θεσμικό πλαίσιο και τις βέλτιστες πρακτικές που διέπουν τη φροντίδα των ηλικιωμένων ατόμων.³

Εφαρμόζει τυποποιημένα και ενίοτε εξατομικευμένα πλάνα φροντίδας σύμφωνα με τα επικαιροποιημένα διεθνή πρότυπα και τις κατευθυντήριες οδηγίες, υποστηρίζοντας τον/την ηλικιωμένο/η, υγιή ή ασθενή, στις καθημερινές του/της δραστηριότητες ανεξάρτητης διαβίωσης, καθώς και στις βασικές του/της ανάγκες ατομικής υγιεινής και μετακίνησης, εντός και εκτός του χώρου διαβίωσης, ενώ παράλληλα μεριμνά για την ασφάλεια του/της ηλικιωμένου/ης από απειλητικές, ανεπιθύμητες και απροσδόκητες καταστάσεις.⁴

---

² World Health Organization (2017).

³ Rocard and Llana-Nozal (2022).

⁴ European Commission (2022).

2.2 Αρμοδιότητες/Καθήκοντα

Ο/Η «Ειδικός Φροντίδας Ηλικιωμένων» ασκεί (ενδεικτικά και όχι περιοριστικά) τις παρακάτω αρμοδιότητες/καθήκοντα:

- Επιμελείται την ατομική καθαριότητα του/της ασθενούς και την καθαριότητα της υγιεινής των χώρων διαβίωσης.
- Επιμελείται την κλίνη (στρώσιμο κλίνης), τον ιματισμό και τα αντικείμενα του περιβάλλοντος χώρου.
- Σχεδιάζει το πλάνο φροντίδας και διαχειρίζεται τις καθημερινές ανάγκες κοινωνικής δραστηριοποίησης του/της ηλικιωμένου/ης.
- Υποστηρίζει τα δικαιώματα υγείας, κοινωνικών παροχών, υποστήριξης δικτύων και το απόρρητο του/της ηλικιωμένου/ης.
- Επικοινωνεί και αντιλαμβάνεται τις λειτουργικές και ψυχοκοινωνικές ανάγκες του/της ηλικιωμένου/ης.
- Υποστηρίζει τον/την ηλικιωμένο/η στη σωστή λήψη της φαρμακευτικής αγωγής και μεριμνά για την αυτοδιαχείριση των φαρμάκων.
- Συμμετέχει επικουρικά στη διαδικασία εφαρμογής παρεμβάσεων προαγωγής και αγωγής υγείας.
- Υποστηρίζει τη διαδικασία θρέψης/σίτισης του/της ηλικιωμένου/ης σχεδιάζοντας παρεμβάσεις βελτίωσης.
- Αναγνωρίζει και συμμετέχει επικουρικά στη διαχείριση των γηριατρικών συνδρόμων και των χρόνιων συννοσηροτήτων.
- Εφαρμόζει ασκήσεις μυϊκής ενδυνάμωσης και φυσικής δραστηριότητας.
- Εφαρμόζει τους κανόνες ασηψίας και αντισηψίας σε όλο το φάσμα της παροχής φροντίδας υγείας.
- Επιμελείται τη μεταφορά του/της ηλικιωμένου/ης εντός και εκτός του χώρου διαβίωσης.
- Παρακολουθεί τις παροχετεύσεις και συλλέγει δείγματα εκκρίσεων.
- Συνεπικουρεί τη διεπιστημονική ομάδα σε πρακτικές πρόληψης συμπεριφορών υγείας για τη βελτίωση της ποιότητας ζωής και της ευεξίας του/της ηλικιωμένου/ης.
- Παρέχει στη διεπιστημονική ομάδα πληροφορίες σχετικά με την εξέλιξη της νόσου του/της ηλικιωμένου/ης ή/και σημείων βελτίωσης αυτής.
- Μεριμνά για την ασφάλεια του/της ηλικιωμένου/ης από εσωτερικούς και εξωτερικούς κινδύνους που είναι επιβλαβείς για την υγεία του/της.
- Μεριμνά για την ασφάλεια των τροφίμων και τη φύλαξη των φαρμάκων σε ενδεδειγμένους χώρους.
- Εφαρμόζει άμεσα μέτρα προστασίας ή διαφυγής του/της ηλικιωμένου/ης σε κρίσιμες καταστάσεις.
- Παρέχει πρώτες βοήθειες σε περίπτωση εγκαύματος, ρινορραγίας, πνιγμονής, αλλεργικών αντιδράσεων και αναφυλακτικού σοκ.
- Εφαρμόζει πρακτικές φροντίδας του δέρματος του/της ηλικιωμένου/ης μέσω κατάλληλων τεχνικών.
- Συνεργάζεται με άλλους/ες επαγγελματίες υγείας γενικότερα σε θέματα φροντίδας υγείας του/της ηλικιωμένου/ης.

2.3 Προοπτικές απασχόλησης στον κλάδο ή τομέα

Ο/Η κάτοχος διπλώματος της ειδικότητας «Ειδικός Φροντίδας Ηλικιωμένων» μπορεί να εργαστεί σε δημόσιες και ιδιωτικές δομές φροντίδας ηλικιωμένων ως «Ειδικός Φροντίδας Ηλικιωμένων», στην Πρωτοβάθμια Φροντίδα Υγείας, σε ειδικά κέντρα φροντίδας, σε δομές φιλοξενίας ηλικιωμένων και σε κέντρα αποκατάστασης.

Ο/Η «Ειδικός Φροντίδας Ηλικιωμένων» συμμετέχει επικουρικά σε όλο το φάσμα της πρωτογενούς, δευτερογενούς και τριτογενούς πρόληψης (αποκατάσταση), που άπτονται των υπηρεσιών φροντίδας υγείας, υπό την επίβλεψη της προϊσταμένης αρχής της εκάστοτε δομής ή υπηρεσίας υγείας.

Ειδικότερα μπορεί να εργαστεί σε:

- Δημόσια ή ιδιωτικά νοσοκομεία και γενικά νοσοκομεία (με την ιδιότητα του/της αποκλειστικού/ής φροντιστή/τριας ηλικιωμένων ατόμων)
- Μονάδες αποκατάστασης αναπήρων
- Θεραπευτήρια χρόνιων παθήσεων και φροντίδας ηλικιωμένων
- Δομές κοινωνικής πρόνοιας (Κέντρο Ημερήσιας Φροντίδας Ηλικιωμένων, πρόγραμμα «Βοήθεια στο σπίτι» κ.ά.)
- Ψυχιατρικές δομές και Κέντρα Ψυχικής Υγείας (ΚΨΥ)
- Σε αναγνωρισμένα τυπικά δίκτυα υποστήριξης (λέσχες φιλίας, τηλεφωνική Γραμμή SOS 1065 κ.ά.)
- Σε φιλανθρωπικές ή εκκλησιαστικές δομές μακροχρόνιας φροντίδας ηλικιωμένων
- Σε δημοτικούς ή ιδιωτικούς οίκους ευγηρίας (γηροκομεία – πτωχοκομεία)
- Σε Μη Κυβερνητικού χαρακτήρα Οργανώσεις (ΜΚΟ) που υλοποιούν προγράμματα φροντίδας ηλικιωμένων (εταιρείες Αλτσχάιμερ κ.ά.)
- Ως ελεύθεροι επαγγελματίες παρέχοντας κατ' οίκον φροντίδα στα ηλικιωμένα άτομα.

Επισημαίνεται ότι ο/η «Ειδικός Φροντίδας Ηλικιωμένων» διαθέτει τις απαιτούμενες γνώσεις, ικανότητες και δεξιότητες ώστε να αντεπεξέλθει επαρκώς στα καθήκοντα που δύναται να αναλάβει στο πλαίσιο των καθηκόντων/αρμοδιοτήτων του/της. Σε οποιαδήποτε άλλη δραστηριότητα του/της ζητηθεί να συμμετέχει, στο πλαίσιο της φροντίδας του/της ηλικιωμένου/ης από άλλον/η επαγγελματία υγείας, λαμβάνει μέρος επικουρικά υπό την επιτήρηση του/της επαγγελματία υγείας ο οποίος/α έχει και την αποκλειστική ευθύνη.

3. Προϋποθέσεις εγγραφής και διάρκεια προγράμματος κατάρτισης

3.1 Προϋποθέσεις εγγραφής

Προϋπόθεση εγγραφής των ενδιαφερομένων είναι να είναι κάτοχοι απολυτήριων τίτλων εκπαιδευτικών μονάδων της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, ως ακολούθως: Γενικό Λύκειο (ΓΕΛ), Επαγγελματικό Λύκειο (ΕΠΑΛ), Τεχνικό Επαγγελματικό Λύκειο (ΤΕΛ), Ενιαίο Πολυκλαδικό Λύκειο (ΕΠΛ), Τεχνικό Επαγγελματικό Εκπαιδευτήριο (ΤΕΕ) Β' κύκλου σπουδών, καθώς και οι ισότιμοι προς τους προαναφερόμενους τίτλους.

Οι γενικές προϋποθέσεις εγγραφής στα ΣΑΕΚ ρυθμίζονται στον εκάστοτε ισχύοντα «Κανονισμό Λειτουργίας Σχολών Ανώτερης Επαγγελματικής Κατάρτισης (ΣΑΕΚ)».

3.2 Διάρκεια προγράμματος κατάρτισης

Η επαγγελματική κατάρτιση στα ΣΑΕΚ ξεκινά κατά το χειμερινό ή το εαρινό εξάμηνο, διαρκεί κατ' ελάχιστον τέσσερα (4) εξάμηνα και δεν δύναται να υπερβαίνει τα πέντε (5) συνολικά εξάμηνα θεωρητικής και εργαστηριακής κατάρτισης, συμπεριλαμβανομένης σε αυτά της περιόδου πρακτικής άσκησης ή μαθητείας. Η συνολική διάρκεια της κατάρτισης που υλοποιείται στο ΣΑΕΚ είναι 1.200 ώρες, ενώ της πρακτικής άσκησης είναι 960 ώρες.

4. Χορηγούμενοι τίτλοι – Βεβαιώσεις – Πιστοποιητικά

Οι απόφοιτοι/ες των ΣΑΕΚ μετά την επιτυχή ολοκλήρωση της κατάρτισής τους λαμβάνουν Βεβαίωση Επαγγελματικής Κατάρτισης (ΒΕΚ) και μετά την επιτυχή συμμετοχή τους στις εξετάσεις πιστοποίησης αρχικής επαγγελματικής κατάρτισης που διενεργεί ο Εθνικός Οργανισμός Πιστοποίησης Προσόντων και Επαγγελματικού Προσανατολισμού (ΕΟΠΠΕΠ) λαμβάνουν Δίπλωμα Ειδικότητας της Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης επιπέδου πέντε (5). Οι απόφοιτοι/ες των ΣΑΕΚ οι οποίοι/ες πέτυχαν στις εξετάσεις πιστοποίησης αρχικής επαγγελματικής κατάρτισης που διενεργεί ο ΕΟΠΠΕΠ μέχρι την έκδοση του διπλώματος λαμβάνουν Βεβαίωση Πιστοποίησης Επαγγελματικής Κατάρτισης.

5. Κατατάξεις τίτλων επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης στην ειδικότητα

5.1 Κατάταξη στην ειδικότητα αποφοίτων άλλων ειδικοτήτων της ίδιας ομάδας προσανατολισμού

Η κατάταξη της συγκεκριμένης περίπτωσης πραγματοποιείται σύμφωνα με το άρθρο 25 του Ν. 4763/2020 (ΦΕΚ 254/Α') και του άρθρου 8 της με Αριθμ. Κ5/160259/15-12-2021 (ΦΕΚ 5837/Β') απόφασης του/της Γενικού/ής Γραμματέα/εως Επαγγελματικής Εκπαίδευσης, Κατάρτισης και Διά Βίου Μάθησης.

Ειδικότερα: α) Οι κάτοχοι ΒΕΚ των ΣΑΕΚ και του Μεταλυκειακού Έτους-Τάξης Μαθητείας δύνανται να κατατάσσονται σε συναφείς ειδικότητες των ΣΑΕΚ με απαλλαγή από τα μαθήματα τα οποία ήδη έχουν διδαχθεί ή να κατατάσσονται σε εξάμηνο πέραν του πρώτου (1ου) και σε συναφείς ειδικότητες ΣΑΕΚ σύμφωνα με τους Οδηγούς Κατάρτισης και ύστερα από έγκριση του/της Προϊσταμένου/ης της Διεύθυνσης Εφαρμογής Επαγγελματικής Κατάρτισης της ΓΓΕΕΚΔΒΜ. Για τον λόγο αυτό, υποβάλλουν σχετική αίτηση στο ΣΑΕΚ στο οποίο επιθυμούν να φοιτήσουν από την 1η έως τη 15η Σεπτεμβρίου κάθε έτους, συνοδευόμενη από έγγραφο ταυτοποίησης και τη Βεβαίωση Επαγγελματικής Κατάρτισης που κατέχουν. β) Σε περίπτωση που ο/η υποψήφιος/α κατατάσσεται σε εξάμηνο που δεν λειτουργεί την τρέχουσα περίοδο κατάρτισης, διατηρεί το δικαίωμα εγγραφής στο εξάμηνο της ειδικότητας στην οποία κατατάχθηκε.

5.2 Κατάταξη αποφοίτων της δευτεροβάθμιας επαγγελματικής εκπαίδευσης στην ειδικότητα

Η κατάταξη αποφοίτων της δευτεροβάθμιας επαγγελματικής εκπαίδευσης πραγματοποιείται σύμφωνα με το άρθρο 25 του Ν. 4763/2020 (ΦΕΚ 254/Α').

Ειδικότερα: α) Η κατάρτιση των αποφοίτων της δευτεροβάθμιας επαγγελματικής εκπαίδευσης (ΕΠΑΛ), καθώς και των κατόχων ισότιμων τίτλων επαγγελματικής εκπαίδευσης διαρκεί σε ΣΑΕΚ από δύο (2) μέχρι τρία (3) εξάμηνα, συμπεριλαμβανομένης σε αυτά περιόδου πρακτικής άσκησης ή μαθητείας, εφόσον πρόκειται για τίτλο σε ειδικότητα του επαγγελματικού τομέα από τον οποίο αποφοίτησαν από το ΕΠΑΛ ή ισότιμη δομή δευτεροβάθμιας επαγγελματικής εκπαίδευσης. β) Με απόφαση του/της Γενικού/ής Γραμματέα/εως ΕΕΚΔΒΜ (σύμφωνα με την παρ. 18, άρθρο 34 του Ν. 4763/2020) καθορίζονται οι αντιστοιχίες ανά ειδικότητα για την εγγραφή σε ΣΑΕΚ από ΕΠΑΛ και κάθε άλλο ειδικότερο θέμα.⁵

---

⁵ Η υπάρχουσα απόφαση για την κατάταξη των αποφοίτων δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στα ΙΕΚ είναι η με αριθμ. πρωτ.: Κ1/149167/23-09-2015 του/της Γενικού/ής Γραμματέα/εως Διά Βίου Μάθησης και Νέας Γενιάς, όπως αυτή συμπληρώθηκε με τις Κ1/47016/18-03-2016, Κ1/157361/26-09-2016 και Κ1/160215/26-9-2018 και όπως αυτή μπορεί να τροποποιηθεί σύμφωνα με το άρθρο 25 του Ν. 4763/2020 (ΦΕΚ 254/Α') και θα ισχύει.

6. Πιστοποίηση αρχικής επαγγελματικής κατάρτισης αποφοίτων ΙΕΚ/ΣΑΕΚ

Η διαδικασία πιστοποίησης αρχικής επαγγελματικής κατάρτισης αποφοίτων ΙΕΚ/ΣΑΕΚ της ειδικότητας «Ειδικός Φροντίδας Ηλικιωμένων» διενεργείται από τον ΕΟΠΠΕΠ σύμφωνα με τον Ν.4763/20 (254 Α΄). Το εξεταστικό σύστημα καθώς και η Τράπεζα Θεμάτων δύνανται να υιοθετούν τις αρχές του διεθνές προτύπου EN ISO/IEC 17024 ως προς την εγκυρότητα, την αξιοπιστία και την αντικειμενικότητα.

7. Εθνικό Πλαίσιο Προσόντων

Το «Εθνικό Πλαίσιο Προσόντων» κατατάσσει τους τίτλους σπουδών που αποκτώνται στη χώρα σε οκτώ (8) επίπεδα. Το Δίπλωμα Επαγγελματικής Ειδικότητας, Εκπαίδευσης και Κατάρτισης που χορηγείται στους/στις αποφοίτους ΙΕΚ έπειτα από πιστοποίηση αντιστοιχεί στο πέμπτο (5ο) από τα οκτώ (8) επίπεδα.

Τα επίπεδα των τίτλων σπουδών που χορηγούν τα ελληνικά εκπαιδευτικά ιδρύματα και η αντιστοίχισή τους με το Ευρωπαϊκό Πλαίσιο Προσόντων είναι τα παρακάτω:

Πίνακας 1. Τύποι προσόντων

Αντιστοίχιση Ευρωπαϊκού & Ελληνικού Πλαισίου Προσόντων

Η δράση υλοποιείται με συγχρηματοδότηση της Ε.Ε. Πρόγραμμα ERASMUS+ (Δράσεις 2018-2020 του Ε.Ο.Π.Π.Ε.Π. για το Εθνικό Σημείο Συντονισμού του Ευρωπαϊκού Πλαισίου Προσόντων, EOF-NCP).

<https://www.eoppep.gr/index.php/el/qualification-certificate/national-qualification-framework>.

8. Πιστωτικές μονάδες

Οι πιστωτικές μονάδες προσδιορίζονται με βάση το Ευρωπαϊκό Σύστημα Πιστωτικών Μονάδων για την Επαγγελματική Εκπαίδευση και Κατάρτιση (ECVET) από τον φορέα που έχει το νόμιμο δικαίωμα σχεδιασμού και έγκρισης των προγραμμάτων εκπαίδευσης και κατάρτισης. Το ECVET είναι ένα από τα ευρωπαϊκά εργαλεία που αναπτύχθηκαν για την αναγνώριση, συγκέντρωση και μεταφορά πιστωτικών μονάδων (credits) στον χώρο της επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης. Με το σύστημα αυτό μπορούν να αξιολογηθούν και να πιστοποιηθούν οι γνώσεις, οι δεξιότητες και οι ικανότητες (μαθησιακά αποτελέσματα) που απέκτησε ένα άτομο κατά τη διάρκεια της επαγγελματικής του εκπαίδευσης και κατάρτισης, τόσο εντός των συνόρων της χώρας του όσο και σε άλλα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Οι πιστωτικές μονάδες για τις ειδικότητες των ΣΑΕΚ θα προσδιοριστούν από τους αρμόδιους φορείς όταν εκπονηθεί το εθνικό σύστημα πιστωτικών μονάδων για την επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση.

9. Επαγγελματικά δικαιώματα

Για την ειδικότητα «Ειδικός Φροντίδας Ηλικιωμένων» δεν απαιτείται/προβλέπεται άδεια άσκησης επαγγέλματος των φυσικών προσώπων που επιθυμούν να το ασκήσουν, δεδομένου ότι δεν έχει ρυθμιστεί το επάγγελμα και δεν έχουν ακόμη καθοριστεί τα επαγγελματικά δικαιώματα των κατόχων διπλώματος της συγκεκριμένης ειδικότητας.

10. Σχετική νομοθεσία

Παρατίθεται παρακάτω το ισχύον θεσμικό πλαίσιο που αφορά τη λειτουργία των ΣΑΕΚ, καθώς και τις συγκεκριμένες ρυθμίσεις που αφορούν την ειδικότητα:

- «Κανονισμός Λειτουργίας Ινστιτούτων Επαγγελματικής Κατάρτισης (ΙΕΚ) που υπάγονται στη Γενική Γραμματεία, Επαγγελματικής Εκπαίδευσης, Κατάρτισης και Διά Βίου Μάθησης (ΓΓΕΕΚΔΒΜ)», όπως εκάστοτε ισχύει.
- ΦΕΚ 165/Α'/24-7-2001. Προεδρικό Διάταγμα υπ' αριθμόν 210. *Επαγγελματικά δικαιώματα των κατόχων Διπλώματος Ο.Ε.Ε.Κ. επιπέδου Μεταδευτεροβάθμιας Επαγγελματικής Κατάρτισης των ειδικοτήτων «Νοσηλευτική Τραυματολογία», «Νοσηλευτική Ογκολογικών Παθήσεων», «Νοσηλευτής Χειρουργείου», «Νοσηλευτική Ατόμων με Ψυχικές Παθήσεις» και «Νοσηλευτική Μονάδα Εντατικής Θεραπείας» των Ινστιτούτων Επαγγελματικής Κατάρτισης (ΙΕΚ) και των πτυχιούχων ΤΕΕ Α' και Β' κύκλου της ειδικότητας «Βοηθών Νοσηλευτών», καθώς και καθορισμός των προϋποθέσεων και της διαδικασίας χορήγησης της άδειας άσκησης των ανωτέρω επαγγελμάτων.*
- ΦΕΚ 193/Α'/17-9-2013. Νόμος υπ' αριθμόν 4186/2013. *Αναδιάρθρωση της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης και λοιπές διατάξεις.*
- ΦΕΚ 8/Α'/10-1-2014. Νόμος υπ' αριθμόν 4229/2014. *Άδεια εγκατάστασης και λειτουργίας χώρου παραστάσεων - Άδεια παράστασης και άλλες διατάξεις.*
- ΦΕΚ 1098/Β'/30-4-2014. Κοινή Υπουργική Απόφαση υπ' αριθμόν 2944/2014. *Σύστημα Πιστοποίησης Αρχικής Επαγγελματικής Κατάρτισης των αποφοίτων*

των Ινστιτούτων Επαγγελματικής Κατάρτισης (ΙΕΚ) και των Σχολών Επαγγελματικής Κατάρτισης (ΣΕΚ).

- ΦΕΚ 1817/Β'/2-7-2014. Απόφαση υπ' αριθμόν 5955. Αντιστοίχιση Παλαιών Ειδικοτήτων με Νέες Ειδικότητες των Ινστιτούτων Επαγγελματικής Κατάρτισης (ΙΕΚ) που υπάγονται στη Γενική Γραμματεία Διά Βίου Μάθησης (ΓΓΔΒΜ).
- ΦΕΚ 189/Α'/10-9-2014. Νόμος υπ' αριθμόν 4283/2014. Ίδρυση και οργάνωση Συμβουλίου Εθνικής Πολιτικής για την Παιδεία και άλλες διατάξεις.
- ΦΕΚ 258/Α'/8-12-2014. Νόμος υπ' αριθμόν 4310/2014. Αναδιάρθρωση της Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης και λοιπές διατάξεις.
- ΦΕΚ 490/Β'/20-2-2017. Απόφαση υπ' αριθμόν 26412. Πλαίσιο Ποιότητας Προγραμμάτων Σπουδών της ΕΕΚ.
- ΦΕΚ 3395/10-8-2018. Απόφαση υπ' αριθμόν Κ1/132209. Χορήγηση αντιστοιχίας επαγγελματικών δικαιωμάτων.
- ΦΕΚ 1301/Β'/16-4-2019. Κοινή Υπουργική Απόφαση υπ' αριθμόν Φ12/57421/Δ4. Χορήγηση αντιστοιχίας επαγγελματικών δικαιωμάτων των κατόχων τίτλων ειδικοτήτων που αποκτήθηκαν στο πλαίσιο του «Μεταλυκειακού έτους Τάξης Μαθητείας» με τα επαγγελματικά δικαιώματα κατόχων αντίστοιχων τίτλων ειδικοτήτων της Αρχικής Επαγγελματικής Κατάρτισης, επιπέδου 5.
- ΦΕΚ 590/Β'/24-2-2020. Υπουργική Απόφαση υπ' αριθμόν 26760/Υ1. Τροποποίηση διατάξεων της απόφασης των Υπουργών Παιδείας και Θρησκευμάτων και Οικονομικών, αριθμ. 2944/2014 κοινής υπουργικής απόφασης «Σύστημα Πιστοποίησης Αρχικής Επαγγελματικής Κατάρτισης των Αποφοίτων των Ινστιτούτων Επαγγελματικής Κατάρτισης (ΙΕΚ) και των σχολών Επαγγελματικής Κατάρτισης (ΣΕΚ)».
- ΦΕΚ 254/Α'/21-12-2020. Νόμος υπ' αριθμ. 4763/2020. Εθνικό Σύστημα Επαγγελματικής Εκπαίδευσης, Κατάρτισης και Διά Βίου Μάθησης, ενσωμάτωση στην ελληνική νομοθεσία της Οδηγίας (ΕΕ) 2018/958 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 28ης Ιουνίου 2018 σχετικά με τον έλεγχο αναλογικότητας πριν από τη θέσπιση νέας νομοθετικής κατοχύρωσης των επαγγελματιών (ΕΕ L 173), κύρωση της Συμφωνίας μεταξύ της Κυβέρνησης της Ελληνικής Δημοκρατίας και της Κυβέρνησης της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γερμανίας για το Ελληνογερμανικό Ίδρυμα Νεολαίας και άλλες διατάξεις.
- ΦΕΚ 3938/Β'/26-8-2021. Κοινή Υπουργική Απόφαση υπ' αριθμ. Κ5/97484. Πρακτική άσκηση σπουδαστών Ινστιτούτων Επαγγελματικής Κατάρτισης αρμοδιότητας Υπουργείου Παιδείας και Θρησκευμάτων.
- ΦΕΚ 4146/Β'/9-9-2021. Κοινή Υπουργική Απόφαση υπ' αριθμ. ΦΒ7/108652/Κ3. Πλαίσιο Ποιότητας Μαθητείας.
- ΦΕΚ 3850/Β'/21-2-2022. Τροποποίηση της υπό στοιχεία Υ7β/οικ.4756/ 2001 υπουργικής απόφασης «Προϋποθέσεις χορήγησης άδειας άσκησης επαγγέλματος Βοηθών Νοσηλευτών» (Β' 1082).
- ΦΕΚ 4209/Β'/8-8-2022. Αριθμ. Γ6/Γ.Π.οικ. 46042. Το Καθηκοντολόγιο των Βοηθών Νοσηλευτών-τριών Νοσοκομείων και των λοιπών Νοσηλευτικών Ιδρυμάτων του ΕΣΥ καθώς και των δημόσιων δομών παροχής υπηρεσιών Πρωτοβάθμιας Φροντίδας Υγείας.

- ΦΕΚ 4262/Β'/10-8-2022. Αριθμ.Γ6/Γ.Π.οικ. 45664. *Αρμοδιότητες – Καθήκοντα Νοσηλευτών-τριών των Νοσοκομείων και των λοιπών Νοσηλευτικών Ιδρυμάτων του ΕΣΥ καθώς και των δημόσιων δομών παροχής υπηρεσιών Πρωτοβάθμιας Φροντίδας Υγείας.*

Σε κάθε περίπτωση, ανατρέχετε στην ιστοσελίδα του Υπουργείου Παιδείας, Θρησκευμάτων και Αθλητισμού (<https://www.minedu.gov.gr/>) , καθώς και της Γενικής Γραμματείας Επαγγελματικής Εκπαίδευσης, Κατάρτισης και Διά Βίου Μάθησης (<https://gsvetlly.minedu.gov.gr/>).

11. Πρόσθετες πηγές πληροφόρησης

- Γενική Γραμματεία Επαγγελματικής Εκπαίδευσης, Κατάρτισης και Διά Βίου Μάθησης, <https://gsvetlly.minedu.gov.gr/>
- Ελληνική Γεροντολογική και Γηριατρική Εταιρεία, <https://www.gerontology.gr/>
- ΕΟΠΠΕΠ, Αντιστοίχιση του Εθνικού Πλαισίου Προσόντων με το Ευρωπαϊκό Πλαίσιο Προσόντων, <http://www.nqf.gov.gr/>
- ΕΟΠΠΕΠ, Εθνικό Πλαίσιο Προσόντων, <https://www.eopppep.gr/index.php/el/qualification-certificate/national-qualification-framework>
- ΕΟΠΠΕΠ, Μαθησιακά αποτελέσματα των 8 Επίπεδων του Εθνικού Πλαισίου Προσόντων, <http://proson.eopppep.gr/el/HQFLevels>
- ΠΕΜΦΗ – Πανελλήνια Ένωση Μονάδων Φροντίδας Ηλικιωμένων, <https://www.pemfi.gr/>
- Active and Healthy Living in the Digital World. Evaluation of the Active and Assisted Living programme (AAL2), <https://futurium.ec.europa.eu/en/active-and-healthy-living-digital-world/news/evaluation-active-and-assisted-living-programme-aal2>
- Activities of Daily Living Measure the Need for Long-Term Care Assistance, <https://www.elderlawanswers.com/activities-of-daily-living-measure-the-need-for-long-term-care-assistance-15395>
- Aging Care, <https://www.agingcare.com>
- CADEFOP, Προσόντα στο επίπεδο 5: πρόοδος σε καριέρα ή τριτοβάθμια εκπαίδευση, <https://www.cedefop.europa.eu/en/publications/6123>
- Comprehensive geriatric assessment, Summary and Recommendations, <https://www.uptodate.com/contents/comprehensive-geriatric-assessment#H24>
- CPA – Center for Policy on Ageing, Resilience in older age. <http://www.cpa.org.uk/information/reviews/CPA-Rapid-Review-Resilience-and-recovery.pdf>
- Europass Ευρωπαϊκή Ένωση – για την εκπαίδευση και τον πολιτισμό, <http://ec.europa.eu/ploteus/en/search/site>
- European Ageing Network, The PROCARE Project, <https://www.ean.care/en/projects>
- European Commission, Ευρωπαϊκή Διασφάλιση Ποιότητας στην Επαγγελματική Εκπαίδευση και Κατάρτιση (EQAVET), <https://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=1536&langId=en>

- European Commission, Διασφάλιση Ποιότητας στην Εκπαίδευση και Κατάρτιση Ενηλίκων, https://eacea.ec.europa.eu/national-policies/eurydice/content/quality-assurance-adult-education-and-training-27_el
- European Master Active Ageing and Age-friendly Environment – EMMA, Erasmus+ (2020-1-FI01-KA203-066477), <https://www.gerontology.gr/%cf%80%cf%81%ce%bf%ce%b3%cf%81%ce%ac%ce%bc%ce%bc%ce%b1%cf%84%ce%b1-%ce%ba%ce%b1%ce%b9-%cf%85%cf%80%ce%b7%cf%81%ce%b5%cf%83%ce%af%ce%b5%cf%82/%cf%80%cf%81%cf%8c%ce%b3%cf%81%ce%b1%ce%bc%ce%bc%ce%b1-european-master-active-ageing-and-age-friendly-environment-emma/>
- European Patient Forum, The Capacity Building Programme, <https://www.eu-patient.eu/Capacity-Building-programme/>
- IHCNO – The International Home Care Nurses Organization, <https://ihcno.org/>
- ISCO – Ενημερωμένη Διεθνής Πρότυπη Ταξινόμηση Επαγγελματών, προσχέδιο ορισμών ομάδας ISCO-08, Επαγγέλματα στην Υγεία, <https://www.ilo.org/public/english/bureau/stat/isco/docs/health.pdf>
- National Institute on Ageing, Caregiving. Long-Term Care, <https://www.nia.nih.gov/health/caregiving>
- The ENhANCE Project (European Curriculum for Family and Community Nurses), <https://www.enhance-fcn.eu/about/>
- The Gerontological Society of America, Family Caregiving: A Public Health Issue That Affects Us All, <https://www.geron.org/>

***Μέρος Β' – ΣΚΟΠΟΣ & ΠΡΟΣΔΟΚΩΜΕΝΑ
ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΤΟΥ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗΣ ΤΗΣ
ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑΣ***

1. Σκοπός του προγράμματος κατάρτισης της ειδικότητας

Ο βασικός σκοπός του προγράμματος κατάρτισης της ειδικότητας είναι να προετοιμάσει τους/τις εκπαιδευόμενους/ες για την επαγγελματική τους σταδιοδρομία στην ειδικότητα «Ειδικός Φροντίδας ηλικιωμένων». Επιδιώκεται, μέσω της θεωρητικής και εργαστηριακής κατάρτισης αλλά και της πρακτικής άσκησης ή της μαθητείας, να αποκτήσουν τις αναγκαίες γνώσεις, δεξιότητες και ικανότητες για την άσκηση της ειδικότητας «Ειδικός Φροντίδας ηλικιωμένων».

2. Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα του προγράμματος κατάρτισης

Οι γνώσεις, οι δεξιότητες και οι ικανότητες που θα αποκτήσουν οι εκπαιδευόμενοι/ες κατά τη διάρκεια της κατάρτισής τους οργανώνονται σε ενότητες προσδοκώμενων μαθησιακών αποτελεσμάτων που καλύπτουν το σύνολο του προγράμματος κατάρτισης της ειδικότητας.

Στον πίνακα που ακολουθεί παρουσιάζονται τα επιμέρους προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα ανά ενότητα που προσδιορίζουν με σαφήνεια όσα οι εκπαιδευόμενοι/ες θα γνωρίζουν ή/και θα είναι ικανοί/ές να πράττουν αφού ολοκληρώσουν το πρόγραμμα κατάρτισης της συγκεκριμένης ειδικότητας.

Πιο συγκεκριμένα, για την ειδικότητα «Ειδικός Φροντίδας Ηλικιωμένων» διακρίνουμε τις παρακάτω ενότητες προσδοκώμενων μαθησιακών αποτελεσμάτων:

α) «Υποστήριξη της ανεξάρτητης διαβίωσης, της κοινωνικοποίησης και εξυπηρέτηση των βασικών αναγκών των ηλικιωμένων ατόμων»,

β) «Υποστήριξη ολοκληρωμένης φροντίδας υγείας των ηλικιωμένων ατόμων»,

γ) «Μέριμνα για την ασφάλεια των ηλικιωμένων ατόμων»,

δ) «Παροχή πρώτων βοηθειών και διαχείριση επειγουσών καταστάσεων».

Πίνακας 2. Ενότητες προσδοκώμενων μαθησιακών αποτελεσμάτων

ΕΝΟΤΗΤΕΣ ΠΡΟΣΔΟΚΩΜΕΝΩΝ ΜΑΘΗΣΙΑΚΩΝ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ	
ΕΝΟΤΗΤΑ ΠΡΟΣΔΟΚΩΜΕΝΩΝ ΜΑΘΗΣΙΑΚΩΝ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ	ΕΠΙΜΕΡΟΥΣ ΠΡΟΣΔΟΚΩΜΕΝΑ ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ Με την ολοκλήρωση του προγράμματος κατάρτισης, οι εκπαιδευόμενοι/ες θα είναι ικανοί/ές να:
Α. «Υποστήριξη της ανεξάρτητης διαβίωσης, της κοινωνικοποίησης και εξυπηρέτηση των βασικών αναγκών των ηλικιωμένων ατόμων»	<ul style="list-style-type: none"> • σχεδιάζουν το πλάνο φροντίδας μαζί με τον/την ηλικιωμένο/η, αναγνωρίζοντας τους λειτουργικούς του/της περιορισμούς και τις διαπολιτισμικές του/της ιδιαιτερότητες, • διαχειρίζονται τις καθημερινές ανάγκες ατομικής υγιεινής-περιποίησης (πρόσωπο, μαλλιά, δόντια,

	<p>ξύρισμα, μπάνιο, τουαλέτα κ.ά.), αναγνωρίζοντας τους λειτουργικούς περιορισμούς του/της ηλικιωμένου/ης,</p> <ul style="list-style-type: none"> ● υποβοηθούν τον/την ηλικιωμένο/η σε βασικές ανάγκες ένδυσης (χρήση κουμπιών, φερμουάρ, κορδονιών κ.ά.), αναγνωρίζοντας τους λειτουργικούς περιορισμούς του/της ηλικιωμένου/ης, ● υποστηρίζουν τις βασικές ανάγκες που προκύπτουν από τη δυσλειτουργία της κύστης ή του εντέρου, διασφαλίζοντας την υγιεινή του δέρματος/σώματος, ● υποστηρίζουν τη μετακίνηση του/της μη λειτουργικού/ής και του λειτουργικού/ής ηλικιωμένου/ης εντός και εκτός οικίας χρησιμοποιώντας βασικές τεχνικές μετακίνησης, ● υποστηρίζουν τον/την ηλικιωμένο/η στη σωστή λήψη της φαρμακευτικής αγωγής, μεριμνώντας για την αυτοδιαχείριση των φαρμάκων μέσω της χρήσης έξυπνων συσκευών ή/και ψηφιακών εφαρμογών και εφαρμόζοντας πρακτικές πρόληψης πολυφαρμακίας ή/και αλόγιστης χρήσης φαρμάκων, ● υποστηρίζουν τις ενέργειες σίτισης, μάσησης και πρόσληψης υγρών όταν ο/η ηλικιωμένος/η αδυνατεί να τις εκτελέσει, ● προετοιμάζουν την κλίνη και τον ιματισμό των ηλικιωμένων ατόμων τηρώντας τους ενδεδειγμένους κανόνες υγιεινής, ● μεριμνούν για την υγιεινή και καθαριότητα των χώρων διαβίωσης του/της ηλικιωμένου/ης ακολουθώντας τους ενδεδειγμένους κανόνες αντισηψίας και απολύμανσης, ● ενδυναμώνουν τη γνωστική και φυσική λειτουργικότητα των ηλικιωμένων ατόμων εφαρμόζοντας συσκευές βοηθητικής τεχνολογίας (έξυπνα ρούχα, σόλες κ.ά.) ή και πρακτικές ενδυνάμωσης (φυσική άσκηση, περπάτημα, κηπουρική, ασκήσεις γνωστικής διέγερσης κ.ά.), ● εφαρμόζουν λύσεις ανεξάρτητης διαβίωσης των ηλικιωμένων ατόμων με τη χρήση έξυπνης τεχνολογίας (robotics, wearables, smart-home devices κ.ά.), ● υποβοηθούν τον/η ηλικιωμένο/η σε ψηφιακές δεξιότητες (αναζήτηση πληροφοριών, δεδομένων, επικοινωνία κ.ά.) με σκοπό την απομακρυσμένη τακτοποίηση οικονομικών του/της συναλλαγών (e-banking),
--	---

	<ul style="list-style-type: none"> • μεριμνούν για την κάλυψη των ψυχοκοινωνικών αναγκών του/της ηλικιωμένου/ης υποστηρίζοντας τη συμμετοχή σε κοινωνικές δράσεις και την ευδόκιμο γήρανση (successful ageing), • εκπαιδεύουν τον/η ηλικιωμένο/η σε ψηφιακές εφαρμογές επικοινωνίας (social media, smartphones, κ.ά.) με σκοπό την πρόληψη της μοναξιάς και της κοινωνικής του/της απομόνωσης, • ενημερώνουν τον/η ηλικιωμένο/η και τα μέλη της οικογένειας για τα διαθέσιμα δίκτυα υποστήριξης (ΚΗΦΗ, λέσχες φιλίας, τηλεφωνική γραμμή SOS 1065 κ.ά.) με σκοπό την κοινωνική του/της δραστηριοποίηση, καθώς και για θέματα κοινωνικών παροχών (επιδόματα φροντίδας, ασφάλιση κ.ά.) βοηθώντας στη μείωση του κόστους φροντίδας,
<p>Β. «Υποστήριξη ολοκληρωμένης φροντίδας υγείας ηλικιωμένων ατόμων»</p>	<ul style="list-style-type: none"> • εφαρμόζουν εξατομικευμένη φροντίδα (person-centered) αναγνωρίζοντας τις επιπτώσεις των χρόνιων νοσημάτων και των γηριατρικών συνδρόμων (κατάθλιψη, ευπάθεια, έκπτωση γνωστικής λειτουργίας, ντελίριο, άνοια, ψυχολογική φόρτιση κ.ά.), • σχεδιάζουν παρεμβάσεις βελτίωσης της θρέψης/σίτισης με σκοπό την πρόληψη της υποθρεψιάς και της βελτίωσης της ποιότητας ζωής του/της ηλικιωμένου/ης, • εφαρμόζουν ασκήσεις μυϊκής ενδυνάμωσης και φυσικής δραστηριότητας, προάγοντας την ανεξάρτητη διαβίωση του/της ηλικιωμένου/ης, • μεριμνούν για την εφαρμογή εναλλακτικών θεραπειών (βελονισμός, μουσικοθεραπεία, αρωματοθεραπεία κ.ά.) για την αντιμετώπιση των ψυχοσωματικών συμπτωμάτων του/της ηλικιωμένου/ης σύμφωνα με τις ιατρικές οδηγίες, • υποστηρίζουν τη βελτίωση της ποιότητας ζωής και της ευεξίας του/της ηλικιωμένου/ης, εφαρμόζοντας πρακτικές πρόληψης συμπεριφορών υγείας (κάπνισμα, αλκοόλ, άσκηση, δίαιτα κ.ά.), • εφαρμόζουν φροντίδα δέρματος μέσω κατάλληλων τεχνικών αποσυμπίεσης, ακολουθώντας το πρωτόκολλο πρόληψης και θεραπείας των ελκών πίεσης, • ελέγχουν τις ενδείξεις των ζωτικών σημείων, ενημερώνοντας τον/την προσωπικό/ή ιατρό, • καταμετρούν τα επίπεδα των προσλαμβανόμενων και αποβαλλόμενων υγρών των παροχετεύσεων,

	<p>καταγράφοντάς τα σε σχετικό έντυπο σύμφωνα με τις οδηγίες των εκάστοτε επαγγελματιών υγείας,</p> <ul style="list-style-type: none"> • ενημερώνουν τα μέλη της οικογένειας για την παρακολούθηση της λήψης τροφής, ύδατος και φαρμάκων με σκοπό την αποφυγή πιθανών παρεκκλίσεων από το πλάνο φροντίδας, • εφαρμόζουν τεχνικές επικοινωνίας και συμβουλευτικής για τη διαχείριση του στρες, του άγχους και της ανησυχίας κατά το τελικό στάδιο φροντίδας του/της ηλικιωμένου/ης, • συνεργάζονται με άλλους/ες επαγγελματίες υγείας (νοσηλεύτριες, ιατρούς, ψυχολόγους κ.ά.) σε θέματα φροντίδας υγείας των ηλικιωμένων ατόμων (προληπτικές εξετάσεις, κινητοποίηση, ασκήσεις κ.ά.) κατά την άσκηση των καθηκόντων τους,
<p>Γ. «Μέριμνα για την ασφάλεια των ηλικιωμένων ατόμων»</p>	<ul style="list-style-type: none"> • μεριμνούν για την ασφάλεια του/της ηλικιωμένου/ης από εσωτερικούς κινδύνους (ολισθηρότητα πατώματος, χαλιά, βοηθητικά κάγκελα κ.ά.) καθώς και από εξωτερικούς κινδύνους (ανεπαρκής φωτισμός, υδρορροές, διαζώματα, μη ασφαλής διάβαση κ.ά.), με σκοπό την πρόληψη πτώσεων, • διαχειρίζονται με ασφάλεια τα «υγειονομικά απόβλητα», ακολουθώντας τις διαδικασίες της υγειονομικής μονάδας και της εθνικής νομοθεσίας, • ελέγχουν για πιθανή κακοποίηση ή παραμέληση του/της ηλικιωμένου/ης από την οικογένεια ή τον πάροχο φροντίδας, διασφαλίζοντας τη συνέχεια στη φροντίδα, • εφαρμόζουν περιοριστικά μέτρα ασφάλειας σε διεγερτικούς/ές ή συγχυτικούς/ές ασθενείς σύμφωνα με τις ιατρικές οδηγίες, • ταξινομούν τα προσωπικά αντικείμενα του/της ηλικιωμένου/ης, λαμβάνοντας υπόψη την ασφάλεια του/της καθώς και την εργονομία του χώρου, • μεριμνούν για την ασφάλεια των τροφίμων και τη φύλαξη των φαρμάκων σε ενδεδειγμένους χώρους σύμφωνα με τις διεθνείς οδηγίες, • εφαρμόζουν τα κατάλληλα μέτρα πρόληψης για αποφυγή διασποράς των λοιμώξεων, ακολουθώντας τα ισχύοντα υγειονομικά πρωτόκολλα και τις συστάσεις, • ενημερώνουν τα έντυπα αναφοράς και τα βιβλία (π.χ., μητρώο εισαγωγών, λογοδοσία κ.ά.), κατά την άσκηση των καθηκόντων τους, σύμφωνα με τους προβλεπόμενους κανονισμούς της δομής φιλοξενίας (γηροκομείο, κέντρο φροντίδας κ.ά.) ή του παρόχου φροντίδας,

<p>Δ. «Παροχή πρώτων βοηθειών και διαχείριση επειγουσών καταστάσεων»</p>	<ul style="list-style-type: none"> • εφαρμόζουν άμεσα μέτρα προστασίας ή διαφυγής σε κρίσιμες καταστάσεις (σεισμός, πλημμύρα, πυρκαγιά, κ.ά.) με σκοπό τη διαφύλαξη της υγείας ή/και της ζωής του/της ηλικιωμένου/ης και να ενημερώνουν για την ανάγκη εξειδικευμένης υποστήριξης, • μεριμνούν για την ασφαλή μετακίνηση του/της ηλικιωμένου/ης σε κρίσιμες καταστάσεις σύμφωνα με τις υποδείξεις της Υπηρεσίας Κοινωνικής Προστασίας, • συμμετέχουν σε παρεμβάσεις πρόληψης αλλεργικών αντιδράσεων και αναφυλακτικού σοκ (χορήγηση κορτιζόνης, οξυγονοθεραπεία κ.ά.), ακολουθώντας τις οδηγίες της ομάδας διάσωσης, • συμμετέχουν στη διαδικασία αντιμετώπισης συμπτωμάτων έπειτα από τροφική δηλητηρίαση, ακολουθώντας τις οδηγίες της ομάδας διάσωσης, • αντιμετωπίζουν τραύματα από δήγματα ζώων και νυγμούς εντόμων, εφαρμόζοντας τις βασικές αρχές των πρώτων βοηθειών, • παρέχουν πρώτες βοήθειες σε περίπτωση εγκαύματος, ρινορραγίας, πνιγμονής, εφαρμόζοντας τις βασικές αρχές πρώτων βοηθειών, • αντιμετωπίζουν καταστάσεις απώλειας της συνείδησης, εφαρμόζοντας τις ενδεδειγμένες πρώτες βοήθειες.

***Μέρος Γ' – ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΕΣ ΠΡΟΔΙΑΓΡΑΦΕΣ &
ΑΝΑΛΥΤΙΚΟ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΤΟΥ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΤΗΣ ΘΕΩΡΗΤΙΚΗΣ ΚΑΙ
ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΑΚΗΣ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗΣ***

Γ1 – ΑΝΑΛΥΤΙΚΟ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΤΗΣ ΘΕΩΡΗΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΑΚΗΣ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗΣ

1. Ωρολόγιο πρόγραμμα

Παρατίθεται το ωρολόγιο πρόγραμμα της ειδικότητας «Ειδικός Φροντίδας Ηλικιωμένων», με παρουσίαση των εβδομαδιαίων ωρών θεωρίας (Θ) και εργαστηρίων (Ε), καθώς και του συνόλου (Σ) αυτών ανά μάθημα και ανά εξάμηνο:

Πίνακας 3. Ωρολόγιο πρόγραμμα

ΕΞΑΜΗΝΟ		Α			Β			Γ			Δ		
Α/ Α	ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΕΝΟΤΗΤΕΣ	Θ	Ε	Σ	Θ	Ε	Σ	Θ	Ε	Σ	Θ	Ε	Σ
1	ΘΕΩΡΙΕΣ ΓΗΡΑΤΟΣ ΚΑΙ ΦΡΟΝΤΙΔΑΣ	3		3									
2	ΑΝΑΤΟΜΙΑ	2		2									
3	ΦΥΣΙΟΛΟΓΙΑ	2		2									
4	ΒΑΣΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΦΑΡΜΑΚΟΛΟΓΙΑΣ	3		3									
5	ΑΤΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΓΕΝΙΚΗ ΥΓΙΕΙΝΗ	2	3	5									
6	ΕΝΕΡΓΟΣ ΚΑΙ ΥΓΙΗΣ ΓΗΡΑΝΣΗ	2	2	4									
7	ΒΑΣΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΦΡΟΝΤΙΔΑΣ ΗΛΙΚΙΩΜΕΝΩΝ				3	2	5						
8	ΠΑΘΟΛΟΓΙΑ ΤΗΣ ΓΗΡΑΝΣΗΣ				3		3						
9	ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΓΗΡΙΑΤΡΙΚΩΝ ΣΥΝΔΡΟΜΩΝ				3		3						
10	ΔΙΑΤΡΟΦΙΚΗ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ ΗΛΙΚΙΩΜΕΝΩΝ				3		3						
11	ΠΡΑΚΤΙΚΗ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΣΕ ΘΕΜΑΤΑ ΦΡΟΝΤΙΔΑΣ (ΑΣΚΗΣΗ ΣΕ ΔΟΜΕΣ)					5	5						
12	ΑΝΑΚΟΥΦΙΣΤΙΚΗ/ΠΑΡΗΓΟΡΗΤΙΚΗ ΦΡΟΝΤΙΔΑ							2		2			
13	ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΓΕΡΟΝΤΟΛΟΓΙΑ							3		3			
14	ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ ΚΑΙ ΣΥΜΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗ							2		2			
15	ΨΥΧΟΛΟΓΙΑ ΤΟΥ ΓΗΡΑΤΟΣ							3		3			

16	ΠΡΑΚΤΙΚΗ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΣΕ ΘΕΜΑΤΑ ΦΡΟΝΤΙΔΑΣ (ΑΣΚΗΣΗ ΣΕ ΔΟΜΕΣ)							10	10				
17	ΔΙΚΤΥΑ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗΣ ΗΛΙΚΙΩΜΕΝΩΝ									3			3
18	ΑΣΦΑΛΕΙΑ ΗΛΙΚΙΩΜΕΝΩΝ ΚΑΙ ΠΡΟΛΗΨΗ ΑΤΥΧΗΜΑΤΩΝ									2			2
19	ΠΡΩΤΕΣ ΒΟΗΘΕΙΕΣ ΚΑΙ ΕΠΕΙΓΟΥΣΑ ΦΡΟΝΤΙΔΑ									2	2		4
20	ΚΑΤ' ΟΙΚΟΝ ΦΡΟΝΤΙΔΑ ΗΛΙΚΙΩΜΕΝΩΝ									3			3
21	ΠΡΑΚΤΙΚΗ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΣΕ ΘΕΜΑΤΑ ΦΡΟΝΤΙΔΑΣ (ΑΣΚΗΣΗ ΣΕ ΔΟΜΕΣ)											10	10
ΣΥΝΟΛΟ		14	5	19	12	7	19	10	10	20	10	12	22

2. Αναλυτικό περιεχόμενο προγράμματος θεωρητικής και εργαστηριακής κατάρτισης

2.1 ΕΞΑΜΗΝΟ Α΄

2.1.A ΘΕΩΡΙΕΣ ΓΗΡΑΤΟΣ ΚΑΙ ΦΡΟΝΤΙΔΑΣ

- **Περίληψη της μαθησιακής ενότητας**

Στο πλαίσιο της συγκεκριμένης μαθησιακής ενότητας, οι εκπαιδευόμενοι/ες έχουν τη δυνατότητα να διακρίνουν τα χαρακτηριστικά της έννοιας της γήρανσης και τη διαχρονική θεώρησή της έως τη σημερινή εποχή, ενώ παράλληλα παρατίθενται οι θεωρίες της γήρανσης (βιολογικές, κοινωνικές, ψυχολογικές, κοινωνιολογικές κ.ά.). Επιπλέον, παρουσιάζονται οι θεωρίες του γήρατος, των βιολογικών μηχανισμών και της βιολογικής αξιολόγησής του, η έννοια της μακροζωίας και οι παράγοντες που την επηρεάζουν, καθώς και ο ρόλος της επιστήμης στη διαχείριση του γήρατος και της φροντίδας των ηλικιωμένων. Οι εκπαιδευόμενοι/ες κατανοούν τα ειδικά χαρακτηριστικά των ηλικιωμένων και τις αλλαγές που επέρχονται λόγω του γήρατος, καθώς και την επίδραση που φέρουν αυτές στην ποιότητα ζωής τους. Επίσης, παρουσιάζονται οι βασικές αρχές της φροντίδας και της κοινωνικής υποστήριξης, η πορεία και η εξέλιξη αυτών στον χρόνο και η έκφρασή τους στον σύγχρονο κόσμο. Προσδιορίζεται, επίσης, η θεωρητική προσέγγιση της έννοιας της ολοκληρωμένης φροντίδας και της ποιότητας της φροντίδας μέσα από το επιστημονικό πλαίσιο των θεωριών φροντίδας. Οι εκπαιδευόμενοι/ες εισάγονται στις έννοιες της υγείας και της ασθένειας και αντιλαμβάνονται τη σπουδαιότητα της φροντίδας και της

αυτοφροντίδας για τους/τις ηλικιωμένους/ες. Τέλος, προσδιορίζονται τα χαρακτηριστικά της τυπικής και άτυπης φροντίδας, καθώς και το ευρύτερο θεσμικό πλαίσιο που σχετίζεται με την παροχή φροντίδας σε ηλικιωμένους/ες.

- **Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα**

Όταν ολοκληρώσουν τη μαθησιακή ενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/ες θα είναι ικανοί/ές να:

- προσδιορίζουν το θεωρητικό πλαίσιο της γήρανσης αναγνωρίζοντας τα χαρακτηριστικά της και τους παράγοντες που επιδρούν σε βιολογικό και ψυχοσυναισθηματικό επίπεδο,
- ορίζουν τις έννοιες της φροντίδας, της κοινωνικής υποστήριξης, της υγείας και της ασθένειας παρουσιάζοντας την εξέλιξη των εννοιών αυτών μέσα στον χρόνο και σε διαπολιτισμικό επίπεδο,
- περιγράφουν την έννοια της μακροζωίας και τους παράγοντες που την επηρεάζουν,
- ερμηνεύουν το θεσμικό πλαίσιο της φροντίδας στην Ελλάδα και στον διεθνή χώρο,
- διακρίνουν την έννοια της ολοκληρωμένης και εξατομικευμένης φροντίδας,
- αναλύουν τον διαχωρισμό της τυπικής και άτυπης φροντίδας,
- αξιολογούν τις δυσχέρειες και την επιβάρυνση των φροντιστών, καθώς και τους παράγοντες που επιδρούν στην επιβάρυνση αυτή,
- υποστηρίζουν την αυτοφροντίδα και την ανάγκη ενεργοποίησής της στο σύγχρονο περιβάλλον φροντίδας, και

- **Αριθμός ωρών διδασκαλίας της μαθησιακής ενότητας ανά εβδομάδα**

Θεωρία (3), Εργαστήριο (0), Σύνολο (3)

2.1.B ANATOMIA

- **Περίληψη της μαθησιακής ενότητας**

Μέσα από αυτή τη μαθησιακή ενότητα οι εκπαιδευόμενοι/ες έρχονται σε επαφή με την ανατομία του ανθρώπινου οργανισμού και σώματος. Η ενότητα αυτή πραγματεύεται την περιγραφή της δομής των κυττάρων και των ιστών. Παρουσιάζονται τα συστήματα και τα όργανα του ανθρώπινου σώματος και οι εκπαιδευόμενοι/ες αναγνωρίζουν την τοπογραφία και μορφολογία τους. Αναλύεται η λειτουργικότητα των οργάνων του ανθρώπινου σώματος και η μεταξύ τους σχέση, καθώς και οι ανατομικές διεργασίες των επιμέρους οργάνων του σκελετικού, κυκλοφορικού, αναπνευστικού, πεπτικού, ουροποιητικού και γεννητικού συστήματος (και των δύο φύλων). Τέλος, συσχετίζονται οι διεργασίες που εκτελεί κάθε σύστημα και όργανο του ανθρώπινου σώματος στην καθημερινή πρακτική φροντίδας.

- **Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα**

Όταν ολοκληρώσουν τη μαθησιακή ενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/ες θα είναι ικανοί/ές να:

- περιγράφουν τη δομή και τη λειτουργία των κυττάρων του ανθρώπινου σώματος,

- κατονομάζουν τα συστήματα και τα όργανα του ανθρώπινου οργανισμού,
  - ερμηνεύουν την τοπογραφία των επιμέρους συστημάτων και οργάνων του ανθρώπινου σώματος,
  - εξηγούν την επιμέρους σχέση μεταξύ των οργάνων και των ιστών,
  - ταξινομούν τα είδη των μυών, παραθέτοντας τα βασικά χαρακτηριστικά τους,
  - αναλύουν το κάθε σύστημα (ερειστικό, κυκλοφορικό, αναπνευστικό, πεπτικό, ουροποιητικό, γεννητικό),
  - διαχωρίζουν τα μέρη του αναπνευστικού συστήματος (αεραγωγοί, πνεύμονες, υπεζωκώς), αναγνωρίζοντάς τα σε ψηφιακές απεικονίσεις ή προπλάσματα,
  - αντιλαμβάνονται τη λειτουργία του λεμφικού και κυκλοφορικού συστήματος,
  - διακρίνουν τα αισθητήρια όργανα του δέρματος, της ακοής, της αφής, της γεύσης, της όσφρησης και της όρασης, εντοπίζοντάς τα σε προπλάσματα,
  - υιοθετούν τις αρχές της Ανατομικής κατά τον σχεδιασμό και την εφαρμογή της φροντίδας, και
  - υποστηρίζουν τους/τις ηλικιωμένους/ες στην καθημερινή πρακτική φροντίδας, αναγνωρίζοντας τις ανατομικές ανάγκες κάθε σημείου του σώματός τους.
- **Αριθμός ωρών διδασκαλίας της μαθησιακής ενότητας ανά εβδομάδα**
Θεωρία (2), Εργαστήριο (0), Σύνολο (2)

2.1.Γ ΦΥΣΙΟΛΟΓΙΑ

- **Περίληψη της μαθησιακής ενότητας**

Σε αυτή τη μαθησιακή ενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/ες μαθαίνουν τη φυσιολογική λειτουργία των οργάνων και των συστημάτων του ανθρώπινου οργανισμού. Ειδικότερα, παρουσιάζονται οι μηχανισμοί με τους οποίους επιτυγχάνεται η φυσιολογική λειτουργία του ανθρώπινου οργανισμού, τόσο σε κυτταρικό επίπεδο όσο και σε επίπεδο ιστών, συστημάτων και του συνολικού οργανισμού. Επίσης, αναλύεται η χημική σύσταση του κυττάρου, ο ρόλος της κυτταρικής μεμβράνης, των ενδοκρινών αδένων και των συστημάτων άμυνας του οργανισμού. Τέλος, οι εκπαιδευόμενοι/ες στην ενότητα αυτή έρχονται σε επαφή με τη μελέτη του μηχανισμού ανταλλαγής αερίων, τη φυσιολογία του εγκεφάλου και των νεύρων, με τους μηχανισμούς αλληλορύθμισης του ανθρώπινου οργανισμού, καθώς και με τη λειτουργική συνεργασία και αλληλεπίδραση των συστημάτων μεταξύ τους.

- **Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα**

Όταν ολοκληρώσουν τη μαθησιακή ενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/ες θα είναι ικανοί/ές να:

- περιγράφουν τη φυσιολογική λειτουργία των οργάνων και των συστημάτων του ανθρώπινου οργανισμού,
- προσδιορίζουν τον ρόλο και τη χρησιμότητα της μελέτης της Φυσιολογίας,
- εξηγούν τις φυσιολογικές λειτουργίες σε κυτταρικό επίπεδο και σε επίπεδο ιστού και οργάνου,
- αντιλαμβάνονται ενδεχόμενες αποκλίσεις της φυσιολογικής λειτουργίας και την επίδραση αυτών στη φροντίδα,

- διακρίνουν τον αιμοποιητικό ιστό, την κυκλοφορία του αίματος και την οξεοβασική ισορροπία,
  - παρουσιάζουν τις λειτουργίες των συστημάτων (μυϊκού, ερειστικού, κυκλοφορικού, αναπνευστικού, ουροποιητικού/γεννητικού, πεπτικού συστήματος κ.ά.),
  - ορίζουν τη χρησιμότητα των αεραγωγών και τη λειτουργία της αναπνοής,
  - αναλύουν τους ενδοκρινείς αδένες και τη δράση των ορμονών,
  - διακρίνουν τη λειτουργική έκπτωση των συστημάτων στους/στις ηλικιωμένους/ες,
  - υιοθετούν τις βασικές αρχές της φυσιολογίας κατά τον σχεδιασμό και την εφαρμογή της φροντίδας,
  - διακρίνουν την έκπτωση των φυσιολογικών λειτουργιών στους/στις ηλικιωμένους/ες, και
  - υποστηρίζουν τους/τις ηλικιωμένους/ες στην καθημερινή πρακτική, αναγνωρίζοντας τις φυσιολογικές λειτουργίες και μηχανισμούς του ανθρώπινου οργανισμού και σώματος.
- **Αριθμός ωρών διδασκαλίας της μαθησιακής ενότητας ανά εβδομάδα**
Θεωρία (2), Εργαστήριο (0), Σύνολο (2)

2.1.Δ ΒΑΣΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΦΑΡΜΑΚΟΛΟΓΙΑΣ

- **Περίληψη της μαθησιακής ενότητας**

Σκοπός της μαθησιακής ενότητας είναι να εισαγάγει τους/τις εκπαιδευόμενους/ες στις βασικές αρχές της Φαρμακολογίας, με σκοπό να μπορούν να διαχειρίζονται τις μορφές, τις δράσεις και τις παρενέργειες των φαρμάκων, συμβάλλοντας με τον καλύτερο δυνατό τρόπο στη βέλτιστη παροχή φροντίδας και ειδικότερα στη συμμόρφωση του/της ηλικιωμένου/ης με τη φαρμακευτική του/της αγωγή. Η ενότητα πραγματεύεται τους παράγοντες που επηρεάζουν τη δράση των φαρμάκων, τους τρόπους χορήγησης και τις κατηγορίες των φαρμάκων, καθώς και την ασφαλή δοσολογία και τη χορήγηση σε ηλικιωμένους/ες με ειδικά νοσήματα, τα οποία μπορεί να επηρεάζουν τη δράση των φαρμάκων και να επιδρούν στη γενική κατάσταση των ατόμων. Οι εκπαιδευόμενοι/ες στην ενότητα αυτή έρχονται σε επαφή με τις βασικές αρχές δράσης των φαρμάκων και την επίδρασή τους σε όλα τα συστήματα του ανθρώπινου οργανισμού, με γνώμονα τις ιδιαιτερότητες της δράσης τους στους/στις ηλικιωμένους/ες. Τέλος, οι εκπαιδευόμενοι/ες μπορούν να αναγνωρίζουν και να προλαμβάνουν τα φαινόμενα της πολυφαρμακίας και της αλόγιστης χρήσης φαρμάκων.

- **Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα**

Όταν ολοκληρώσουν τη μαθησιακή ενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/ες θα είναι ικανοί/ές να:

- περιγράφουν τις βασικές αρχές και τις οδούς χορήγησης των φαρμάκων,
- κατονομάζουν τους τρόπους δράσης των φαρμάκων και την επίδρασή τους σε όλα τα συστήματα του ανθρώπινου οργανισμού,
- παραθέτουν τις ενδείξεις, αντενδείξεις και τις παρενέργειες των φαρμάκων,

- ελέγχουν την επίτευξη της φαρμακευτικής συμμόρφωσης, σύμφωνα με το πλάνο φροντίδας και τις ιατρικές οδηγίες,
  - εντοπίζουν τυχόν ανεπιθύμητες ενέργειες της φαρμακευτικής αγωγής, ενημερώνοντας άμεσα το υποστηρικτικό περιβάλλον και τον/την ιατρό,
  - κατηγοριοποιούν τα φάρμακα με σκοπό την κατάλληλη και ασφαλέστερη χρήση τους,
  - συνεπικουρούν τον/την επαγγελματία υγείας για τη χορήγηση των φαρμάκων από όλες τις οδούς (ενδομυϊκή, ενδοφλέβια, υποδόρια, ενδοδερμική),
  - χειρίζονται με ασφάλεια τη διαδικασία χορήγησης φαρμάκων ανάλογα με το νόσημα του/της ηλικιωμένου/ης,
  - διακρίνουν την εξάρτηση από φαρμακευτικές ουσίες, όπως αντιψυχωσικά, αγχολυτικά, υπνωτικά και αντικαταθλιπτικά φάρμακα,
  - ενθαρρύνουν τον/την ηλικιωμένο/η να αναφέρει πιθανές ανεπιθύμητες αντιδράσεις που προκύπτουν κατά τη χορήγηση της φαρμακευτικής αγωγής, και
  - παροτρύνουν τον/την ηλικιωμένο/η στην ορθή τήρηση των οδηγιών λήψης των φαρμακευτικών σκευασμάτων, μέσω της αυτοδιαχείρισης και της αυτοφροντίδας.
- **Αριθμός ωρών διδασκαλίας της μαθησιακής ενότητας ανά εβδομάδα**
Θεωρία (3), Εργαστήριο (0), Σύνολο (3)

2.1.Ε ΑΤΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΓΕΝΙΚΗ ΥΓΙΕΙΝΗ

- **Περίληψη της μαθησιακής ενότητας**

Σκοπός της μαθησιακής ενότητας είναι να εισαγάγει τους/τις εκπαιδευόμενους/ες στις βασικές αρχές της ατομικής και της γενικής υγιεινής (άσκηση, διατροφή, ύπνος κτλ.) αλλά και στην υγιεινή και καθαριότητα του περιβάλλοντος. Οι εκπαιδευόμενοι/ες αντιλαμβάνονται τη σπουδαιότητα της καθημερινής φροντίδας αλλά και της προληπτικής σχετικά με την καθαριότητα του ανθρώπινου σώματος (φροντίδα σώματος, στοματικής κοιλότητας, δέρματος, ρουχισμού), η οποία πρέπει να εφαρμόζεται ανάλογα πάντα με το άτομο και τις ανάγκες του. Επίσης, οι εκπαιδευόμενοι/ες ενημερώνονται για τη φροντίδα και την υγιεινή του χώρου διαμονής αλλά και του περιβάλλοντος χώρου του/της ηλικιωμένου/ης (οικία, δομή μακροχρόνιας φροντίδας κτλ.), αλλά και για τους κινδύνους που απορρέουν από την έκθεση του/της ηλικιωμένου/ης σε ενδογενείς και εξωγενείς βλαπτικούς για την υγεία παράγοντες, όπως θερμοπληξία, ψύχος, ακτινοβολία κ.ά. Τέλος, οι εκπαιδευόμενοι/ες μέσα από αυτή τη μαθησιακή ενότητα αντιλαμβάνονται τη σπουδαιότητα εννοιών όπως η προαγωγή και αγωγή της υγείας των ηλικιωμένων. Στο πλαίσιο της εργαστηριακής εκπαίδευσης οι εκπαιδευόμενοι/ες μαθαίνουν τους τρόπους εφαρμογής της ατομικής υγιεινής και της υγιεινής της στοματικής κοιλότητας, καθώς και της καθαριότητας της κατοικίας και του οικιακού περιβάλλοντος. Επίσης, εκπαιδεύονται για να παρέχουν φροντίδα σε καταστάσεις όπως η θερμοπληξία και το ψύχος.

- **Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα**

Όταν ολοκληρώσουν τη μαθησιακή ενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/ες θα είναι ικανοί/ές να:

- προσδιορίζουν τις παραμέτρους της ατομικής υγιεινής,
  - περιγράφουν τους τρόπους φροντίδας της στοματικής υγείας,
  - προσδιορίζουν τα πλεονεκτήματα της ισορροπημένης διατροφής,
  - αντιλαμβάνονται την ανάγκη και τα οφέλη της σωματικής δραστηριότητας,
  - υποστηρίζουν τον/την ηλικιωμένο/η στην αυτοφροντίδα και στη διατήρηση της ατομικής υγιεινής του σώματος,
  - εκτιμούν τις ανάγκες καθαριότητας και περιποίησης του δέρματος, του τριχωτού της κεφαλής κ.ά. ενθαρρύνοντας τη χρήση ειδικών καλλυντικών όπου χρειάζεται,
  - σχεδιάζουν τις απαραίτητες ενέργειες εδραίωσης ενός γενικού υγιεινού και ασφαλούς περιβάλλοντος στον χώρο διαμονής του ατόμου,
  - συμβάλλουν στη διατήρηση ενός βέλτιστου επιπέδου υγιεινής εκτιμώντας τις ανάγκες του/της ηλικιωμένου/ης,
  - εφαρμόζουν τους κανόνες υγιεινής και καθαριότητας των χώρων, σύμφωνα με τις αρχές αντισηψίας, απολύμανσης και αποστείρωσης,
  - υποστηρίζουν τις διαδικασίες που αφορούν τη φροντίδα του ιματισμού και του ρουχισμού,
  - παροτρύνουν τον/την ηλικιωμένο/η στην προληπτική επίσκεψη στον/στην οδοντίατρο, για την εφαρμογή προληπτικών διαδικασιών που αφορούν τη στοματική υγιεινή,
  - συμβάλλουν στην ενημέρωση του/της ηλικιωμένου/ης σχετικά με τα οφέλη της ανοσοποίησης,
  - χειρίζονται με ασφάλεια τις διαδικασίες παρασκευής φαγητού και αποθήκευσης τροφίμων,
  - υιοθετούν τα σωστά μέσα προστασίας και υγιεινής στον χώρο φροντίδας του/της ηλικιωμένου/ης, και
  - εφαρμόζουν μέτρα πρόληψης για την αποφυγή κατακλίσεων.
- **Αριθμός ωρών διδασκαλίας της μαθησιακής ενότητας ανά εβδομάδα**
Θεωρία (2), Εργαστήριο (3), Σύνολο (5)

2.1.ΣΤ ΕΝΕΡΓΟΣ ΚΑΙ ΥΓΙΗΣ ΓΗΡΑΝΣΗ

- **Περίληψη της μαθησιακής ενότητας**

Σκοπός της μαθησιακής ενότητας είναι να εξοικειωθούν οι εκπαιδευόμενοι/ες με την έννοια της ενεργούς γήρανσης και τη σπουδαιότητα της ενεργοποίησης δράσεων με στόχο την υγιή γήρανση. Στην ενότητα αυτή δίνονται πληροφορίες σχετικά με τις έννοιες της φυσικής και της σωματικής δραστηριότητας, της κίνησης και της κινητοποίησης και με τα οφέλη αυτών στην ποιότητα ζωής των ηλικιωμένων. Στο πλαίσιο της συγκεκριμένης μαθησιακής ενότητας οι εκπαιδευόμενοι/ες ενημερώνονται για τις κατευθυντήριες οδηγίες σχετικά με την άσκηση σε ηλικιωμένους/ες, την ένταξη της άσκησης ανάλογα με το πρόβλημα του/της ηλικιωμένου/ης ή την αναπηρία του/της, καθώς και των προληπτικών μέτρων αποφυγής ατυχημάτων κατά την άσκηση. Επίσης, η ενότητα αυτή στοχεύει στο να αντιληφθούν οι εκπαιδευόμενοι/ες τον ρόλο της ενημέρωσης και εκπαίδευσης των

ηλικιωμένων με σκοπό την αλλαγή της στάσης τους και της υιοθέτησης υγιών προτύπων συμπεριφοράς, την ψυχική ενδυνάμωσή τους, την εκπαίδευση σε ό,τι αφορά την ψηφιακή εγγραμματοσύνη και την ενίσχυση του αλφαριθμητισμού υγείας. Τέλος, προσδιορίζονται οι δείκτες της ποιότητας ζωής και οι διαστάσεις της ποιότητας ζωής στην τρίτη ηλικία, η σχέση της σεξουαλικής ζωής με την ποιότητα ζωής, ενώ παρουσιάζονται καλές πρακτικές σε ελληνικό και διεθνές επίπεδο δράσεων και γενικότερα φιλικών προς την τρίτη ηλικία κοινοτήτων. Στο πλαίσιο της εργαστηριακής εκπαίδευσης οι εκπαιδευόμενοι/ες ασκούνται στις τεχνικές κινητοποίησης και φυσικής δραστηριότητας, καθώς και στον χειρισμό ειδικών καταστάσεων αναπηρίας. Επίσης, οι εκπαιδευόμενοι/ες ασκούνται σε δεξιότητες ψυχικής ενδυνάμωσης των ηλικιωμένων.

- **Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα**

Όταν ολοκληρώσουν τη μαθησιακή ενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/ες θα είναι ικανοί/ές να:

- περιγράφουν την έννοια της ενεργούς γήρανσης και τις καλές πρακτικές που την ενισχύουν,
- προσδιορίζουν τους δείκτες ποιότητας με τους οποίους αξιολογείται η ενεργός γήρανση,
- προσδιορίζουν τις έννοιες της κίνησης, της κινητοποίησης, της φυσικής δραστηριότητας και της άσκησης,
- αναγνωρίζουν τα οφέλη τακτικής φυσικής δραστηριότητας στην υγιή γήρανση και στη μακροζωία,
- αντιλαμβάνονται τη σύνδεση της λειτουργικότητας των ηλικιωμένων με την ευημερία,
- εντάσσουν ποιοτικά χαρακτηριστικά στην καθημερινή φροντίδα των ηλικιωμένων,
- παροτρύνουν την κοινωνικοποίηση των ηλικιωμένων,
- υποστηρίζουν την ανάγκη της σεξουαλικότητας των ηλικιωμένων,
- αντιλαμβάνονται την ανάγκη σωματικής και ψυχικής ισορροπίας,
- διακρίνουν την αποτελεσματικότητα της κίνησης στη βελτίωση της λειτουργικής ισορροπίας και της μυϊκής ενδυνάμωσης,
- υποστηρίζουν με απλές ασκήσεις την ασφαλή κίνηση και την πρόληψη των πτώσεων,
- εκπαιδεύουν τους/τις ηλικιωμένους/ες στην αλλαγή στάσης σε ό,τι αφορά σε συνήθειες διατροφής, άσκησης, στοματικής υγιεινής κ.ά.,
- υποστηρίζουν τον ψηφιακό αλφαριθμητισμό με τη βοήθεια των νέων τεχνολογιών, και
- χρησιμοποιούν προς όφελος των ηλικιωμένων όλες τις δομές και υπηρεσίες που προσφέρονται ενισχύοντας την ενεργό γήρανση στην κοινότητα.

- **Αριθμός ωρών διδασκαλίας της μαθησιακής ενότητας ανά εβδομάδα**

Θεωρία (2), Εργαστήριο (2), Σύνολο (4)

2.2 ΕΞΑΜΗΝΟ Β΄

2.2.A ΒΑΣΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΦΡΟΝΤΙΔΑΣ ΗΛΙΚΙΩΜΕΝΩΝ

- **Περίληψη της μαθησιακής ενότητας**

Σκοπός της μαθησιακής ενότητας είναι να εισαγάγει τους/τις εκπαιδευόμενους/ες στις βασικές αρχές της φροντίδας των ηλικιωμένων και στις καλές πρακτικές, ώστε να αποκτήσουν βασικές γνώσεις και δεξιότητες όσον αφορά τον τρόπο σχεδιασμού του πλάνου φροντίδας. Η βασική φροντίδα εστιάζεται στη διατήρηση της αξιοπρέπειας του/της ηλικιωμένου/ης και του σεβασμού στις επιθυμίες και τις προσωπικές του/της ανάγκες. Οι εκπαιδευόμενοι/ες αντιλαμβάνονται τη διαφοροποίηση της φροντίδας σε υγιή ηλικιωμένο/η, σε κατακεκλιμένο/η, σε κινητικά αυτόνομο/η ή με κινητικές δυσκολίες ηλικιωμένο/η, καθώς και την ιεράρχηση των παρεμβάσεων φροντίδας. Επίσης, παρουσιάζεται όλο το φάσμα της φροντίδας, από την ατομική φροντίδα, τη φροντίδα των κατακλίσεων σε κλινήρη κατακεκλιμένο/η ηλικιωμένο/η, τη φροντίδα ατόμου με στομία έως την κινητοποίηση και υποστήριξη των ηλικιωμένων εντός και εκτός οικίας τους. Τέλος, προσδιορίζεται το υποστηρικτικό περιβάλλον, καθώς και η δυνατότητα της αυτοφροντίδας αλλά και της εκπαίδευσης των μελών της οικογένειας από τους/τις φροντιστές/τριες, οι οποίοι/ες παρέχουν άτυπη φροντίδα, υποστηρίζοντας έτσι την ανεξάρτητη διαβίωση του ηλικιωμένου ατόμου. Στο πλαίσιο της εργαστηριακής εκπαίδευσης, οι εκπαιδευόμενοι/ες ασκούνται στον σχεδιασμό του πλάνου φροντίδας, μέσα από κριτήρια αξιολόγησης των αναγκών τους. Επίσης, εκπαιδεύονται μέσω προπλασμάτων για τη διαχείριση ειδικών καταστάσεων φροντίδας, όπως οι στομίες και η κινητοποίηση με ειδικές τεχνικές των αναπήρων ή κατακεκλιμένων ηλικιωμένων.

- **Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα**

Όταν ολοκληρώσουν τη μαθησιακή ενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/ες θα είναι ικανοί/ές να:

- περιγράφουν τις καλές πρακτικές βασικής φροντίδας ηλικιωμένων,
- παρουσιάζουν τα βασικά στοιχεία του ψυχοκοινωνικού επιπέδου του/της ηλικιωμένου/ης,
- αναγνωρίζουν την ανάγκη διαμόρφωσης υποστηρικτικού και ασφαλούς περιβάλλοντος στην καθημερινότητα του/της ηλικιωμένου/ης,
- αντιλαμβάνονται τις ιδιαιτερότητες στη φροντίδα του/της ηλικιωμένου/ης,
- αντιλαμβάνονται τα εργαλεία αξιολόγησης και εκτίμησης της κατάστασης του/της ηλικιωμένου/ης,
- αξιολογούν το ιστορικό και τη φυσική κατάσταση του/της ηλικιωμένου/ης μέσα από τη διαδραστική επικοινωνία,
- εφαρμόζουν το πλάνο φροντίδας με σκοπό την ολοκληρωμένη εκτίμηση των αναγκών του/της ηλικιωμένου/ης,
- ενεργούν σύμφωνα με τους κανόνες ηθικής και δεοντολογίας και με γνώμονα τη διατήρηση της αξιοπρέπειας του/της ηλικιωμένου/ης,
- υιοθετούν την ανάγκη να θέσουν επιτεύξιμους στόχους στο πλάνο φροντίδας,
- υποστηρίζουν τη διαχείριση του/της κλινήρου ηλικιωμένου/ης,
- ικανοποιούν τις επιθυμίες του/της ηλικιωμένου/ης σύμφωνα με τις αρχές της φροντίδας,

- υποστηρίζουν τη σίτιση των ηλικιωμένων σύμφωνα με τις ανάγκες τους,
  - συνεργάζονται με τη διεπιστημονική ομάδα φροντίδας υγείας των ηλικιωμένων, και
  - συνεργούν στην εκπαίδευση του/της ηλικιωμένου/ης με στόχο το βέλτιστο επίπεδο αυτοφροντίδας.
- **Αριθμός ωρών διδασκαλίας της μαθησιακής ενότητας ανά εβδομάδα**
Θεωρία (3), Εργαστήριο (3), Σύνολο (6)

2.2.B ΠΑΘΟΛΟΓΙΑ ΤΗΣ ΓΗΡΑΝΣΗΣ

- **Περίληψη της μαθησιακής ενότητας**

Σκοπός της μαθησιακής ενότητας είναι να προσδώσει στους/στις εκπαιδευόμενους/ες τις βασικές γνώσεις σχετικά με τον ρόλο των χρόνιων παθήσεων αλλά και άλλων ιατρογενών καταστάσεων ανά οργανικό σύστημα, καθώς και με την ανάγκη διαχείρισής τους μέσω της μετανοσοκομειακής φροντίδας. Ο/Η εκπαιδευόμενος/η λαμβάνει το θεωρητικό πλαίσιο των ορισμών των νοσημάτων, την επιδημιολογία, την παθογένεια, τη διάγνωση, την εξέλιξη και τις επιπλοκές αλλά και την πρόγνωση των βασικότερων παθολογικών νοσημάτων. Παρουσιάζονται τα κυριότερα νοσήματα από κάθε σύστημα του οργανισμού (αναπνευστικό, πεπτικό, ενδοκρινικό, νευρολογικό, καρδιαγγειακό, αιμοποιητικό, ουρογεννητικό, μυοσκελετικές παθήσεις, χειρουργικά και ορθοπεδικά συμβάματα κτλ.), καθώς και νοσήματα και καταστάσεις που χαρακτηρίζουν την τρίτη ηλικία, όπως η οστεοπόρωση, η αναιμία, ο σακχαρώδης διαβήτης, τα καρδιαγγειακά νοσήματα, ο καρκίνος, τα αγγειακά εγκεφαλικά επεισόδια κτλ. Στην ενότητα αυτή οι εκπαιδευόμενοι/ες κατανοούν τις βασικές διαταραχές λόγω της γήρανσης σε όλα τα συστήματα του οργανισμού, όπως είναι οι αισθητηριακές διαταραχές (προβλήματα όρασης και ακοής), οι διαταραχές ούρησης (ακράτεια ούρων), οι γαστρεντερικές διαταραχές και τα προβλήματα θρέψης και πέψης, οι ηλεκτρολυτικές διαταραχές (υποκαλιαιμία, υπονατριάιμία) αλλά και το σύνδρομο ευπάθειας των ηλικιωμένων. Επίσης, παρουσιάζονται τα νευρολογικά νοσήματα αλλά και ο καρκίνος με τις συνήθεις περιπτώσεις εμφάνισής του στον σύγχρονο κόσμο σύμφωνα με τα επιδημιολογικά δεδομένα. Τέλος, στην ενότητα αυτή περιγράφεται ο τρόπος που συνδέεται η εμφάνιση των νοσημάτων με τις συνθήκες διαβίωσης του/της ηλικιωμένου/ης και οι διαδικασίες εκτίμησης μέσα από την παρατήρηση, την πορεία και την εξέλιξη της υγείας των ηλικιωμένων και της έγκαιρης αναγνώρισης των πιθανών επιπλοκών.

- **Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα**

Όταν ολοκληρώσουν τη μαθησιακή ενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/ες θα είναι ικανοί/ές να:

- προσδιορίζουν τα χαρακτηριστικά των βασικών νοσημάτων περιγράφοντας με ακρίβεια τα συμπτώματα και τις επιπλοκές τους,
- περιγράφουν τις παθήσεις κατά σύστημα με έμφαση στην επιδημιολογία, στην αιτιοπαθογένεια, στην κλινική εικόνα και στη διαγνωστική προσέγγιση,
- παραθέτουν τις διαταραχές από όλα τα συστήματα των ηλικιωμένων,

- κατηγοριοποιούν τα χρόνια νοσήματα,
  - αντιλαμβάνονται τις ιατρογενείς καταστάσεις ανά οργανικό σύστημα,
  - διακρίνουν τις ανάγκες των ηλικιωμένων με παθολογικά ή χειρουργικά νοσήματα,
  - διακρίνουν τις αισθητηριακές διαταραχές (προβλήματα όρασης και ακοής),
  - αναγνωρίζουν τις διαταραχές του ύπνου,
  - αντιλαμβάνονται τις γαστρεντερικές διαταραχές, προσδιορίζοντας τα προβλήματα θρέψης και δυσκαταποσίας,
  - αναγνωρίζουν τα συμπτώματα αφυδάτωσης και κατακράτησης υγρών,
  - εκπαιδεύουν τον/την ηλικιωμένο/η με παθολογικά και χειρουργικά νοσήματα αλλά και το οικογενειακό περιβάλλον του/της για την αποφυγή επιπλοκών, και
  - συνεργάζονται ακολουθώντας τις οδηγίες της διεπιστημονικής ομάδας στο πλαίσιο της φροντίδας των ηλικιωμένων.
- **Αριθμός ωρών διδασκαλίας της μαθησιακής ενότητας ανά εβδομάδα**
Θεωρία (3), Εργαστήριο (0), Σύνολο (3)

2.2.Γ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΓΗΡΙΑΤΡΙΚΩΝ ΣΥΝΔΡΟΜΩΝ

- **Περίληψη της μαθησιακής ενότητας**

Σκοπός της μαθησιακής ενότητας είναι να εισαγάγει τους/τις εκπαιδευόμενους/ες στις έννοιες του γηριατρικού συνδρόμου και των πολυπαραγοντικών αιτιών που το προκαλούν. Παρουσιάζονται τόσο η έκπτωση στη λειτουργικότητα των ηλικιωμένων από το γηριατρικό σύνδρομο και το σύνδρομο της ευθραυστότητας όσο και η επίπτωση αυτού του συνδρόμου στο προσδόκιμο ζωής. Περιγράφονται τα κυριότερα γηριατρικά σύνδρομα όπως η ήπια νοητική έκπτωση, η γεροντική κατάθλιψη, η σύγχυση ή ντελίριο των ηλικιωμένων καθώς και τα ανοϊκά σύνδρομα και τα νευροψυχιατρικά συμπτώματα αυτών. Επίσης, δίνονται τα επιδημιολογικά δεδομένα της Ελλάδας και του διεθνούς χώρου, έτσι ώστε να γίνει αντιληπτό το εύρος του προβλήματος στον σύγχρονο κόσμο. Οι εκπαιδευόμενοι/ες διδάσκονται τις παραμέτρους της φροντίδας (πρωτοβάθμιας, νοσοκομειακής, αποκατάστασης και κατ' οίκον φροντίδας) και αντιλαμβάνονται τις δυνατότητες διαχείρισης της φροντίδας μέσα από το σύστημα υγείας, ανάλογα με τις ανάγκες των ηλικιωμένων.

- **Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα**

Όταν ολοκληρώσουν τη μαθησιακή ενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/ες θα είναι ικανοί/ές να:

- προσδιορίζουν την επερχόμενη σταδιακή απώλεια της λειτουργικότητας και συνεπώς της ανεξαρτησίας του/της ηλικιωμένου/ης,
- περιγράφουν τις λειτουργικές (γνωστικές και φυσικές) επιπτώσεις των γηριατρικών συνδρόμων ενημερώνοντας το υποστηρικτικό περιβάλλον και την ομάδα φροντίδας υγείας,
- ταξινομούν τους αιτιολογικούς παράγοντες πρόκλησης των γηριατρικών νοσημάτων,
- κατονομάζουν τα βασικά στοιχεία του συνδρόμου ευπάθειας των ηλικιωμένων,
- προσδιορίζουν τα χαρακτηριστικά της ήπιας νοητικής διαταραχής και της γεροντικής κατάθλιψης,

- αντιλαμβάνονται τη φυσιολογική εξέλιξη της γήρανσης ως διαδικασία,
  - κατονομάζουν τα κυριότερα γηριατρικά σύνδρομα,
  - διακρίνουν τον/την υγιή από τον/την πάσχοντα/ουσα ηλικιωμένο/η,
  - εκτιμούν τις επείγουσες παθολογικές καταστάσεις που απορρέουν από τα γηριατρικά νοσήματα,
  - δημιουργούν συνθήκες που βοηθούν τον/την ηλικιωμένο/η στη διαχείριση των διαταραχών του ύπνου,
  - υποστηρίζουν τους/τις ηλικιωμένους/ες με συμπτώματα του συνδρόμου σύγχυσης ή ντελίριου, και
  - ενθαρρύνουν τους/τις ηλικιωμένους/ες με ψυχικά ή και νευρολογικά νοσήματα.
- **Αριθμός ωρών διδασκαλίας της μαθησιακής ενότητας ανά εβδομάδα**
Θεωρία (3), Εργαστήριο (0), Σύνολο (3)

2.2.Δ ΔΙΑΤΡΟΦΙΚΗ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ ΗΛΙΚΙΩΜΕΝΩΝ

- **Περίληψη της μαθησιακής ενότητας**

Σκοπός της μαθησιακής ενότητας είναι να εισαγάγει τους/τις εκπαιδευόμενους/ες στις βασικές αρχές της σίτισης και ενυδάτωσης καθώς και στη σημαντικότητά της στη διατήρηση της ομοιόστασης του ανθρώπινου οργανισμού στην καθημερινότητα και στην υγεία των ηλικιωμένων. Μέσα από αυτή την ενότητα οι εκπαιδευόμενοι/ες κατανοούν τους μηχανισμούς βάσει των οποίων οι ηλικιωμένοι/ες συχνά παρουσιάζονται επιρρεπείς στον υποσιτισμό, με αποτέλεσμα την εμφάνιση πολλών προβλημάτων υγείας. Παρουσιάζονται, επίσης, οι διατροφικές συνήθειες των ηλικιωμένων τόσο σε επίπεδο τροφίμων και διατροφικών προτύπων όσο και σε επίπεδο ενέργειας και θρεπτικών συστατικών, μέσα από τις αλλαγές που έχουν συμβεί σε αυτές τις συνήθειες διαχρονικά και σύμφωνα με τις πολιτιστικές και γεωγραφικές διαφοροποιήσεις. Προσδιορίζονται οι μέθοδοι αξιολόγησης του σωματικού λίπους, της οστικής μάζας και γίνεται αντιληπτή η ανάγκη αξιολόγησης της οσφρητικής και της γευστικής λειτουργίας. Μέσα από αυτή την ενότητα οι εκπαιδευόμενοι/ες μπορούν να κατανοήσουν τους τρόπους μέτρησης των ενεργειακών αναγκών και της πρόσληψης μακροθρεπτικών και μικροθρεπτικών στοιχείων, όπως είναι οι βιταμίνες και τα μέταλλα, του/της ηλικιωμένου/ης και βάσει αυτών πώς σχεδιάζεται το διαιτητικό πλάνο σίτισης. Επίσης, δίνεται έμφαση στην ποιότητα της διατροφής, η οποία έχει ως στόχο τη βελτίωση της διατροφικής κατάστασης του/της ηλικιωμένου/ης, ενώ ταυτόχρονα οι εκπαιδευόμενοι/ες κατανοούν πως οποιαδήποτε απότομη και ανεπιθύμητη απώλεια βάρους δυνητικά αποτελεί προειδοποιητικό παράγοντα ανεπαρκούς διατροφικής πρόσληψης ή έναρξης υποσιτισμού (malnutrition) και θα πρέπει να λαμβάνεται υπόψη στο πλάνο φροντίδας. Τέλος, σε αυτή τη μαθησιακή ενότητα παρουσιάζονται τα ηθικά διλήμματα που χαρακτηρίζουν τη μακροχρόνια φροντίδα σε ό,τι αφορά τη διαχείριση της άρνησης σίτισης και ενυδάτωσης των ηλικιωμένων.

- **Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα**

Όταν ολοκληρώσουν τη μαθησιακή ενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/ες θα είναι ικανοί/ές να:

- αναγνωρίζουν τη σπουδαιότητα της ισορροπημένης διατροφικής υποστήριξης στους/στις ηλικιωμένους/ες,
- περιγράφουν τα αίτια των μη ορθών διατροφικών συνηθειών,
- κατηγοριοποιούν τα μακροθρεπτικά και μικροθρεπτικά διατροφικά συστατικά,
- διακρίνουν μέσα από παραμέτρους έναν/μία υποσιτισμένο/η ηλικιωμένο/η,
- ταξινομούν τις επιτρεπτές και τις μη επιτρεπτές τροφές που μπορεί να λάβει ο/η ηλικιωμένος/η ανάλογα με το χρόνιο νόσημα το οποίο μπορεί να έχει,
- προσδιορίζουν τον υπολογισμό του δείκτη μάζας σώματος,
- αντιλαμβάνονται την ανάγκη πρόσληψης επαρκούς ποσότητας νερού,
- ανακαλύπτουν τον τρόπο που επιδρούν τα γηριατρικά/χρόνια νοσήματα στην πρόσληψη τροφής,
- αξιολογούν τις αποκλίσεις από την ισορροπημένη διατροφή των ηλικιωμένων,
- αντιλαμβάνονται τα ηθικά διλήμματα στη διακοπή της σίτισης (εκούσια ή ακούσια),
- παροτρύνουν τον/την ηλικιωμένο/η στον σχεδιασμό της διατροφής του/της ανάλογα με τις ανάγκες του/της, και
- υποστηρίζουν τον/την ηλικιωμένο/η στην αυτονομία σε ό,τι αφορά την πρόσληψη διατροφής.

- **Αριθμός ωρών διδασκαλίας της μαθησιακής ενότητας ανά εβδομάδα**
Θεωρία (3), Εργαστήριο (0), Σύνολο (3)

2.2.Ε ΠΡΑΚΤΙΚΗ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΣΕ ΘΕΜΑΤΑ ΦΡΟΝΤΙΔΑΣ (ΑΣΚΗΣΗ ΣΕ ΔΟΜΕΣ)

- **Περίληψη της μαθησιακής ενότητας**

Σκοπός της μαθησιακής ενότητας είναι να εξοικειωθούν οι εκπαιδευόμενοι/ες στις βασικές έννοιες της φροντίδας και στην εφαρμογή των θεωρητικών γνώσεων και δεξιοτήτων που απέκτησαν στη θεωρητική και εργαστηριακή εκπαίδευσή τους. Η ενότητα πραγματεύεται την παροχή φροντίδας από τον/την άτυπο/η φροντιστή/τρια σε ηλικιωμένους/ες εντός και εκτός δομών μακροχρόνιας φροντίδας. Οι εκπαιδευόμενοι/ες, μέσα από αυτή τη μαθησιακή ενότητα, εκπαιδεύονται σε βασικές διαδικασίες φροντίδας, όπως είναι η ατομική υγιεινή, η περιποίηση και καθαριότητα του ανθρώπινου σώματος, η λήψη βασικών ζωτικών σημείων και η αξιολόγησή τους. Παρουσιάζονται τεχνικές που αφορούν το στρώσιμο του κρεβατιού, τη μετακίνηση του/της ασθενούς, την παρακολούθηση της διούρησης, της σίτισης, της λήψης φαρμάκων και της λήψης υγρών και ηλεκτρολυτών. Επίσης, εκπαιδεύονται σε βασικές αρχές απολύμανσης, ασηψίας και αντισηψίας προκειμένου να χειρίζονται με ασφάλεια τον/την ηλικιωμένο/η. Κατά τη διάρκεια της κλινικής άσκησης αναπτύσσεται το αίσθημα της συνεργασίας και της αλληλεγγύης μεταξύ των μελών της διεπιστημονικής ομάδας υγείας, ενώ παράλληλα γίνεται αντιληπτή η διάκριση των καθηκόντων της κάθε επαγγελματικής ομάδας. Επίσης, επισημαίνεται η σπουδαιότητα της παροχής φροντίδας σε δομές μακροχρόνιας φροντίδας αλλά και σε βραχυχρόνιες δομές υποστήριξης ηλικιωμένων ή στο περιβάλλον της οικίας τους.

- **Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα**

Όταν ολοκληρώσουν τη μαθησιακή ενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/ες θα είναι ικανοί/ές

να:

- προσδιορίζουν τις ανάγκες φροντίδας των ηλικιωμένων,
  - αναγνωρίζουν πιθανές επιπλοκές που αφορούν ηλικιωμένους/ες με παθολογικά και χειρουργικά νοσήματα,
  - καταμετρούν τα προσλαμβανόμενα και αποβαλλόμενα υγρά του/της ηλικιωμένου/ης σύμφωνα με τις οδηγίες,
  - διαχειρίζονται τον καθαρό και ακάθαρτο ιματισμό σύμφωνα με τους κανόνες υγιεινής,
  - αναγνωρίζουν τις βασικές αρχές λήψης ζωτικών σημείων και τις φυσιολογικές τιμές αλλά και τις αποκλίσεις τους,
  - υιοθετούν τρόπους και μεθόδους άσηπτης τεχνικής στη φροντίδα των ηλικιωμένων,
  - συμμετέχουν, βάσει των οδηγιών, στην εφαρμογή του εξατομικευμένου πλάνου φροντίδας σύμφωνα με τις ανάγκες του/της ηλικιωμένου/ης, παρακολουθούν τη λειτουργία του εντέρου και της ουροδόχου κύστης του/της ηλικιωμένου/ης,
  - διαχειρίζονται τις διαδικασίες σίτισης και πρόσληψης τροφής και υγρών του/της ηλικιωμένου/ης όταν αυτός/ή αδυνατεί να τις εκτελέσει,
  - επιμελούνται το στρώσιμο της κλίνης του/της ηλικιωμένου/ης,
  - επιμελούνται την ατομική υγιεινή του/της ηλικιωμένου/ης σύμφωνα με τις βασικές αρχές φροντίδας,
  - βοηθούν στην κινητοποίηση και έγερση του/της κλινήρους ηλικιωμένου/ης,
  - λαμβάνουν μέτρα για την πρόληψη και την αντιμετώπιση των κατακλίσεων,
  - εφαρμόζουν φροντίδα του δέρματος και τις κατάλληλες τεχνικές αποσυμπίεσης, ακολουθώντας το πρωτόκολλο πρόληψης και θεραπείας των ελκών,
  - παροτρύνουν τον/την ηλικιωμένο/η για τη λήψη μέτρων πρόληψης των λοιμώξεων, και
  - υποστηρίζουν την αυτοφροντίδα του/της ηλικιωμένου/ης και να ενισχύουν την αυτοπεποίθησή του/της.
- **Αριθμός ωρών διδασκαλίας της μαθησιακής ενότητας ανά εβδομάδα**
Θεωρία (0), Εργαστήριο (5), Σύνολο (5)

2.3 ΕΞΑΜΗΝΟ Γ΄

2.3.A ΑΝΑΚΟΥΦΙΣΤΙΚΗ/ΠΑΡΗΓΟΡΗΤΙΚΗ ΦΡΟΝΤΙΔΑ

- **Περίληψη της μαθησιακής ενότητας**

Σκοπός της μαθησιακής ενότητας είναι να εισαγάγει τους/τις εκπαιδευόμενους/ες στις βασικές έννοιες της ανακουφιστικής/παρηγορητικής φροντίδας, καθώς και του ρόλου που μπορεί να επιτελέσει ο/η φροντιστής/τρια στη διαχείριση του πόνου των ηλικιωμένων ή και του επερχόμενου θανάτου. Παρουσιάζεται ο διττός ρόλος του/της φροντιστή/τριας που σχετίζεται τόσο με την ανακουφιστική/παρηγορητική φροντίδα του/της ηλικιωμένου/ης που βαίνει στο τέλος της ζωής του/της όσο και με την εκπαίδευση και προετοιμασία του περιβάλλοντος του/της ηλικιωμένου/ης για τη

βέλτιστη διαχείριση αυτής της κατάστασης. Οι εκπαιδευόμενοι/ες λαμβάνουν πληροφορίες και εκπαιδεύονται σχετικά με τη δυνατότητα αξιολόγησης του πόνου με σκοπό την ενεργό συμμετοχή στην ολιστική διαχείρισή του, καθώς και με τη διαφορά που μπορεί να προκύψει στη φροντίδα από το είδος του πόνου (καρκινικός, νευροπαθητικός, οξύς χρόνιος). Στο πλαίσιο αυτό, αναλύονται οι μηχανισμοί πρόκλησης του χρόνιου πόνου, οι επιπτώσεις που επιφέρει στην καθημερινότητα του/της ηλικιωμένου/ης και η θεραπευτική και φαρμακευτική προσέγγισή του. Επίσης, παρουσιάζονται τα δεδομένα για τις συμπληρωματικές θεραπείες οι οποίες μπορεί να βοηθήσουν στη διαχείριση του πόνου, καθώς και οι αρχές που αφορούν την υποστήριξη του/της ηλικιωμένου/ης στο τέλος της ζωής του/της, καθώς και της οικογένειάς του/της, προετοιμάζοντας όλο το περιβάλλον για έναν αξιοπρεπή θάνατο. Οι εκπαιδευόμενοι/ες λαμβάνουν σχετικές πληροφορίες για τη διαχείριση της απώλειας, της θλίψης, του πένθους και γενικότερα για τη φροντίδα και την υποστήριξη του ατόμου που πενθεί.

● Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα

Όταν ολοκληρώσουν τη μαθησιακή ενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/ες θα είναι ικανοί/ές να:

- προσδιορίζουν τις έννοιες της ανακουφιστικής και παρηγορητικής φροντίδας,
- περιγράφουν την έννοια του πόνου και την επίδρασή του στην καθημερινή φροντίδα,
- κατηγοριοποιούν τις διάφορες μορφές ανακουφιστικής φροντίδας ανάλογα με τη νόσο, το στάδιο, την ηλικία και τα χαρακτηριστικά των ηλικιωμένων,
- προσδιορίζουν τους αιτιολογικούς παράγοντες που προκαλούν τον πόνο,
- αναπτύσσουν δεξιότητες επικοινωνίας και ενσυναίσθησης για την καλύτερη διαχείριση και φροντίδα,
- αντιλαμβάνονται τις αντιλήψεις περί θανάτου υπό το πρίσμα των πολιτιστικών και κοινωνικών καταβολών του/της ηλικιωμένου/ης,
- διαχωρίζουν τον καρκινικό από τον νευροπαθητικό πόνο και τον οξύ από τον χρόνιο πόνο,
- ταξινομούν την ένταση του πόνου, μέσα από τεχνικές και δεξιότητες επικοινωνίας,
- εξηγούν τον τρόπο δράσης της φαρμακευτικής αγωγής για την αντιμετώπιση του πόνου,
- εφαρμόζουν το πλάνο φροντίδας για την υποστήριξη του τέλους της ζωής και τη διατήρηση της αξιοπρέπειας σύμφωνα με τις ανάγκες του/της ηλικιωμένου/ης,
- αντιλαμβάνονται τις πιθανές επιπλοκές από τη φαρμακευτική αγωγή για τον πόνο,
- παροτρύνουν τον/την ηλικιωμένο/η στην εφαρμογή μη φαρμακευτικών ή και εναλλακτικών/συμπληρωματικών παρεμβάσεων με στόχο τη μείωση της έντασης του πόνου,
- υποστηρίζουν την αντίληψη που έχει ο/η ηλικιωμένος/η για τον θάνατο,
- υποστηρίζουν τις ενέργειες για τον σχεδιασμό των διαδικασιών για το τέλος της ζωής των ηλικιωμένων, και
- προετοιμάζουν τον/την ηλικιωμένο/η και το περιβάλλον σχετικά με την απώλεια, τη θλίψη και το πένθος.

- **Αριθμός ωρών διδασκαλίας της μαθησιακής ενότητας ανά εβδομάδα**
Θεωρία (2), Εργαστήριο (0), Σύνολο (2)

2.3B ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΓΕΡΟΝΤΟΛΟΓΙΑ

- **Περίληψη της μαθησιακής ενότητας**

Σκοπός της μαθησιακής ενότητας είναι να εξοικειωθούν οι εκπαιδευόμενοι/ες με το κοινωνικό και θεσμικό πλαίσιο υποστήριξης της φροντίδας των ηλικιωμένων, καθώς και με τις κοινωνιολογικές πτυχές της γήρανσης. Μέσα από τις κοινωνιολογικές θεωρίες (θεωρίες της δραματουργικής προσέγγισης του εαυτού, θεωρία του στίγματος, θεωρία της αλληλόδρασης, κοινωνιολογική προσέγγιση της αποδέσμευσης ή της αποσύνδεσης κ.ά.), οι εκπαιδευόμενοι/ες κατανοούν τον τρόπο με τον οποίο η κοινωνία αντιλαμβάνεται και αντιμετωπίζει τους/τις ηλικιωμένους/ες, και προσεγγίζεται η έννοια της γήρανσης σε σχέση με τις πολιτικές της εργασίας, του κράτους πρόνοιας και της οικονομίας. Εντοπίζονται οι παράμετροι που διαφοροποιούν την κοινωνιολογική προσέγγιση του γήρατος, όπως είναι το φύλο του/της ηλικιωμένου/ης, η μετανάστευση, τα κοινωνικο-οικονομικά χαρακτηριστικά, η απώλεια της αυτονομίας, καθώς και η δυνατότητα πρόσβασης σε κοινωνικές υπηρεσίες και υπηρεσίες υγείας. Τέλος, παρουσιάζονται οι εξαρτήσεις του/της ηλικιωμένου/ης από την κοινωνία, όπως είναι η φυσική εξάρτηση, η οποία απορρέει από τη σωματική αδυναμία, η οικονομική εξάρτηση (εισόδημα) και η κοινωνική εξάρτηση (διατήρηση σχέσεων με την οικογένεια και την κοινωνία).

- **Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα**

Όταν ολοκληρώσουν τη μαθησιακή ενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/ες θα είναι ικανοί/ές να:

- προσδιορίζουν τους κοινωνικούς παράγοντες οι οποίοι συμμετέχουν στην κοινωνική υποστήριξη της φροντίδας ηλικιωμένων,
- περιγράφουν την επιδημιολογία της γήρανσης στη σύγχρονη κοινωνία,
- κατονομάζουν τις κοινωνικές δομές προστασίας του γήρατος και της συμμετοχής τους στην υποστήριξη των ηλικιωμένων,
- ορίζουν τα δικαιώματα των ηλικιωμένων, όπως αυτά απορρέουν από τον χάρτη των θεμελιωδών δικαιωμάτων,
- εξηγούν τις θεωρίες της κοινωνιολογικής προσέγγισης της γήρανσης,
- κατηγοριοποιούν τους φυσιολογικούς ρόλους των ηλικιωμένων και τη σχέση αυτών με τη γήρανση,
- αντιλαμβάνονται τις αλληλεπιδράσεις των κοινωνικο-οικονομικών δεδομένων σε σχέση με τον κοινωνικό ρόλο των ηλικιωμένων,
- αντιλαμβάνονται τις έννοιες της μοναξιάς και της μοναχικότητας και της κοινωνικής απομόνωσης των ηλικιωμένων,
- χρησιμοποιούν τις δομές υποστήριξης των ηλικιωμένων,
- αντιλαμβάνονται το δημογραφικό προφίλ της γήρανσης σε μια κοινωνία,
- υποστηρίζουν τον ρόλο της οικογένειας ως κοινωνικού φορέα υποστήριξης της φροντίδας των ηλικιωμένων,
- σέβονται τις ατομικές, πολιτιστικές, πνευματικές και θρησκευτικές αξίες των ηλικιωμένων,

- ο υιοθετούν την ανάγκη σεβασμού και αξιοπρέπειας στη φροντίδα,
- ο εφαρμόζουν τις γνώσεις τους στη βελτίωση της επικοινωνίας μεταξύ των θεσμικών φορέων και του/της ηλικιωμένου/ης, και
- ο υποστηρίζουν τον ρόλο των συλλόγων ασθενών στην υποστήριξη της φροντίδας.

● **Αριθμός ωρών διδασκαλίας της μαθησιακής ενότητας ανά εβδομάδα**
 Θεωρία (3), Εργαστήριο (0), Σύνολο (3)

2.3Γ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ ΚΑΙ ΣΥΜΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗ

● **Περίληψη της μαθησιακής ενότητας**

Σκοπός της μαθησιακής ενότητας είναι να εξοικειωθούν οι εκπαιδευόμενοι/ες με τις έννοιες της επικοινωνίας και της συμβουλευτικής και με τον ρόλο τους στη φροντίδα των ηλικιωμένων. Στην ενότητα αυτή παρουσιάζονται οι μορφές επικοινωνίας (δυαδική επικοινωνία λεκτική και μη λεκτική) αλλά και η συμβολή τους στην εδραίωση των διαπροσωπικών σχέσεων οι οποίες είναι απαραίτητες στη φροντίδα των ηλικιωμένων. Οι εκπαιδευόμενοι/ες αντιλαμβάνονται τη γλώσσα ως το εργαλείο της κοινωνικής αλληλεπίδρασης και τον ρόλο της στο πλαίσιο της συμπεριφοράς, της έκφρασης και των σχέσεων. Παρουσιάζονται δεδομένα από πολιτισμούς οι οποίοι αντιλαμβάνονται τη φροντίδα με διαφορετικό τρόπο και, μέσα από το θεωρητικό πλαίσιο αυτής της ενότητας, οι εκπαιδευόμενοι/ες κατανοούν τα μοντέλα ένταξης και διαχείρισης των ατόμων διαφορετικών πολιτισμών, όπως είναι το μοντέλο αφομοίωσης, το μοντέλο ενσωμάτωσης, το μοντέλο της πολυπολιτισμικότητας και το αντιρατσιστικό μοντέλο. Επίσης, οι εκπαιδευόμενοι/ες κατανοούν τη χρησιμότητα της ενσυναίσθησης στην πολυδιάστατη επικοινωνία τους με τους/τις ηλικιωμένους/ες, όπως είναι η παθητική και ενεργητική ακρόαση, η τεχνική αναζήτησης εναλλακτικών λύσεων, οι βιωματικές ασκήσεις κ.ά. Στο πλαίσιο της εργαστηριακής εκπαίδευσης, οι εκπαιδευόμενοι/ες ασκούνται σε τεχνικές και δεξιότητες επικοινωνίας, συμβουλευτικής, ενδυνάμωσης και διαχείρισης καταστάσεων για ηλικιωμένους/ες με ειδικά προβλήματα, όπως είναι η άνοια, το αγγειακό εγκεφαλικό επεισόδιο κ.ά.

● **Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα**

Όταν ολοκληρώσουν τη μαθησιακή ενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/ες θα είναι ικανοί/ές να:

- ο κατονομάζουν τα διαπολιτισμικά χαρακτηριστικά του/της ηλικιωμένου/ης που θα ενταχθεί στο πλάνο φροντίδας,
- ο προσδιορίζουν τη χρησιμότητα της ενσυναίσθησης στην πολυδιάστατη επικοινωνία τους με τους/τις ηλικιωμένους/ες,
- ο αντιλαμβάνονται την κοινωνική οπτική για το γήρας και την κοινωνική και πολιτισμική κουλτούρα για τη φροντίδα των ηλικιωμένων,
- ο διαχωρίζουν τα μοντέλα ένταξης και διαχείρισης των ηλικιωμένων ατόμων διαφορετικών πολιτισμών,
- ο υποστηρίζουν δεξιότητες και τεχνικές επικοινωνίας σε διαφορετικές κουλτούρες,
- ο ενισχύουν την πρόληψη της κοινωνικής απομόνωσης,

- εφαρμόζουν δεξιότητες διαχείρισης του πολυδιάστατου άγχους και της κοινωνικής αποστασιοποίησης μέσα από τεχνικές συμβουλευτικής και επικοινωνίας,
  - υποστηρίζουν την επικοινωνία και τη φροντίδα των ηλικιωμένων με βάση τις αρχές της ψυχοπαθολογίας,
  - ενισχύουν την ενσυναίσθηση μέσω βιωματικών τεχνικών,
  - υιοθετούν βασικές ψυχοθεραπευτικές τεχνικές στη φροντίδα,
  - χρησιμοποιούν δεξιότητες επικοινωνίας και συμβουλευτικής στο πλάνο φροντίδας των ηλικιωμένων,
  - αναπτύσσουν δεξιότητες αντίληψης του πολυδιάστατου άγχους που μπορεί να έχουν οι ηλικιωμένοι/ες, και
  - αναγνωρίζουν τους φραγμούς στην επικοινωνία λόγω των πολιτισμικών διαφορών, και τις δυσχέρειες στη φροντίδα που απορρέουν από αυτούς τους φραγμούς.
- **Αριθμός ωρών διδασκαλίας της μαθησιακής ενότητας ανά εβδομάδα**
Θεωρία (2), Εργαστήριο (2), Σύνολο (4)

2.3.Δ ΨΥΧΟΛΟΓΙΑ ΤΟΥ ΓΗΡΑΤΟΣ

- **Περίληψη της μαθησιακής ενότητας**

Σκοπός της μαθησιακής ενότητας είναι να εισαγάγει τους/τις εκπαιδευόμενους/ες στις έννοιες και τις μεθόδους της ψυχολογίας του γήρατος και να επικεντρώσει την προσοχή τους στις πλευρές της διεργασίας του γήρατος οι οποίες συνδέονται με τη γνωστική λειτουργικότητα. Οι εκπαιδευόμενοι/ες αντιλαμβάνονται τη σχέση του γνωστικού γήρατος με τις αισθητηριακές και τις σχετικές με την υγεία μεταβολές, καθώς και με την άνοια. Επίσης, στην ενότητα αυτή περιγράφονται οι τύποι της προσωπικότητας των ηλικιωμένων και οι διαταραχές της προσωπικότητας που παρουσιάζονται στην τρίτη ηλικία. Ακόμη, αναλύονται τα ψυχολογικά χαρακτηριστικά των ηλικιωμένων, όπως είναι η μοναξιά, η κατάθλιψη, ο φόβος του θανάτου και η δυσθυμία. Παρουσιάζονται, επίσης, τρόποι και τεχνικές διαχείρισης των συμπτωμάτων τόσο με φαρμακευτική όσο και με συμβουλευτική και ψυχολογική ενίσχυση. Περιγράφονται τα ψυχικά νοσήματα της τρίτης ηλικίας με παράλληλη εστίαση στην πρόληψη της ψυχοπαθολογίας του/της ηλικιωμένου/ης, στον ρόλο της προληπτικής ψυχοθεραπείας με βασικές ψυχοθεραπευτικές τεχνικές αλλά και στην ψυχοπροφυλακτική παρέμβαση στο περιβάλλον των ηλικιωμένων, και ιδιαίτερα εκείνων με ανοϊκό σύνδρομο. Στην ενότητα αυτή παρουσιάζονται οι αντιλήψεις και η στάση των ηλικιωμένων απέναντι στον θάνατο και στο τέλος της ζωής, ο σεβασμός που δικαιούνται να λαμβάνουν οι ηλικιωμένοι/ες, η διατήρηση της αξιοπρέπειας σε όλα τα στάδια της φροντίδας τους, καθώς και η επίπτωση αυτής της διεργασίας στην ψυχοσυναισθηματική τους ζωή. Επίσης, γίνεται αναφορά στην ανίχνευση και εντόπιση κακοποιητικών φαινομένων και στις μεθόδους διαχείρισης τέτοιων καταστάσεων.

- **Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα**

Όταν ολοκληρώσουν τη μαθησιακή ενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/ες θα είναι ικανοί/ές να:

- περιγράφουν τις μεταβολές στην ψυχολογία του/της ηλικιωμένου/ης,
- παρουσιάζουν την επίδραση των κοινωνικο-πολιτισμικών παραγόντων στην ψυχολογία των ηλικιωμένων, αντιλαμβανόμενοι/ες το επίπεδο της λειτουργικής διάστασης του/της ηλικιωμένου/ης,
- κατονομάζουν όρους όπως η ασθένεια, το σύμπτωμα, ο θάνατος μέσα από το πρίσμα της χρόνιας νόσου, της γήρανσης και της ψυχοσωματικής επίδρασης στο άτομο,
- αναγνωρίζουν ψυχολογικά χαρακτηριστικά του/της ηλικιωμένου/ης όπως η μοναξιά, η κατάθλιψη, η δυσθυμία, η αγχώδης διαταραχή, ο φόβος κ.ά.,
- αντιλαμβάνονται την επίδραση της ψυχολογικής κατάστασης στη γνωστική και λειτουργική ικανότητα των ηλικιωμένων,
- συσχετίζουν τις αλλαγές στη συμπεριφορά του/της ηλικιωμένου/ης με την παρουσία κάποιου νοσήματος,
- αντιλαμβάνονται τις διαταραχές της προσωπικότητας που παρουσιάζονται στην τρίτη ηλικία,
- αναγνωρίζουν τις διαστάσεις του γνωστικού γήρατος, όπως η προσοχή, η μνήμη, η μάθηση κ.ά.,
- αντιλαμβάνονται τη μεταβολή των γνωστικών λειτουργιών και τα στάδιά της, αξιολογώντας τις μεθόδους μέτρησης και εκτίμησης της έκπτωσης των γνωστικών λειτουργιών,
- εντοπίζουν τους παράγοντες που επιδρούν στην έκπτωση των γνωστικών λειτουργιών,
- υιοθετούν τις αρχές της συμβουλευτικής στην προσέγγιση κοινωνικών, πολιτισμικών και συναισθηματικών θεμάτων σχετικών με τη γήρανση και τα χρόνια νοσήματα,
- εφαρμόζουν δεξιότητες και τεχνικές στη διαχείριση των ψυχολογικών συμπτωμάτων,
- παροτρύνουν την εφαρμογή ψυχοθεραπευτικών τεχνικών στην αντιμετώπιση της ψυχοπαθολογίας του/της ηλικιωμένου/ης,
- διαμορφώνουν ένα πλαίσιο επικοινωνίας εδραιώνοντας σχέσεις εμπιστοσύνης και αξιοπιστίας με τον/την ηλικιωμένο/η μέσα από τεχνικές επικοινωνίας, και
- υποστηρίζουν τα συναισθήματα του/της ηλικιωμένου/ης μέσα από τη λεκτική και μη λεκτική επικοινωνία.

- **Αριθμός ωρών διδασκαλίας της μαθησιακής ενότητας ανά εβδομάδα**
Θεωρία (3), Εργαστήριο (0), Σύνολο (3)

2.3Ε ΠΡΑΚΤΙΚΗ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΣΕ ΘΕΜΑΤΑ ΦΡΟΝΤΙΔΑΣ (ΑΣΚΗΣΗ ΣΕ ΔΟΜΕΣ)

- **Περίληψη της μαθησιακής ενότητας**

Σκοπός της μαθησιακής ενότητας είναι να εξοικειωθούν οι εκπαιδευόμενοι/ες με τις βασικές έννοιες της φροντίδας και με την εφαρμογή των θεωρητικών γνώσεων και

δεξιοτήτων που απέκτησαν στη θεωρητική και εργαστηριακή εκπαίδευσή τους. Η ενότητα πραγματεύεται την παροχή φροντίδας από τον/την άτυπο/η φροντιστή/τρια σε ηλικιωμένους/ες εντός και εκτός δομών μακροχρόνιας φροντίδας. Οι εκπαιδευόμενοι/ες μέσα από αυτή τη μαθησιακή ενότητα εκπαιδεύονται σε βασικές διαδικασίες φροντίδας, όπως είναι η ατομική υγιεινή, η περιποίηση και καθαριότητα του ανθρώπινου σώματος, η λήψη βασικών ζωτικών σημείων και η αξιολόγησή τους. Επίσης, λαμβάνουν πληροφορίες και ασκούνται στην ανακουφιστική και παρηγορητική φροντίδα και τη διαχείριση του πόνου μέσα από ειδικές δεξιότητες που διδάσκονται από τους/τις επαγγελματίες υγείας. Αντιλαμβάνονται δε τις δυνατότητες διαχείρισης του πόνου και τις τεχνικές χαλάρωσης, προκειμένου να βοηθήσουν τον/την ηλικιωμένο/η να διαχειριστεί τον πόνο. Ακόμη, οι εκπαιδευόμενοι/ες αντιλαμβάνονται τις κοινωνικές παρεμβάσεις και γνωρίζουν τις υπηρεσίες που συμμετέχουν στην υποστηρικτική φροντίδα αλλά και τα χαρακτηριστικά που διέπουν τη διαπολιτισμική φροντίδα. Τέλος, κατά τη διάρκεια της άσκησης τους οι εκπαιδευόμενοι/ες συμμετέχουν στο πλάνο κινησιοθεραπείας, φυσικοθεραπείας και άσκησης των ηλικιωμένων που έχουν υποβληθεί σε κάποιο χειρουργείο (π.χ. ολική αρθροπλαστική ισχίου, αγγειακό εγκεφαλικό επεισόδιο κ.ά.) ή που για οποιονδήποτε λόγο χρειάζονται αυτές τις υπηρεσίες. Κατά τη διάρκεια της άσκησης στις δομές φροντίδας ηλικιωμένων, οι εκπαιδευόμενοι/ες αναπτύσσουν αισθήματα συνεργασίας και αλληλεγγύης με τα μέλη της διεπιστημονικής ομάδας φροντίδας υγείας και με όλους/ες τους/τις επαγγελματίες υγείας που την απαρτίζουν (τους/τις ιατρούς, τους νοσηλευτές και τις νοσηλεύτριες, τους/τις ψυχολόγους, τους/τις κοινωνικούς λειτουργούς, τους φυσικοθεραπευτές και τις φυσικοθεραπεύτριες κ.ά.).

- **Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα**

Όταν ολοκληρώσουν τη μαθησιακή ενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/ες θα είναι ικανοί/ές να:

- ο κατονομάζουν τα υποστηρικτικά δίκτυα που μπορούν να συνεπικουρήσουν στη φροντίδα των ηλικιωμένων,
- ο περιγράφουν τις τεχνικές διαχείρισης του πόνου,
- ο αντιλαμβάνονται τις παρενέργειες από τη φαρμακευτική αντιμετώπιση του πόνου,
- ο συμμετέχουν υποστηρικτικά στις διαδικασίες της διεπιστημονικής ομάδας φροντίδας υγείας,
- ο εφαρμόζουν διαδικασίες υποστήριξης της ατομικής υγιεινής του/της ασθενούς (λουτρό σώματος, περιποίηση στοματικής κοιλότητας, λούσιμο κεφαλής),
- ο υποστηρίζουν τον/την ασθενή στην έγερση και την κατάκλιση στην κλίνη, εφαρμόζοντας τις κατάλληλες τεχνικές και τις ενδεδειγμένες οδηγίες κατά τη διαδικασία,
- ο ενθαρρύνουν τον/την ηλικιωμένο/η να εκφράσει τα αισθήματά του,
- ο εφαρμόζουν απλούς δείκτες αξιολόγησης της έντασης του πόνου,
- ο υιοθετούν τεχνικές χαλάρωσης στο πλαίσιο της ανακουφιστικής φροντίδας,
- ο χρησιμοποιούν τις κοινωνικές υπηρεσίες του δήμου και της περιφέρειας για τη διευκόλυνση της καθημερινής πρακτικής φροντίδας,
- ο εφαρμόζουν δεξιότητες επικοινωνίας για την προσέγγιση του/της ηλικιωμένου/ης διαφορετικής πολιτιστικής κουλτούρας, και

- υποστηρίζουν την καθημερινή φυσική δραστηριότητα, τη σωματική άσκηση των ηλικιωμένων και τη συμμετοχή τους σε αθλητικές δραστηριότητες.
- **Αριθμός ωρών διδασκαλίας της μαθησιακής ενότητας ανά εβδομάδα**
Θεωρία (0), Εργαστήριο (10), Σύνολο (10)

2.4. ΕΞΑΜΗΝΟ Δ΄

2.4Α ΔΙΚΤΥΑ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗΣ ΗΛΙΚΙΩΜΕΝΩΝ

- **Περίληψη της μαθησιακής ενότητας**

Σκοπός της μαθησιακής ενότητας είναι να εξοικειωθούν οι εκπαιδευόμενοι/ες με την έννοια της κοινωνικής στήριξης των ηλικιωμένων, η οποία στις σημερινές σύγχρονες κοινωνίες μπορεί να παρέχεται μέσω δομών, υπηρεσιών και δράσεων. Οι εκπαιδευόμενοι/ες ενημερώνονται για το θεσμικό πλαίσιο το οποίο περιγράφει τα δικαιώματα των ηλικιωμένων, τις πολιτικές και τις κοινωνικές υπηρεσίες που τα υποστηρίζουν, καθώς και το θεσμικό πλαίσιο που αφορά την οργάνωση και λειτουργία των μονάδων φροντίδας ηλικιωμένων. Περιγράφονται, επίσης, οι ασφαλιστικοί φορείς της πολιτείας και ο ρόλος που επιτελούν στην κοινωνική υποστήριξη των ηλικιωμένων, ο ρόλος των συλλόγων ασθενών, οι πολιτικές προάσπισης ανθρωπίνων δικαιωμάτων και τα δίκτυα στήριξης αναπήρων. Παρουσιάζονται οι κοινοτικές δομές φροντίδας ηλικιωμένων στην Ελλάδα –Κέντρο Ανοιχτής Προστασίας Ηλικιωμένων (ΚΑΠΗ), Κέντρα Ημερήσιας Φροντίδας Ηλικιωμένων (ΚΗΦΗ), πρόγραμμα «Βοήθεια στο σπίτι», λέσχες φιλίας κ.ά.–, τα δίκτυα Μη Κυβερνητικών Οργανώσεων (ΜΚΟ), ο Ελληνικός Ερυθρός Σταυρός, δίκτυα της Εκκλησίας, άτυπα δίκτυα (αλληλεγγύη), κέντρα αποκατάστασης, γραμμές επικοινωνίας κ.ά. Επίσης, παρουσιάζονται διεθνή προγράμματα και δίκτυα στήριξης τα οποία σε αρκετές περιπτώσεις χρηματοδοτούν δράσεις και στην Ελλάδα. Τέλος, παρουσιάζονται καλές πρακτικές προγραμμάτων και δράσεων υποστήριξης και φροντίδας ηλικιωμένων από την Ελλάδα και τον διεθνή χώρο, μέσα από τις οποίες οι εκπαιδευόμενοι/ες λαμβάνουν παραδείγματα εφαρμογής δράσεων οι οποίες ωθούν τη δημιουργική απασχόληση και δημιουργούν περιβάλλον ασφάλειας για τον/την ηλικιωμένο/η, προωθώντας την προαγωγή της υγείας τους.

- **Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα**

Όταν ολοκληρώσουν τη μαθησιακή ενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/ες θα είναι ικανοί/ές να:

- προσδιορίζουν τους τρόπους κοινωνικής υποστήριξης των ηλικιωμένων σε μια κοινωνία,
- κατονομάζουν τα οφέλη για τους/τις ηλικιωμένους/ες, άμεσα και έμμεσα, από τη συνέργεια των άτυπων υποστηρικτικών δικτύων,
- περιγράφουν τον ρόλο των ασφαλιστικών φορέων και τη συμμετοχή τους στη φροντίδα των ηλικιωμένων,
- προσδιορίζουν το θεσμικό πλαίσιο των δομών στήριξης ηλικιωμένων,

- αντιλαμβάνονται τη χρησιμότητα των δικτύων υποστήριξης από τις ΜΚΟ και την Εκκλησία, καθώς και τον ρόλο που μπορούν να επιτελέσουν στη φροντίδα ηλικιωμένων,
  - ταξινομούν τις κοινοτικές δομές υποστήριξης φροντίδας των ηλικιωμένων,
  - αντιλαμβάνονται τη χρησιμότητα της ανάπτυξης δικτύων υποστήριξης των ηλικιωμένων,
  - διακρίνουν μέσα από την παρουσίαση των καλών πρακτικών τις δυνατότητες χρήσης δικτύων για τη φροντίδα του/της ηλικιωμένου/ης,
  - υιοθετούν τον ρόλο των συλλόγων ασθενών στη στήριξη των ηλικιωμένων,
  - υποστηρίζουν τη χρήση των γραμμών στήριξης ηλικιωμένων, και
  - εφαρμόζουν πρακτικές υποστήριξης ηλικιωμένων μέσα από ελληνικά και διεθνή προγράμματα και οργανισμούς.
- **Αριθμός ωρών διδασκαλίας της μαθησιακής ενότητας ανά εβδομάδα**
Θεωρία (3), Εργαστήριο (0), Σύνολο (3)

2.4B ΑΣΦΑΛΕΙΑ ΗΛΙΚΙΩΜΕΝΩΝ ΚΑΙ ΠΡΟΛΗΨΗ ΑΤΥΧΗΜΑΤΩΝ

- **Περίληψη της μαθησιακής ενότητας**

Σκοπός της μαθησιακής ενότητας είναι να εξοικειωθούν οι εκπαιδευόμενοι/ες με την έννοια του ατυχήματος και να προσεγγίσουν τους παράγοντες κινδύνου για την πρόκληση ατυχημάτων στους/στις ηλικιωμένους/ες. Παρουσιάζονται τα συνήθη ατυχήματα στο σπίτι ή στη δομή μακροχρόνιας φροντίδας –με συνηθέστερο αυτό των πτώσεων– και αναλύονται οι επιπτώσεις που μπορεί να επιφέρουν στον/στην ηλικιωμένο/η, το οικονομικό κόστος που απορρέει από αυτά αλλά και ο φόρτος φροντίδας μετά το ατύχημα που επιβαρύνει τον/τη φροντιστή/τρια ή το οικογενειακό περιβάλλον. Η ενότητα αυτή παρουσιάζει τα εργαλεία αξιολόγησης του κινδύνου πτώσεων (μεταβολές βάδισης, φαρμακοληψία, διαταραχές συνείδησης κ.ά.), αλλά και των προληπτικών μέτρων που μπορούν να ληφθούν για να αντιμετωπιστούν αυτές έτσι ώστε να υπάρξει μεγαλύτερη ασφάλεια στην καθημερινή πρακτική της ζωής και της φροντίδας του/της ηλικιωμένου/ης. Επίσης, παρουσιάζεται η ψυχοσυναισθηματική αλλαγή που βιώνει ο/η ηλικιωμένος/η από την πιθανή εισαγωγή του/της στο νοσοκομείο ύστερα από ένα ατύχημα και η δυσκολία επανένταξης σε λειτουργικό ή και γνωστικό επίπεδο. Σε ό,τι αφορά στην ασφάλεια και την ποιότητα της φροντίδας, εκτός από τα ποιοτικά χαρακτηριστικά που προκύπτουν από την εφαρμογή προληπτικών μέτρων για τα ατυχήματα, οι εκπαιδευόμενοι/ες λαμβάνουν πληροφορίες για τα συστήματα διασφάλισης της ποιότητας φροντίδας, ειδικά όταν η φροντίδα παρέχεται σε δομές, όπως οι δομές αποκατάστασης ή οι δομές μακροχρόνιας φροντίδας, ενώ παρουσιάζονται οι δικλίδες ασφάλειας στην παρεχόμενη φροντίδα ώστε να αποφεύγονται φαινόμενα κακοποίησης των ηλικιωμένων.

- **Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα**

Όταν ολοκληρώσουν τη μαθησιακή ενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/ες θα είναι ικανοί/ές να:

- προσδιορίζουν τους κινδύνους πρόκλησης ατυχημάτων στους/στις ηλικιωμένους/ες,

- κατονομάζουν τα χαρακτηριστικά κακοποίησης των ηλικιωμένων,
  - περιγράφουν τις διαταραχές που απορρέουν από την εισαγωγή του/της ηλικιωμένου/ης στο νοσοκομείο ύστερα από ατύχημα,
  - περιγράφουν το θεωρητικό πλαίσιο των συστημάτων διασφάλισης της ποιότητας της φροντίδας,
  - ταξινομούν τα είδη των ατυχημάτων και τις ιδιαιτερότητές τους ανάλογα με τον χώρο παροχής φροντίδας,
  - προσδιορίζουν τις επιπτώσεις των ατυχημάτων και τις επιπλοκές στη φροντίδα των ηλικιωμένων,
  - αναγνωρίζουν τις ψυχοσυναισθηματικές μεταβολές από αυτά τα ατυχήματα στον/στην ηλικιωμένο/η,
  - αντιλαμβάνονται τις έννοιες του ατυχήματος και της ασφάλειας των ηλικιωμένων,
  - αντιλαμβάνονται την έκπτωση στο γνωστικό και λειτουργικό επίπεδο που απορρέει από το ατύχημα,
  - διακρίνουν τις ιδιαιτερότητες εφαρμογής στη διασφάλιση της ποιότητας στις δομές μακροχρόνιας παροχής φροντίδας,
  - εφαρμόζουν μέτρα υποστήριξης και βοηθητικά εξαρτήματα για την ασφάλεια των ηλικιωμένων από τις πτώσεις,
  - υποστηρίζουν τη βέλτιστη εργονομία του χώρων διαβίωσης των ηλικιωμένων,
  - υιοθετούν πρακτικές ασφάλειας στην παρεχόμενη φροντίδα ώστε να αποφεύγονται φαινόμενα κακοποίησης των ηλικιωμένων, και
  - υποστηρίζουν την ενημέρωση φορέων σε περίπτωση κακοποίησης.
- **Αριθμός ωρών διδασκαλίας της μαθησιακής ενότητας ανά εβδομάδα**
Θεωρία (2), Εργαστήριο (0), Σύνολο (2)

2.4Γ ΠΡΩΤΕΣ ΒΟΗΘΕΙΕΣ ΚΑΙ ΕΠΕΙΓΟΥΣΑ ΦΡΟΝΤΙΔΑ

- **Περίληψη της μαθησιακής ενότητας**

Σκοπός της μαθησιακής ενότητας είναι να εισαγάγει τους/τις εκπαιδευόμενους/ες στις βασικές αρχές υποστήριξης της ζωής, με σκοπό να αντιμετωπίσουν με επιτυχία επικίνδυνες και απειλητικές καταστάσεις για τη ζωή του/της ηλικιωμένου/ης, ενώ ταυτόχρονα εστιάζει στις ιδιαιτερότητες που ανακύπτουν κατά τη φροντίδα ηλικιωμένων ασθενών σε επείγουσες καταστάσεις. Παρέχονται βασικές γνώσεις και δεξιότητες που αφορούν τις πρώτες βοήθειες και την αντιμετώπιση επειγουσών καταστάσεων στους/στις ηλικιωμένους/ες, την παροχή βασικής Καρδιοπνευμονικής Αναζωογόνησης (ΚΑΡΠΑ), την τοποθέτηση του/της ηλικιωμένου/ης σε θέση ανάνηψης, την αντιμετώπιση της πνιγμονής, του πνιγμού και του αναφυλακτικού σοκ. Παρουσιάζονται πληροφορίες σχετικά με την ακινητοποίηση κατάγματος ή άλλων ορθοπεδικών κακώσεων, βασικές αρχές της περιποίησης του τραύματος, της επείγουσας αντιμετώπισης δηλητηρίασης, εγκαύματος, νυγμών και δηγμάτων. Δίνονται κατευθύνσεις για την αναγνώριση των συμπτωμάτων και τη βασική αντιμετώπιση από τον/τη φροντιστή/τρια του/της ηλικιωμένου/ης –καταστάσεων όπως είναι η υποθερμία και η θερμοπληξία– και περιγράφονται οδηγίες σχετικά με την οργάνωση ενός φαρμακείου με τα βασικά είδη αντιμετώπισης επειγουσών καταστάσεων. Στο εργαστηριακό μέρος αυτής της μαθησιακής ενότητας

παρουσιάζονται οι τεχνικές δεξιότητες για την αντιμετώπιση των επειγουσών καταστάσεων. Στο πλαίσιο της εργαστηριακής άσκησης, οι εκπαιδευόμενοι/ες εξοικειώνονται με δεξιότητες πρώτων βοηθειών και ΚΑΡΠΑ, με ακινητοποίηση καταγμάτων, αντιμετώπιση πνιγμονής κ.ά.

- **Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα**

Όταν ολοκληρώσουν τη μαθησιακή ενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/ες θα είναι ικανοί/ές να:

- περιγράφουν τις καταστάσεις πνιγμονής και τις ενέργειες αντιμετώπισης,
- κατονομάζουν καταστάσεις δηλητηρίασης, συμμετέχοντας στη διαδικασία αντιμετώπισης και εφαρμόζοντας τις οδηγίες πρώτων βοηθειών,
- αντιλαμβάνονται τις καταστάσεις πνιγμού και τις βασικές ενέργειες ανάνηψης,
- αξιολογούν τα συμπτώματα των αλλεργικών αντιδράσεων και του αναφυλακτικού σοκ, ενημερώνοντας τον/την επαγγελματία υγείας σύμφωνα με το σχετικό πρωτόκολλο,
- εφαρμόζουν τον αλγόριθμο της βασικής Καρδιοπνευμονικής Αναζωογόνησης (ΚΑΡΠΑ),
- επιδεικνύουν την τεχνική ρινικού επιπωματισμού σύμφωνα με τις οδηγίες αντιμετώπισης της ρινορραγίας,
- εφοδιάζουν με τον κατάλληλο εξοπλισμό/υλικά το φαρμακείο για την αντιμετώπιση επειγουσών καταστάσεων,
- διαχειρίζονται το τραύμα στο επίπεδο της βασικής περιποίησης και της διακοπής της πιθανής αιμορραγίας,
- επιμελούνται τραύματα από δάγκωμα ζώων και νυγμούς εντόμων εφαρμόζοντας τις οδηγίες πρώτων βοηθειών,
- επιμελούνται επείγουσες μυοσκελετικές κακώσεις, εφαρμόζοντας μέτρα ανακούφισης, σύμφωνα με τα ισχύοντα ορθοπεδικά πρωτόκολλα,
- υποστηρίζουν καταστάσεις απώλειας της συνείδησης, υποθερμίας και θερμοπληξίας εφαρμόζοντας τις ενδεδειγμένες πρώτες βοήθειες, και
- υιοθετούν τους κανόνες πρώτων βοηθειών στην αντιμετώπιση επειγουσών και απειλητικών για τη ζωή των ηλικιωμένων καταστάσεων.

- **Αριθμός ωρών διδασκαλίας της μαθησιακής ενότητας ανά εβδομάδα**
Θεωρία (2), Εργαστήριο (2), Σύνολο (4)

2.4Δ ΚΑΤ' ΟΙΚΟΝ ΦΡΟΝΤΙΔΑ ΗΛΙΚΙΩΜΕΝΩΝ

- **Περίληψη της μαθησιακής ενότητας**

Σκοπός της μαθησιακής ενότητας είναι να εισαγάγει τους/τις εκπαιδευόμενους/ες στις βασικές αρχές της κατ' οίκον φροντίδας των ηλικιωμένων. Στο θεωρητικό πλαίσιο της ενότητας αυτής παρουσιάζονται η φιλοσοφία και οι θεωρίες της κατ' οίκον φροντίδας και αναλύεται η έννοια της αυτοφροντίδας, της αυτοδιαχείρισης και ο ρόλος τους στην κατ' οίκον φροντίδα. Αναλύονται οι διεθνείς κατευθυντήριες οδηγίες φροντίδας που αφορούν τον/την ηλικιωμένο/η, την οικογένειά του κ.ά. Δίνονται πληροφορίες για τους τρόπους προσέγγισης και επικοινωνίας του/της φροντιστή/τριας με τον/την ηλικιωμένο/η και το περιβάλλον του/της και διδάσκονται δεξιότητες εδραίωσης κλίματος εμπιστοσύνης μεταξύ του/της φροντιστή/τριας και

του/της ηλικιωμένου/ης. Επίσης, παρουσιάζονται οι δείκτες αξιολόγησης του περιβάλλοντος από τον/τη φροντιστή/τρια έτσι ώστε να διασφαλιστεί η ασφάλεια του/της ηλικιωμένου/ης μέσα από την παρεχόμενη φροντίδα. Η ενότητα αυτή δίνει έμφαση στη χρήση της τεχνολογίας στην κατ' οίκον φροντίδα και γίνεται αντιληπτό ότι η τηλεϊατρική και διάφορες ηλεκτρονικές εφαρμογές μπορούν να βελτιώσουν το έργο του/της φροντιστή/τριας και να αποδώσουν ποιοτικά χαρακτηριστικά στη φροντίδα του/της ηλικιωμένου/ης. Σε αυτό το πλαίσιο, παρουσιάζονται καλές πρακτικές εφαρμογής της τεχνολογίας στην υποστηρικτική φροντίδα, τόσο από τον διεθνή χώρο όσο και από την Ελλάδα.

- **Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα**

Όταν ολοκληρώσουν τη μαθησιακή ενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/ες θα είναι ικανοί/ές να:

- προσδιορίζουν τις βασικές αρχές της φιλοσοφίας της κατ' οίκον φροντίδας, καθώς και το θεσμικό πλαίσιο της κατ' οίκον φροντίδας,
  - περιγράφουν την έννοια της αυτοφροντίδας και της αυτοδιαχείρισης, οργανώνοντας το πλάνο φροντίδας των ηλικιωμένων σύμφωνα με τις αρχές της αυτοφροντίδας και της αυτοδιαχείρισης,
  - αναγνωρίζουν την ανάγκη χρήσης δεικτών αξιολόγησης της ποιότητας και της ασφάλειας στην κατ' οίκον φροντίδα,
  - αναγνωρίζουν τις ιδιαιτερότητες και τις δυσκολίες του/της φροντιστή/τριας στην προσέγγιση των ηλικιωμένων και του οικογενειακού τους περιβάλλοντος,
  - αντιλαμβάνονται τις σύγχρονες τάσεις στην κατ' οίκον φροντίδα, μέσα από τις διεθνείς κατευθυντήριες οδηγίες,
  - υποστηρίζουν δεξιότητες επικοινωνίας για να καλλιεργήσουν το αίσθημα εμπιστοσύνης με τους/τις ηλικιωμένους/ες στην κατ' οίκον φροντίδα,
  - υιοθετούν τις νέες τεχνολογίες και τις έξυπνες συσκευές με τις ειδικές εφαρμογές στην κατ' οίκον φροντίδα των ηλικιωμένων,
  - εκπαιδεύουν τον/την ηλικιωμένο/η στη χρήση των νέων τεχνολογιών που διευκολύνουν τη καθημερινότητά του/της, και
  - ενεργοποιούν διαδικασίες που ενισχύουν τη συμμετοχή των ηλικιωμένων σε δράσεις της κοινότητας.
- **Αριθμός ωρών διδασκαλίας της μαθησιακής ενότητας ανά εβδομάδα**
Θεωρία (3), Εργαστήριο (0), Σύνολο (3)

2.4Ε ΠΡΑΚΤΙΚΗ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΣΕ ΘΕΜΑΤΑ ΦΡΟΝΤΙΔΑΣ (ΑΣΚΗΣΗ ΣΕ ΔΟΜΕΣ)

- **Περίληψη της μαθησιακής ενότητας**

Σκοπός της μαθησιακής ενότητας είναι η εξοικείωση των εκπαιδευομένων με τον χώρο των δομών φροντίδας των ηλικιωμένων και η εφαρμογή των θεωρητικών γνώσεων και δεξιοτήτων που απέκτησαν στη θεωρητική και εργαστηριακή εκπαίδευσή τους. Η ενότητα πραγματεύεται την ενημέρωση των εκπαιδευόμενων στις διαδικασίες και τις ενέργειες που εφαρμόζουν τα δίκτυα υποστήριξης φροντίδας ηλικιωμένων. Στην άσκηση των εκπαιδευόμενων σε δομές παροχής φροντίδας για ηλικιωμένους/ες, γίνεται αντιληπτή η ανάγκη διασφάλισης ασφαλούς περιβάλλοντος, η δημιουργία κατάλληλων συνθηκών για την πρόληψη των

ατυχημάτων και περιγράφονται οι τρόποι διασφάλισης της ποιότητας στην παροχή της υποστηρικτικής φροντίδας στους/στις ηλικιωμένους/ες. Όσον αφορά την εκπαίδευση στην κατ' οίκον φροντίδα και τη συμμετοχή των εκπαιδευόμενων στις ομάδες της κατ' οίκον νοσηλείας ή σε δράσεις του προγράμματος «Βοήθεια στο σπίτι», οι εκπαιδευόμενοι/ες κατανοούν τις ιδιαιτερότητες του περιβάλλοντος της οικίας και τις ειδικές δεξιότητες προσέγγισης και φροντίδας του/της ηλικιωμένου/ης μέσα από τεχνικές επικοινωνίας και εδραίωσης του κλίματος εμπιστοσύνης.

- **Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα**

Όταν ολοκληρώσουν τη μαθησιακή ενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/ες θα είναι ικανοί/ές να:

- περιγράφουν τη χρησιμότητα των υποστηρικτικών δικτύων στην κοινωνική προσέγγιση της παροχής φροντίδας,
- προσδιορίζουν τις υποστηρικτικές δομές χρησιμοποιώντας τες κατά τη διαδικασία υποστήριξης του/της ηλικιωμένου/ης,
- κατονομάζουν τις καλές πρακτικές που εφαρμόζονται μέσω των δικτύων υποστήριξης φροντίδας ηλικιωμένων,
- αναγνωρίζουν καταστάσεις δηλητηρίασης και απώλειας της συνείδησης συμμετέχοντας στη διαδικασία αντιμετώπισης και εφαρμόζοντας τις οδηγίες πρώτων βοηθειών,
- διαχωρίζουν τις ιδιαιτερότητες της κατ' οίκον φροντίδας των ηλικιωμένων σε σχέση με τη φροντίδα σε νοσοκομειακές δομές,
- αντιλαμβάνονται τους κινδύνους πρόκλησης ατυχημάτων των ηλικιωμένων,
- εφαρμόζουν τεχνικές πρόληψης και προαγωγής της υγείας, στοχεύοντας στη βελτίωση της ποιότητας ζωής των ηλικιωμένων,
- εκπαιδεύουν τον/την ηλικιωμένο/η με στόχο την πρόληψη ατυχημάτων,
- εφαρμόζουν βασικές πρώτες βοήθειες σύμφωνα με την εκπαίδευσή τους και τις οδηγίες,
- εφοδιάζουν με τον κατάλληλο εξοπλισμό/υλικά το φαρμακείο για την αντιμετώπιση επείγουσών καταστάσεων,
- φροντίζουν το τραύμα στο επίπεδο της βασικής περιποίησης και της διακοπής της πιθανής αιμορραγίας,
- επιμελούνται επείγουσες μυοσκελετικές κακώσεις, εφαρμόζοντας μέτρα ανακούφισης, σύμφωνα με τα ισχύοντα ορθοπεδικά πρωτόκολλα,
- υιοθετούν τις νέες τεχνολογίες και τις έξυπνες συσκευές με τις ειδικές εφαρμογές στην κατ' οίκον φροντίδα των ηλικιωμένων,
- ενεργοποιούν διαδικασίες που ενισχύουν τη συμμετοχή των ηλικιωμένων σε δράσεις της κοινότητας, και
- υποστηρίζουν πρακτικές ασφάλειας στην παρεχόμενη φροντίδα ώστε να αποφεύγονται φαινόμενα κακοποίησης των ηλικιωμένων.

- **Αριθμός ωρών διδασκαλίας της μαθησιακής ενότητας ανά εβδομάδα**
Θεωρία (0), Εργαστήριο (10), Σύνολο (10)

Γ2 – ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΕΣ ΠΡΟΔΙΑΓΡΑΦΕΣ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΘΕΩΡΗΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΑΚΗΣ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗΣ

1. Αναγκαίος και επιθυμητός εξοπλισμός και μέσα διδασκαλίας

1.1 Θεωρητική κατάρτιση

Αναγκαίος εξοπλισμός και μέσα διδασκαλίας

Τα εποπτικά μέσα διδασκαλίας και ο εξοπλισμός που χρειάζονται για τα θεωρητικά μαθήματα συνίστανται στα ακόλουθα:

- Έδρα εκπαιδευτή/τριας
- Καρέκλες για κάθε εκπαιδευόμενο/η
- Θρανία/Γραφεία όπου θα κάθονται οι εκπαιδευόμενοι/ες ανά ζεύγη
- Πίνακας κιμωλίας ή μαρκαδόρου
- Εκπαιδευτικό υλικό (συγγράμματα, σημειώσεις εκπαιδευτών/τριών)

Επιθυμητός Εξοπλισμός και μέσα διδασκαλίας

- Βιντεοπροβολέας (projector) (τεχνολογία προβολής: LCD/LED)
- Ηλεκτρονικός υπολογιστής
- Διαδραστικός πίνακας εκπαίδευσης

1.2 Εργαστήρια

Αναγκαίος εξοπλισμός και μέσα διδασκαλίας

Η αίθουσα όπου θα πραγματοποιούνται οι εργαστηριακές μαθησιακές ενότητες οφείλει να πληροί όλες τις προδιαγραφές ασφάλειας για τους/τις εκπαιδευόμενους/ες. Οι προδιαγραφές περιγράφουν τα αναγκαία μέτρα και μέσα προστασίας για τις κλινικές κι εργαστηριακές πρακτικές, την πυρόσβεση και την παροχή πρώτων βοηθειών σε περίπτωση ατυχήματος κατά τη διάρκεια του εργαστηριακού μαθήματος.

Η αίθουσα περιγράφεται ως ενιαίος χώρος με ελάχιστη επιφάνεια χώρου ανά εκπαιδευόμενο/η 3,8 τ.μ. Η συνολική επιφάνεια κάτοψης χώρου είναι 60 τ.μ. με ελάχιστο ύψος 3 τ.μ. Επίσης, απαιτείται η ύπαρξη αποθηκευτικού χώρου τουλάχιστον 10 μ. και ύψους 3 μ. για την κάλυψη αναγκών του εργαστηρίου.

Ο εξοπλισμός για μια απρόσκοπτη και αποτελεσματική εκπαιδευτική εργαστηριακή διαδικασία συνοψίζονται στα παρακάτω:

Πάγιος εργαστηριακός εξοπλισμός

- Νοσοκομειακός εξοπλισμός
- Αναπηρικό αμαξίδιο
- Υποστηρικτικές συσκευές βάδισης

- Προπλάσματα
- Ιατροτεχνολογικός εξοπλισμός
- Εργαλεία (λαβίδες, ψαλίδια κτλ.)
- Ρουχισμός/Ιματισμός
- Συμβατικό και ηλεκτρονικό πιεσόμετρο
- Θερμόμετρα
- Οξύμετρο
- Εξοπλισμός οξυγονοθεραπείας
- Μέσα ατομικής προστασίας (προσωπίδα, γυαλιά, ποδονάρια, ρόμπα, μάσκα, γάντια σκουφί, πλήρη προστατευτική ενδυμασία υγειονομικού προσωπικού για SARSCOV2),
- Εξοπλισμός πρώτων βοηθειών
- Βοηθήματα μπάνιου, λουτήρας επί κλίνης/ατομικής φροντίδας

Αναλώσιμος υγειονομικός εξοπλισμός

- Φλεβοκαθετήρες
- Οροί και αμπούλες διαλυμάτων
- Συσκευές ορών απλές και μικροσταγόνων
- Συσκευές χορήγησης/μετάγγισης αίματος
- Γάζες, βαμβάκι, γυψοταινίες, νάρθηκες, επιδεσμικό υλικό
- Φαρμακευτικά σκευάσματα (χάπια, κολλύρια, αλοιφές κ.ά.)
- Καθετήρες αναρρόφησης και κύστεως
- Αντισηπτικά, απολυμαντικά, οινόπνευμα
- Μάσκα Ambu ενηλίκων
- Μάσκες O₂ (Venturi, γυαλάκια O₂, νεφελοποίησης)
- Αεραγωγοί
- Σύριγγες
- Σύριγγες και συστήματα σίτισης
- Γάντια
- Επιθέματα τραυμάτων
- Επιθέματα κατακλίσεων
- Ελαστικοί επίδεσμοι διαφόρων μεγεθών
- Ρινογαστρικός σωλήνας (LEVIN) διαφόρων μεγεθών
- Σωλήνας αερίων διαφόρων μεγεθών
- Λευκοπλάστ χάρτινα ή/και μεταξωτά
- Χαρτοβάμβακας
- Ιωδιούχος ποβιδόνη
- Αντισηπτικό διάλυμα ιωδιούχου ποβιδόνης
- Αντισηπτικό σαπούνι
- Μπάρα πράσινου σαπουνιού
- Φιαλίδια εκκενωτικού υποκλυσμού (τύπου ENEMA)
- Απολυμαντικά
- Οινόπνευμα
- Βαμβάκι
- Αντιεμβολικές κάλτσες

- Ουροσυλλέκτες 2000cc

Επιθυμητός εξοπλισμός και μέσα διδασκαλίας

- Πρόπλασμα ενήλικα, για εκπαίδευση στην ΚΑΡΠΑ
- Αυτόματος εξωτερικός απινιδιστής
- Πλήρης στολή ενδυμασίας υγειονομικού προσωπικού κατά Covid-19
- Μάσκα Ambu

2. Διδακτική μεθοδολογία

Στο πλαίσιο των εκπαιδευτικών συναντήσεων, αξιοποιείται η συμμετοχική ή/και βιωματική διδασκαλία. Έχοντας ως σημείο εκκίνησης τις βασικές αρχές εκπαίδευσης ενηλίκων αλλά και τη σύνδεση της αρχικής επαγγελματικής κατάρτισης με το πραγματικό περιβάλλον εργασίας, η εκπαίδευση έχει ένα διπλό σημείο αναφοράς: την ενεργή ανταπόκριση στις μαθησιακές ανάγκες της συγκεκριμένης κάθε φορά ομάδας εκπαιδευομένων, με άξονα προσανατολισμού τις ανάγκες που προκύπτουν στο περιβάλλον εργασίας της συγκεκριμένης ειδικότητας.

Ο/Η εκπαιδευτής/τρια οργανώνει και καθοδηγεί την εκπαιδευτική πράξη, επιλύει τυχόν ανακύπτοντα προβλήματα, υποστηρίζει, ανατροφοδοτεί και ενδυναμώνει τους/τις εκπαιδευομένους/ες. Διαμεσολαβεί, διευκολύνει και ενισχύει τη διαδικασία μάθησης, σε ομαδικό και σε ατομικό επίπεδο, συνδέοντας την κατάρτιση με τον κόσμο της εργασίας.

Η συμμετοχική και βιωματική εκπαίδευση διαμορφώνει ένα δημιουργικό περιβάλλον μάθησης και ενισχύει την αλληλεπίδραση εκπαιδευτή/τριας και εκπαιδευομένων. Προσφέρει τη δυνατότητα να γίνουν αντιληπτές αλλά και να αξιοποιηθούν στην εκπαιδευτική διαδικασία οι ανάγκες, οι ιδιαιτερότητες, οι δυνατότητες, οι γνώσεις, οι δεξιότητες και οι εμπειρίες της συγκεκριμένης ομάδας των καταρτιζομένων. Προσφέρει τη δυνατότητα να γίνουν πρακτικές και ρεαλιστικές συνδέσεις με το πραγματικό περιβάλλον εργασίας της συγκεκριμένης ειδικότητας.

Η χρήση σύντομων εμπλουτισμένων εισηγήσεων και η συχνή εφαρμογή συμμετοχικών εκπαιδευτικών τεχνικών και μέσων υποστηρίζουν ένα αλληλεπιδραστικό περιβάλλον μάθησης. Ενδεικτικά αναφέρουμε ότι η ενίσχυση της συμμετοχής των καταρτιζομένων υποβοηθείται ενεργά με την αξιοποίηση απλών τεχνικών, όπως ο καταιγισμός ιδεών, οι ερωτήσεις-απαντήσεις ή η συζήτηση, οι ατομικές ή/και ομαδικές ασκήσεις εφαρμογής ή επίλυσης προβλήματος, η προσομοίωση, η εργασία σε ομάδες, οι μελέτες περίπτωσης. Οι εκπαιδευτικές δραστηριότητες που αξιοποιούν τις παραπάνω ή ανάλογες εκπαιδευτικές τεχνικές αντλούν τα θέματά τους από τη θεματολογία της κάθε μαθησιακής ενότητας, καθώς και από τα σχετικά ζητήματα που συνδέονται με το πραγματικό περιβάλλον εργασίας.

Η εκπαίδευση σε συγκεκριμένες –ατομικές ή/και ομαδικές– δραστηριότητες μέσα στην τάξη και στα εργαστήρια προετοιμάζει τα μέλη της ομάδας για τη συμμετοχή τους στην πρακτική άσκηση/μαθητεία. Η σταδιακή εξειδίκευση της γνώσης, η ανάπτυξη συγκεκριμένων δεξιοτήτων/ικανοτήτων, καθώς και η καλλιέργεια κατάλληλων στάσεων και συμπεριφορών σε ζητήματα που αφορούν την

απασχόληση στην ειδικότητα, προετοιμάζουν τη συγκεκριμένη κάθε φορά ομάδα εκπαιδευομένων για τα επόμενα βήματα. Το πρόγραμμα κατάρτισης συνδυάζει την απόκτηση θεωρητικών γνώσεων με την ανάπτυξη αναγκαίων πρακτικών δεξιοτήτων για την αποτελεσματική άσκηση του επαγγέλματος.

Σε ανάλογη κατεύθυνση, στο πλαίσιο της πρακτικής εφαρμογής της ειδικότητας δίνεται και η δυνατότητα ανάπτυξης διαθεματικών προγραμμάτων/σχεδίων δραστηριοτήτων («project»), με σύγχρονη εφαρμογή διαφορετικών μαθησιακών ενοτήτων και θεματικών. Οι συγκεκριμένες δραστηριότητες μπορούν να αναπτύσσονται σε μεγαλύτερη ή μικρότερη χρονική έκταση και να συμπεριλαμβάνουν, ενδεικτικά, επισκέψεις σε χώρους εργασίας και εγκαταστάσεις παραγωγής, συναντήσεις με έμπειρους/ες επαγγελματίες της ειδικότητας ή ειδικούς του συγκεκριμένου παραγωγικού τομέα και κλάδου, υλοποίηση ομαδικών εργασιών με συνδυασμό διαφορετικών μαθησιακών ενοτήτων και υπό την καθοδήγηση ομάδας εκπαιδευτών/τριών ή ακόμη και δημιουργία ομάδων εκπαιδευομένων με στόχο την αμοιβαία άσκηση, μελέτη και αλληλοδιδασκαλία. Οι παραπάνω δραστηριότητες μπορούν να αξιοποιηθούν και αυτόνομα – ανεξάρτητα δηλαδή από την υλοποίηση ενός συνολικότερου project.

3. Υγεία και ασφάλεια κατά τη διάρκεια της κατάρτισης

Για την προστασία των καταρτιζομένων, τόσο στο πλαίσιο της αίθουσας διδασκαλίας και των εργαστηριακών χώρων στο ΣΑΕΚ όσο και στο πλαίσιο των επιχειρήσεων για την υλοποίηση της πρακτικής άσκηση/μαθητείας, τηρούνται όλες οι προβλεπόμενες διατάξεις για τους κανόνες υγείας και ασφάλειας στην ειδικότητα και στο επάγγελμα αλλά και ευρύτερα όπως προβλέπονται ιδίως από:

- Τον κώδικα νόμων για την υγεία και την ασφάλεια των εργαζομένων (βλ. Ν. 3850/2010), όπως ισχύει.
- Τις διατάξεις του κτιριοδομικού κανονισμού (βλ. 3046/304/89-ΦΕΚ 59/Δ'/3-2-89), όπως ισχύει.
- Τον κανονισμό λειτουργίας των εργαστηριακών κέντρων (ΦΕΚ 1318/Β'/2015), όπως ισχύει.
- Το ΦΕΚ 3938/Β' /26-8-2021, κοινή Υπουργική Απόφαση υπ' αριθμ. Κ5/97484, με θέμα την «Πρακτική άσκηση σπουδαστών Ινστιτούτων Επαγγελματικής Κατάρτισης αρμοδιότητας Υπουργείου Παιδείας και Θρησκευμάτων», όπως ισχύει.
- Το ΦΕΚ 4146/Β'/9-9-2021, κοινή Υπουργική Απόφαση υπ' αριθμ. ΦΒ7/108652/Κ3, με θέμα το «Πλαίσιο Ποιότητας Μαθητείας», όπως ισχύει.

Παρακάτω παρατίθενται οι βασικοί κανόνες υγείας και ασφάλειας, καθώς και ο σχετικός αναγκαίος εξοπλισμός για τις συνθήκες άσκησης της ειδικότητας:

3.1 Βασικοί κανόνες υγείας και ασφάλειας

Οι εκπαιδευόμενοι/ες στην ειδικότητα «Ειδικός Φροντίδας Ηλικιωμένων» πρέπει να είναι ενήμεροι/ες, πριν την έναρξη της πρακτικής τους άσκησης σε νοσοκομειακούς ή/και γενικότερα σε χώρους παροχής μακροχρόνιας φροντίδας σε δομές ηλικιωμένων αλλά και σε δομές βραχυχρόνιας υποστήριξης φροντίδας, για τα μέτρα υγιεινής και ατομικής προστασίας, για τα μέτρα ασφάλειας από μεταδοτικά-λοιμώδη νοσήματα, όπως και για τη σπουδαιότητα αλλά και διαδικασία του εμβολιασμού/ανοσοποίησης τους έναντι διάφορων ιών (γρίπης, Covid-19 κ.ά).

Οι βασικοί κανόνες υγείας και ασφάλειας για τους/τις εκπαιδευόμενους/ες στην ειδικότητα «Ειδικός Φροντίδας Ηλικιωμένων» καθ' όλη τη διάρκεια της φοίτησής τους συνοψίζονται στην εφαρμογή των κάτωθι αρχών:

- Στους/στις εκπαιδευόμενους/ες πρέπει να παρέχονται άρτιες συνθήκες για την εκπαίδευσή τους στους χώρους του ΣΑΕΚ ή στους χώρους της εργαστηριακής και πρακτικής τους άσκησης. Η επαφή τους με τους/τις ηλικιωμένους/ες θα πρέπει να γίνεται μέσα από την εφαρμογή αυστηρών μέσων προστασίας. Επίσης, θα πρέπει να διατίθεται ο απαραίτητος εξοπλισμός, να προσφέρονται όλα τα απαραίτητα μέσα ατομικής προστασίας, να διενεργούνται δωρεάν οι ενδεδειγμένες προληπτικές πράξεις (εμβολιασμοί, διαγνωστικές εξετάσεις κ.ά.) και να διεξάγονται σχετικά εκπαιδευτικά προγράμματα.
- Οι εκπαιδευόμενοι/ες οφείλουν να τηρούν τους κανόνες υγείας και ασφάλειας όπως αυτοί προβλέπονται από τον φορέα στον οποίο εκτελούν την εργαστηριακή ή πρακτική άσκησή τους (μέτρα υγιεινής, διαχείριση αποβλήτων, χειρισμός ηλικιωμένων και μεταφορά, συμμόρφωση με το συνιστώμενο πρόγραμμα εμβολιασμών κ.ά.).
- Σε περίπτωση ατυχήματος ή νοσήματος κατά τη διάρκεια της εκπαιδευτικής διαδικασίας θα πρέπει να ενημερώνονται οι αρμόδιοι φορείς και να ακολουθούνται όλες οι προβλεπόμενες ενέργειες.

Επιπλέον, ως επιθυμητός εξοπλισμός που είναι καλό να φέρουν οι εκπαιδευόμενοι/ες κατά την πρακτική τους άσκηση ορίζεται σε:

- στίλο μπλε ή μαύρου χρώματος,
- στίλο κόκκινου χρώματος,
- στίλο πράσινου χρώματος,
- μαρκαδόρος ανεξίτηλος μπλε χρώματος,
- ψαλίδι απλό χειροτεχνίας, και
- ταμπελάκι όπου αναγράφεται το ονοματεπώνυμο του/της εκπαιδευόμενου/ης, η ειδικότητα («Εκπαιδευόμενος/η Ειδικός Φροντίδας Ηλικιωμένων») και η ονομασία του φορέα εκπαίδευσης.

3.2. Μέσα ατομικής προστασίας

Ορίζονται τα ακόλουθα προτεινόμενα μέσα ατομικής προστασίας κι υγιεινής:

- Κατάλληλη ένδυση με λευκή στολή (ρόμπα ή μπλούζα και παντελόνι).
- Προστατευτική ρόμπα ή ποδιά ή κουστούμι ή ολόσωμη φόρμα μίας χρήσεως, που χρησιμοποιείται επιπροσθέτως της καθημερινής νοσηλευτικής στολής.
- Ιατρικά γάντια μίας χρήσεως (λάτεξ ή βινυλίου ή νιτριλίου).
- Μάσκες ιατρικής χρήσεως (απλές χειρουργικές, FFP2 και FFP3, ανάλογα με το είδος έκθεσης).
- Γυαλιά ή ασπίδες προσώπου για οφθαλμική προστασία.
- Αποφυγή ρολογιών χειρός και κοσμημάτων.
- Ανάλογη κόμμωση για τα μακριά μαλλιά (δεμένα μαλλιά).
- Ατομική υγιεινή (κομμένα νύχια, διακριτικά μανικιούρ, ελαφρύ μακιγιάζ, απουσία τεχνητών βλεφαρίδων, ελαφριά αρώματα).

***Μέρος Δ' – ΠΡΟΔΙΑΓΡΑΦΕΣ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ
ΠΡΑΚΤΙΚΗΣ ΑΣΚΗΣΗΣ***

1. Ο Θεσμός της πρακτικής άσκησης

Η πρακτική άσκηση συνδέεται άρρηκτα με τη θεωρητική κατάρτιση, αφού κατά τη διάρκειά της οι πρακτικά ασκούμενοι/ες ανακαλούν τη θεωρητική και εργαστηριακή γνώση για να την εφαρμόσουν στην πράξη και να αντεπεξέλθουν στις εργασίες που τους ανατίθενται. Καλούνται να αναλάβουν συγκεκριμένα καθήκοντα και να δώσουν λύση σε πρακτικά προβλήματα που ανακύπτουν, υπό την εποπτεία των εκπαιδευτών/τριών. Έτσι, ο θεσμός της πρακτικής άσκησης στοχεύει στην ανάπτυξη επαγγελματικών ικανοτήτων/δεξιοτήτων σχετικών με την ειδικότητα, στην ενίσχυση της επαφής με τον εργασιακό χώρο και στην προετοιμασία των εκπαιδευομένων για την παραγωγική διαδικασία – μέσω της απόκτησης εμπειριών ιδιαίτερα χρήσιμων για τη μετέπειτα επαγγελματική τους πορεία.

Αναλυτικότερα, η πρακτική άσκηση είναι υποχρεωτική για τους/τις εκπαιδευομένους/ες των ΣΑΕΚ και θεωρείται απαραίτητη προϋπόθεση για την απόκτηση Βεβαίωσης Επαγγελματικής Κατάρτισης (άρθρο 27 του Ν. 4763/2020 για το Εθνικό Σύστημα Επαγγελματικής Εκπαίδευσης, Κατάρτισης και Διά Βίου Μάθησης).

Στη συνέχεια, αναφέρονται χρήσιμες πληροφορίες για τον θεσμό της πρακτικής άσκησης, όπως περιγράφονται στη σχετική νομοθεσία,⁶ και οι οποίες αφορούν τις βασικές προϋποθέσεις, τον τρόπο και τους όρους υλοποίησής της.

Διάρκεια πρακτικής άσκησης

Η συνολική διάρκεια της περιόδου πρακτικής άσκησης είναι εννιακόσιες εξήντα (960) ώρες. Οι ώρες πρακτικής ανά ημέρα καθορίζονται σε τέσσερις (4) έως οκτώ (8) ανάλογα με τη φύση και το αντικείμενο της ειδικότητας κατάρτισης του/της ασκούμενου/ης. Δεν επιτρέπεται η υπέρβαση του ημερήσιου ωραρίου πέραν των ωρών που ορίζονται στην ειδική σύμβαση πρακτικής άσκησης.

Η περίοδος της πρακτικής άσκησης της ειδικότητας «Ειδικός Φροντίδας Ηλικιωμένων» μπορεί να είναι συνεχιζόμενη ή τμηματική, ύστερα από την επιτυχή ολοκλήρωση της θεωρητικής και εργαστηριακής κατάρτισης του δεύτερου (2ου) εξαμήνου και πρέπει να ολοκληρωθεί εντός είκοσι τεσσάρων (24) μηνών από τη λήξη του τελευταίου εξαμήνου θεωρητικής και εργαστηριακής κατάρτισης.

Όροι υλοποίησης πρακτικής άσκησης

Η πρακτική άσκηση δύναται να πραγματοποιείται σε θέσεις που προσφέρονται από φυσικά πρόσωπα, ΝΠΔΔ, ΝΠΙ, δημόσιες υπηρεσίες, ΟΤΑ α΄ και β΄ βαθμού και επιχειρήσεις. Εξαιρούνται οι φορείς:

1. Προσωρινής απασχόλησης
2. Τα νυχτερινά κέντρα

---

⁶ ΦΕΚ 3938/Β΄/26-8-2021. Κοινή Υπουργική Απόφαση υπ΄ αριθμ. Κ5/97484. Πρακτική άσκηση σπουδαστών Ινστιτούτων Επαγγελματικής Κατάρτισης αρμοδιότητας Υπουργείου Παιδείας και Θρησκευμάτων.

3. Παροχής καθαριότητας και φύλαξης
4. Τα πρακτορεία τυχερών παιχνιδιών
5. Κάθε επιχείρηση στην οποία δεν είναι εφικτός ο έλεγχος της εκπαίδευσης από τον αρμόδιο φορέα.

Ο/Η εκπαιδευόμενος/η του ΣΑΕΚ, προκειμένου να πραγματοποιήσει πρακτική άσκηση, υπογράφει ειδική σύμβαση πρακτικής άσκησης με τον/την εργοδότη/τρια, η οποία θεωρείται από το ΣΑΕΚ φοίτησης. Η ειδική σύμβαση πρακτικής άσκησης δεν συνιστά σύμβαση εξαρτημένης εργασίας.

Βασικός συντελεστής για την επιτυχή υλοποίηση της πρακτικής άσκησης είναι και ο/η εκπαιδευτής/τρια της επιχείρησης ή υπηρεσίας ο/η οποίος/α αναλαμβάνει την παρακολούθηση και υποστήριξη των ασκούμενων. Σε αυτή την κατεύθυνση, ο/η εργοδότης/τρια ορίζει έμπειρο στέλεχος συναφούς επαγγελματικής ειδικότητας με τον/την πρακτικά ασκούμενο/η ως «εκπαιδευτή/τρια στον χώρο εργασίας», ο/η οποίος/α αναλαμβάνει την αποτελεσματική υλοποίηση των εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων στον χώρο εργασίας και την παρακολούθηση της προόδου του/της πρακτικά ασκούμενου/ης.

Η παρακολούθηση της προόδου του/της πρακτικά ασκούμενου/ης γίνεται μέσω του βιβλίου πρακτικής άσκησης. Αναλυτικότερα, σε αυτό καταγράφει ο/η ίδιος/α ο/η πρακτικά ασκούμενος/η κατά εβδομάδα τις εργασίες με τις οποίες ασχολήθηκε και περιγράφει συνοπτικά τα καθήκοντα που του/της ανατέθηκαν στον χώρο πραγματοποίησης της πρακτικής άσκησης. Κάθε εβδομαδιαία καταχώριση ελέγχεται και υπογράφεται από τον/την εκπαιδευτή/τρια στον χώρο εργασίας.

2. Οδηγίες για τον/την πρακτικά ασκούμενο/η

2.1 Προϋποθέσεις εγγραφής στο πρόγραμμα πρακτικής άσκησης

Η πρακτική άσκηση είναι υποχρεωτική για τους/τις εκπαιδευόμενους/ες των Ινστιτούτων Επαγγελματικής Κατάρτισης και θεωρείται απαραίτητη προϋπόθεση για την απόκτηση Βεβαίωσης Επαγγελματικής Κατάρτισης.

Για την έναρξη της πρακτικής άσκησης στην ειδικότητα «Ειδικός Φροντίδας Ηλικιωμένων», οι εκπαιδευόμενοι/ες πρέπει να έχουν συμπληρώσει το δεύτερο (2ο) εξάμηνο φοίτησης στα ΣΑΕΚ. Στην περίπτωση αυτή, μπορούν πια να τοποθετηθούν σε θέση πρακτικής της ειδικότητας τους.

2.2 Δικαιώματα και υποχρεώσεις του/της πρακτικά ασκούμενου/ης

Βασική προϋπόθεση για την επιτυχή υλοποίηση ενός προγράμματος πρακτικής άσκησης είναι η γνώση και η εφαρμογή των δικαιωμάτων και των υποχρεώσεων κάθε εμπλεκόμενου μέλους όπως ορίζονται στην εκάστοτε ισχύουσα νομοθεσία.⁷ Στη συνέχεια παρατίθενται κάποια δικαιώματα και υποχρεώσεις των πρακτικά ασκούμενων.

➤ Δικαιώματα πρακτικά ασκούμενων

1. Τμηματική ή συνεχόμενη υλοποίηση της πρακτικής άσκησης.
2. Δυνατότητα αποζημίωσης η οποία ορίζεται στο 80% του νόμιμου, νομοθετημένου κατώτατου ορίου του ημερομίσθιου του/της ανειδίκευτου/ης εργάτη/τριας ή όπως αυτό διαμορφώνεται από το Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων ή αναλογικά εάν η ημερήσια διάρκεια της πρακτικής είναι μικρότερη των οκτώ (8) ωρών. Η αποζημίωση καταβάλλεται στον/στην πρακτικά ασκούμενο/η μετά την ολοκλήρωση της πρακτικής άσκησης. Σε περίπτωση μη δυνατότητας χρηματοδότησης της αποζημίωσης της πρακτικής άσκησης, δεν υφίσταται η υποχρέωση αποζημίωσής της, παρά μόνο η υποχρέωση του/της εργοδότη/τριας να αποδίδει τις προβλεπόμενες ασφαλιστικές εισφορές.
3. Υπαγωγή στην ασφάλιση του e-ΕΦΚΑ (πρώην ΙΚΑ-ΕΤΑΜ) για τον κλάδο του ατυχήματος. Για την ασφάλισή του/της, καταβάλλονται οι προβλεπόμενες από την παρ. 1 του άρθρου 10 του Ν. 2217/1994 (Α' 83) ασφαλιστικές εισφορές, οι οποίες βαρύνουν το φυσικό ή νομικό πρόσωπο (εργοδότη/τρια) στο οποίο υλοποιείται η πρακτική άσκηση.
4. Δικαίωμα αναφοράς στο ΣΑΕΚ της μη τήρησης των όρων πρακτικής άσκησης.
5. Δικαίωμα διακοπής πρακτικής άσκησης βάσει τεκμηρίωσης και σχετική δήλωση στο ΣΑΕΚ εποπτείας.

---

⁷ ΦΕΚ 3938/Β' /26-8-2021. Κοινή Υπουργική Απόφαση υπ' αριθμ. Κ5/97484. Πρακτική άσκηση σπουδαστών Ινστιτούτων Επαγγελματικής Κατάρτισης αρμοδιότητας Υπουργείου Παιδείας και Θρησκευμάτων.

6. Αλλαγή εργοδότη/τριας, εφόσον συντρέχει τεκμηριωμένος σοβαρότατος λόγος.
7. Οι πρακτικά ασκούμενοι/ες δεν απασχολούνται την Κυριακή και τις επίσημες αργίες.

➤ **Υποχρεώσεις πρακτικά ασκούμενων**

1. Τήρηση του ημερήσιου ωραρίου πρακτικής άσκησης, όπως ορίζεται στην ειδική σύμβαση.
2. Τήρηση των όρων υγείας και ασφάλειας του/της εργοδότη/τριας.
3. Σεβασμός της κινητής και ακίνητης περιουσίας του/της εργοδότη/τριας.
4. Αρμονική συνεργασία με τα στελέχη του/της εργοδότη/τριας.
5. Προσκόμιση –όπου απαιτείται– όλων των απαραίτητων ιατρικών βεβαιώσεων για την εξάσκηση του επαγγέλματος.
6. Προσκόμιση στο ΣΑΕΚ των απαραίτητων δικαιολογητικών, πριν από την έναρξη και μετά τη λήξη της πρακτικής άσκησης αλλά και σε περίπτωση διακοπής της.
7. Ενημέρωση σε περίπτωση απουσίας του/της ασκούμενου/ης της επιχείρησης και του ΣΑΕΚ εποπτείας.
8. Τήρηση βιβλίου πρακτικής άσκησης, το οποίο διατίθεται από το ΣΑΕΚ και στο οποίο αναγράφονται από τους/τις ασκούμενους/ες κατά εβδομάδα οι εργασίες με τις οποίες ασχολήθηκαν και περιγράφονται συνοπτικά τα καθήκοντα που τους ανατέθηκαν στον χώρο πραγματοποίησης πρακτικής άσκησης.
9. Προσκόμιση στο τέλος κάθε μήνα στο ΣΑΕΚ φοίτησης ή εποπτείας της πρακτικής άσκησης του βιβλίου πρακτικής άσκησης για έλεγχο.
10. Υποβολή μετά την ολοκλήρωση της πρακτικής άσκησης του βιβλίου πρακτικής άσκησης στο ΣΑΕΚ φοίτησης συμπληρωμένου με τις εβδομαδιαίες εκθέσεις, τον χρόνο και το αντικείμενο απασχόλησης, τις ημέρες απουσίας, και την επίδοση του/της πρακτικά ασκούμενου/ης. Υποβολή του εντύπου λήξης (Βεβαίωση Παρουσίας) της πρακτικής άσκησης, συμπληρωμένου, υπογεγραμμένου και σφραγισμένου από τον/την εργοδότη/τρια-νόμιμο/η εκπρόσωπο του φορέα απασχόλησης, στο οποίο βεβαιώνεται ότι ο/η εκπαιδευόμενος/η πραγματοποίησε την πρακτική άσκηση στην επιχείρηση/οργανισμό, καθώς και το χρονικό διάστημα αυτής.
11. Άμεση ενημέρωση του ΣΑΕΚ φοίτησης από τον/την πρακτικά ασκούμενο/η σε περίπτωση διακοπής της πρακτικής άσκησης και προσκόμιση του βιβλίου πρακτικής και του εντύπου της λήξης (Βεβαίωση Παρουσίας) με τις ημέρες πρακτικής άσκησης που έχουν πραγματοποιηθεί. Για να συνεχίσει ο/η εκπαιδευόμενος/η την πρακτική άσκηση για το υπόλοιπο του προβλεπόμενου διαστήματος στον ίδιο ή σε άλλον φορέα απασχόλησης (εργοδότη/τρια), θα πρέπει να ακολουθηθεί εκ νέου η διαδικασία έναρξης πρακτικής. Αν η διακοπή της πρακτικής άσκησης γίνει από τον/την εργοδότη/τρια, τότε οφείλει ο/η τελευταίος/α να ενημερώσει άμεσα το ΣΑΕΚ φοίτησης του/της πρακτικά ασκούμενου/ης.

2.3 Φορείς υλοποίησης πρακτικής άσκησης

Κάθε πρακτικά ασκούμενος/η πραγματοποιεί την πρακτική άσκηση σε τμήματα των φορέων απασχόλησης αντίστοιχα με την ειδικότητά του/της, με την εποπτεία

υπεύθυνου/της του φορέα, ειδικότητας αντιστοιχίας με το αντικείμενο κατάρτισής του/της.

Ειδικότερα, στην ειδικότητα «Ειδικός Φροντίδας Ηλικιωμένων», οι εκπαιδευόμενοι/ες πραγματοποιούν πρακτική άσκηση σε τομείς που σχετίζονται με τη φροντίδα και την υγεία των ηλικιωμένων σε **φορείς/επιχειρήσεις** όπως είναι οίκοι ευγηρίας, ιδιωτικές κλινικές, κέντρα αποκατάστασης, το πρόγραμμα «Βοήθεια στο σπίτι» των δήμων, δομές/υπηρεσίες παροχής κατ' οίκον φροντίδας, δημοτικές ή εκκλησιαστικές δομές μακροχρόνιας φροντίδας ηλικιωμένων, Κέντρα Ημερήσιας Φροντίδας Ηλικιωμένων (ΚΗΦΗ) και Κέντρα Ανοιχτής Προστασίας ηλικιωμένων (ΚΑΠΗ), καθώς και σε **θέσεις εργασίας** ως «Ειδικός Φροντίδας Ηλικιωμένων».

3. Οδηγίες για τους/τις εργοδότες/τριες που προσφέρουν θέση πρακτικής άσκησης

Οι εργοδότες/τριες που προσφέρουν θέση πρακτικής άσκησης πρέπει να πληρούν ορισμένες προϋποθέσεις και να λαμβάνουν υπόψη τους κάποια δεδομένα με γνώμονα τη διασφάλιση της ποιότητας της πρακτικής άσκησης αλλά και τη διευκόλυνση του εκπαιδευτικού έργου. Ενδεικτικά αναφέρονται τα παρακάτω:⁸

- Παροχή άρτιων συνθηκών για την εκπαίδευση στον χώρο εργασίας, διάθεση κατάλληλων εγκαταστάσεων, μέσων και εξοπλισμού, ορισμός υπεύθυνου/ης εκπαιδευτή/τριας για τους εκπαιδευόμενους/ες.
- Τήρηση συνθηκών υγείας και ασφάλειας εργαζομένων και παροχή όλων των απαραίτητων ατομικών μέσων προστασίας κατά τη διάρκεια της εκπαίδευσης.
- Ενημέρωση των πρακτικά ασκούμενων για τις δραστηριότητες, τα αντικείμενα και τους τομείς της εργασίας και διευκόλυνση της ομαλής ένταξής τους στο εργασιακό περιβάλλον.
- Συμβολή στην απόκτηση προσωπικών δεξιοτήτων και στη διαμόρφωση εργασιακής κουλτούρας στους/στις πρακτικά ασκούμενους/ες.
- Τήρηση των όρων της σύμβασης πρακτικής άσκησης και στόχευση στα μαθησιακά αποτελέσματα της πρακτικής άσκησης όπως αυτά ορίζονται στον Οδηγό Κατάρτισης της ειδικότητας.
- Απαγόρευση υπέρβασης του ημερήσιου ωραρίου πέραν των ωρών που ορίζονται στην ειδική σύμβαση πρακτικής άσκησης.
- Απαγόρευση πραγματοποίησης της πρακτικής άσκησης νυχτερινές ώρες (22:00-06:00), την Κυριακή και στις επίσημες αργίες.
- Συμπλήρωση και καταχώριση του ειδικού εντύπου «Ε3.5 – Αναγγελία έναρξης/μεταβολών πρακτικής άσκησης» σύμφωνα με τις ισχύουσες διατάξεις του αρμόδιου Υπουργείου, την έναρξη της πρακτικής άσκησης και

---

⁸ Σχετικά με τις υποχρεώσεις των εργοδοτών/τριών κατά τη διάρκεια της πρακτικής άσκησης, βλ. ΦΕΚ 3938/Β'/26-8-2021. Κοινή Υπουργική Απόφαση υπ' αριθμ. Κ5/97484. *Πρακτική άσκηση σπουδαστών Ινστιτούτων Επαγγελματικής Κατάρτισης αρμοδιότητας Υπουργείου Παιδείας και Θρησκευμάτων.*

τη λήξη αυτής για κάθε πρακτικά ασκούμενο/η. Οι εργοδότες/τριες του Δημοσίου υποχρεούνται επιπλέον να καταχωρίζουν το απογραφικό δελτίο κάθε πρακτικά ασκούμενου/ης στο Μητρώο Μισθοδοτούμενων Ελληνικού Δημοσίου, σύμφωνα με τις ισχύουσες διατάξεις. Τα ανωτέρω έγγραφα τηρούνται στο αρχείο του/της εργοδότη/τριας, ώστε να είναι διαθέσιμα σε περίπτωση ελέγχου.

- Ο ανώτατος αριθμός πρακτικά ασκούμενων ανά εργοδότη/τρια εξαρτάται από τον αριθμό των εργαζομένων όπως αυτός παρουσιάζεται στην ετήσια κατάσταση προσωπικού προς την Επιθεώρηση Εργασίας. Ειδικότερα:
- α) Οι ατομικές επιχειρήσεις, χωρίς κανέναν/καμία εργαζόμενο/η, μπορούν να δέχονται έναν/μία (1) πρακτικά ασκούμενο/η.
- β) Οι εργοδότες/τριες που απασχολούν 1-10 άτομα μπορούν να προσφέρουν θέσεις πρακτικής άσκησης που αντιστοιχούν στο 25% (1-2 άτομα) των εργαζομένων εξαρτημένης εργασίας. Ειδικότερα για εργοδότες/τριες που απασχολούν 1-5 άτομα, το αποτέλεσμα της ποσόστωσης στρογγυλοποιείται προς τα κάτω, ενώ για εργοδότες/τριες που απασχολούν από 6-10 άτομα τα αποτελέσματα της ποσόστωσης στρογγυλοποιούνται προς τα πάνω.
- γ) Οι εργοδότες/τριες που απασχολούν από 10 και πάνω εργαζομένους/ες μπορούν να δέχονται πρακτικά ασκούμενους/ες που αντιστοιχούν στο 17% των εργαζομένων εξαρτημένης εργασίας, με ανώτατο όριο τα σαράντα (40) άτομα σε κάθε περίπτωση.
- δ) Οι εργοδότες/τριες που απασχολούν πάνω 250 εργαζομένους/ες μπορούν να δέχονται πρακτικά ασκούμενους/ες που αντιστοιχούν στο 17% των εργαζομένων εξαρτημένης εργασίας ανά υποκατάστημα, με ανώτατο όριο τα σαράντα (40) άτομα σε κάθε περίπτωση, αν ο αριθμός που προκύπτει από την ποσόστωση είναι μεγαλύτερος. Τα νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου τα οποία δεν διαθέτουν υποκαταστήματα μπορούν να δέχονται πρακτικά ασκούμενους/ες που αντιστοιχούν στο 17% των υπαλλήλων τους.
- Σε περίπτωση που ο/η εργοδότης/τρια παρέχει παράλληλα θέσεις μαθητείας ή πρακτικής άσκησης άλλων εκπαιδευτικών βαθμίδων τα ανωτέρω ποσοστά λειτουργούν σωρευτικά.

4. Ο ρόλος του/της εκπαιδευτή/τριας της πρακτικής άσκησης

Ο/Η εργοδότης/τρια της επιχείρησης που προσφέρει θέση πρακτικής άσκησης ορίζει ένα έμπειρο στέλεχος συναφούς επαγγελματικής ειδικότητας με τον/την πρακτικά ασκούμενο/η ως «εκπαιδευτή/τρια στον χώρο εργασίας», ο/η οποίος/α αναλαμβάνει την αποτελεσματική υλοποίηση των εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων στον χώρο εργασίας, την παρακολούθηση της προόδου των εκπαιδευομένων και την ανατροφοδότηση των υπεύθυνων εκπαιδευτών/τριών στην εκπαιδευτική δομή. Αναλυτικότερα, ο/η εκπαιδευτής/τρια είναι το συνδεδετικό πρόσωπο του/της εργοδότη/τριας της επιχείρησης με την εκπαιδευτική δομή (ΣΑΕΚ) και, κατά συνέπεια, έχει συνεχή συνεργασία με αυτήν. Επιπλέον, ο ρόλος αφορά την παροχή συμβουλών, πληροφοριών ή καθοδήγησης, καθώς πρόκειται για ένα άτομο με χρήσιμη εμπειρία, δεξιότητες και εξειδίκευση, το οποίο υποστηρίζει την προσωπική και επαγγελματική ανάπτυξη των πρακτικά ασκούμενων.

5. Ενότητες προσδοκώμενων μαθησιακών αποτελεσμάτων της πρακτικής άσκησης

Κατά τη διάρκεια της *πρακτικής άσκησης* επιδιώκεται η αναβάθμιση των γνώσεων, των επαγγελματικών δεξιοτήτων και των ικανοτήτων των σπουδαστών/τριών ΣΑΕΚ, με αποτέλεσμα την ομαλή μετάβασή τους από την αίθουσα κατάρτισης στον χώρο εργασίας και μάλιστα κάτω από πραγματικές εργασιακές συνθήκες. Στο πλαίσιο αυτής της μετάβασης και της ομαλής ένταξης, οι πρακτικά ασκούμενοι/ες καλούνται να καλλιεργήσουν όχι μόνο επαγγελματικές δεξιότητες που αφορούν την ειδικότητα και που δεν εξαντλούνται στο πλαίσιο της αίθουσας κατάρτισης αλλά και οριζόντιες δεξιότητες που ενισχύουν την επαγγελματική τους συμπεριφορά και καλλιεργούν την περιβαλλοντική αλλά και επιχειρηματική κουλτούρα. Έτσι, η πρακτική άσκηση αποτελεί ένα προπαρασκευαστικό στάδιο κατά το οποίο αναβαθμίζονται οι γενικές και ειδικές γνώσεις, συντελούνται σημαντικές διεργασίες επαγγελματικού προσανατολισμού και διευκολύνεται η επαγγελματική ανάπτυξη του ατόμου. Αναλυτικότερα, κατά τη διάρκεια της πρακτικής άσκησης δίνεται η δυνατότητα στον/στην πρακτικά ασκούμενο/η να ασκηθεί στις εργασίες που απορρέουν από τα επιμέρους μαθησιακά αποτελέσματα του προγράμματος κατάρτισης στην ειδικότητα. Η άσκηση μπορεί να επιτευχθεί μέσω της παρατήρησης της εργασίας, της συμμετοχής σε ομάδα εκτέλεσης της εργασίας, της καθοδηγούμενης εργασίας ή της δοκιμής/αυτόνομης εκτέλεσης της εργασίας από τον/την πρακτικά ασκούμενο/η. Στον πίνακα που ακολουθεί αποτυπώνονται οι ενότητες προσδοκώμενων μαθησιακών αποτελεσμάτων της πρακτικής άσκησης για την ειδικότητα «Ειδικός Φροντίδας Ηλικιωμένων» και οι αντίστοιχες ενδεικτικές εργασίες ανά ενότητα κατά τη διάρκεια της πρακτικής άσκησης. Επισημαίνεται ότι οι εν λόγω εργασίες μπορούν να χρησιμοποιηθούν από τους/τις πρακτικά ασκούμενους/ες για τη συμπλήρωση του βιβλίου πρακτικής άσκησης.

Πίνακας 4. Ενότητες προσδοκώμενων μαθησιακών αποτελεσμάτων πρακτικής άσκησης

ΕΝΟΤΗΤΕΣ ⁹ ΠΡΟΣΔΟΚΩΜΕΝΩΝ ΜΑΘΗΣΙΑΚΩΝ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ	ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΕΡΓΑΣΙΕΣ ΚΑΤΑ ΤΗ ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΤΗΣ ΠΡΑΚΤΙΚΗΣ ΑΣΚΗΣΗΣ ¹⁰	ΕΙΔΙΚΕΣ ΠΡΟΔΙΑΓΡΑΦΕΣ ¹¹
<p>Α. «Υποστήριξη της ανεξάρτητης διαβίωσης, της κοινωνικοποίησης και εξυπηρέτηση των βασικών αναγκών των ηλικιωμένων ατόμων»</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● Σχεδιασμός πλάνου φροντίδας μαζί με τον/την ηλικιωμένο/η. ● Υποστήριξη των ηλικιωμένων στις καθημερινές ανάγκες ατομικής υγιεινής, ένδυσης και περιποίησης. ● Αντιμετώπιση της δυσλειτουργίας της κύστης ή του εντέρου. ● Υποστήριξη του/της ηλικιωμένου/ης στη μετακίνησή του/της εντός και εκτός σπιτιού. ● Επίβλεψη του/της ηλικιωμένου/ης για τη σωστή λήψη της φαρμακευτικής αγωγής. ● Εκπαίδευση του/της ηλικιωμένου/ης στη χρήση έξυπνων συσκευών και ψηφιακών εφαρμογών για την αυτοδιαχείριση των φαρμάκων. ● Υποστήριξη του/της ηλικιωμένου/ης στην καθημερινή ανάγκη σίτισης και ενυδάτωσης. ● Προετοιμασία της κλίνης και του ιματισμού του/της ηλικιωμένου/ης. 	<ul style="list-style-type: none"> ● Επαγγελματικός ρουχισμός ● Μέσα ατομικής προστασίας ● Υγειονομικό αναλώσιμο υλικό (είδη ατομικής υγιεινής και απολυμαντικά χώρου, ρινογαστρικός σωλήνας (LEVIN) διαφόρων μεγεθών, σωλήνας αερίων διαφόρων μεγεθών) ● Αναπηρικό αμαξίδιο ● Υποστηρικτικές συσκευές βάδισης ● Βοηθήματα Μπάνιου, Λουτήρας επί κλίνης/ατομικής φροντίδας

	<ul style="list-style-type: none"> ● Επιμέλεια της καθαριότητας του χώρου διαβίωσης του/της ηλικιωμένου/ης. ● Υποστήριξη της φυσικής και γνωστικής λειτουργικότητας του/της ηλικιωμένου/ης. ● Ενημέρωση και εκπαίδευση του/της ηλικιωμένου/ης στη χρήση έξυπνης τεχνολογίας και ψηφιακών εφαρμογών για την ανεξάρτητη διαβίωση και την επικοινωνία του/της. ● Υποστήριξη του/της ηλικιωμένου/ης για τη συμμετοχή του/της σε κοινωνικές δράσεις. ● Ενημέρωση του/της ηλικιωμένου/ης και της οικογένειάς του/της για θέματα κοινωνικών παροχών (επιδόματα φροντίδας, ασφάλιση κ.ά.) καθώς και για διαθέσιμα δίκτυα υποστήριξης (ΚΗΦΗ, λέσχες φιλίας, τηλεφωνικής γραμμή SOS 1065 κ.ά.). 	
<p>Β. «Υποστήριξη ολοκληρωμένης φροντίδας υγείας ηλικιωμένων ατόμων»</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● Παροχή εξατομικευμένης φροντίδας στον/στην ηλικιωμένο/η ανάλογα με τη συμπτωματολογία. ● Σχεδιασμός διατροφικού πλάνου για τη σωστή θρέψη/σίτιση του/της ηλικιωμένου/ης. ● Υποστήριξη του/της ηλικιωμένου/ης για την εφαρμογή ασκήσεων μυϊκής ενδυνάμωσης και φυσικής δραστηριότητας. ● Ενημέρωση του/της ηλικιωμένου/ης για χρήση την εναλλακτικών θεραπειών. 	<ul style="list-style-type: none"> ● Επαγγελματικός ρουχισμός ● Μέσα ατομικής προστασίας ● Τεχνολογικός εξοπλισμός (θερμόμετρα, πιεσόμετρα, οξύμετρα) ● Υγειονομικό αναλώσιμο υλικό (γάζες, ιωδιούχο ποβιδόνη, επιθέματα τραυμάτων, κατακλίσεων)

	<ul style="list-style-type: none"> ● Ενημέρωση του/της ηλικιωμένου/ης για την υιοθέτηση υγιεινού τρόπου ζωής (κάπνισμα, αλκοόλ, άσκηση, διαίτα κ.ά.). ● Εφαρμογή μέτρων πρόληψης των ελκών του δέρματος. ● Λήψη των ζωτικών σημείων και καταγραφή τους για ενημέρωση του/της προσωπικού/ής ιατρού του/της ηλικιωμένου/ης. ● Καταμέτρηση των προσλαμβανόμενων και αποβαλλόμενων υγρών των παροχετεύσεων και καταγραφή τους στο σχετικό έντυπο. ● Ενημέρωση των μελών της οικογένειας για τη φαρμακευτική αγωγή και το διατροφικό πλάνο του/της ηλικιωμένου/ης. ● Υποστήριξη στη διαχείριση του στρες και της ανησυχίας του/της ηλικιωμένου/ης. 	
<p>Γ. «Μέριμνα για την ασφάλεια των ηλικιωμένων ατόμων»</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● Επιμέλεια του εσωτερικού και εξωτερικού χώρου διαβίωσης του/της ηλικιωμένου/ης για την αποφυγή των πτώσεων. ● Διαχείριση των «υγειονομικών αποβλήτων». ● Έλεγχος για τυχόν στοιχεία κακοποίησης ή παραμέλησης του/της ηλικιωμένου/ης από την οικογένειά του/της. ● Εφαρμογή περιοριστικών μέτρων ασφάλειας σε διεγερτικό/ή ή συγχυτικό/ή ηλικιωμένο/η. ● Ταξινόμηση προσωπικών αντικειμένων του/της ηλικιωμένου/ης για διευκόλυνση της πρόσβασης σε αυτά. 	<ul style="list-style-type: none"> ● Επαγγελματικός ρουχισμός ● Μέσα ατομικής προστασίας

	<ul style="list-style-type: none"> ● Διαχείριση της ασφαλούς φύλαξης των τροφίμων και φαρμάκων σε ενδεδειγμένους χώρους. ● Εφαρμογή μέτρων πρόληψης για την αποφυγή ανάπτυξης και διασποράς παθογόνων μικροοργανισμών στο πεδίο εργασίας. ● Συμπλήρωση εντύπων αναφοράς των παρόχων φροντίδας. 	
<p>Δ. «Παροχή πρώτων βοηθειών και διαχείριση επειγουσών καταστάσεων»</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● Εφαρμογή μέτρων προστασίας και διαφυγής σε κρίσιμες καταστάσεις. ● Αντιμετώπιση των συμπτωμάτων αλλεργικών αντιδράσεων/αλλεργικού σοκ. ● Αντιμετώπιση συμπτωμάτων τροφικής δηλητηρίασης. ● Αντιμετώπιση των δηγμάτων ζώων και των νυγμών εντόμων. ● Παροχή πρώτων βοηθειών για την αντιμετώπιση εγκαύματος, ρινορραγίας, πνιγμονής. ● Παροχή πρώτων βοηθειών σε καταστάσεις απώλειας της συνείδησης. 	<ul style="list-style-type: none"> ● Επαγγελματικός ρουχισμός ● Μέσα ατομικής προστασίας ● Τεχνολογικός εξοπλισμός (συσκευές και μάσκες οξυγόνου, οξύμετρα) ● Κουτί πρώτων βοηθειών

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ : Προφίλ εκπαιδευτών/τριών

Α΄ ΕΞΑΜΗΝΟ	
Τίτλος μαθησιακής ενότητας:	ΘΕΩΡΙΕΣ ΓΗΡΑΤΟΣ ΚΑΙ ΦΡΟΝΤΙΔΑΣ
Επίπεδο σπουδών εκπαιδευτή/τριας:	Πτυχίο Ανώτατης Εκπαίδευσης ΑΕΙ/ΑΤΕΙ Νοσηλευτικής, ελλείπει αυτού Πτυχίο Ανώτατης Εκπαίδευσης ΑΕΙ Ιατρικής.
Τίτλος μαθησιακής ενότητας:	ANATOMIA
Επίπεδο σπουδών εκπαιδευτή/τριας:	Πτυχίο Ανώτατης Εκπαίδευσης ΑΕΙ Ιατρικής, ελλείπει αυτού Πτυχίο Ανώτατης Εκπαίδευσης ΑΕΙ/ΑΤΕΙ Νοσηλευτικής, ελλείπει αυτών Πτυχίο Ανώτατης Εκπαίδευσης ΑΕΙ/ΑΤΕΙ Φυσικοθεραπείας.
Τίτλος μαθησιακής ενότητας:	ΦΥΣΙΟΛΟΓΙΑ
Επίπεδο σπουδών εκπαιδευτή/τριας:	Πτυχίο Ανώτατης Εκπαίδευσης ΑΕΙ Ιατρικής, ελλείπει αυτού Πτυχίο Ανώτατης Εκπαίδευσης ΑΕΙ Φαρμακευτικής, ελλείπει αυτών Πτυχίο Ανώτατης Εκπαίδευσης ΑΕΙ/ΑΤΕΙ Νοσηλευτικής, ελλείπει αυτών Πτυχίο Ανώτατης Εκπαίδευσης ΑΕΙ/ΑΤΕΙ Φυσικοθεραπείας.
Τίτλος μαθησιακής ενότητας:	ΒΑΣΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΦΑΡΜΑΚΟΛΟΓΙΑΣ
Επίπεδο σπουδών εκπαιδευτή/τριας:	Πτυχίο Ανώτατης Εκπαίδευσης ΑΕΙ Φαρμακευτικής, ελλείπει αυτού Πτυχίο Ανώτατης Εκπαίδευσης ΑΕΙ Ιατρικής, ελλείπει αυτών Πτυχίο Ανώτατης Εκπαίδευσης ΑΕΙ/ΑΤΕΙ Νοσηλευτικής.
Τίτλος μαθησιακής ενότητας:	ΑΤΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΓΕΝΙΚΗ ΥΓΙΕΙΝΗ
Επίπεδο σπουδών εκπαιδευτή/τριας:	Πτυχίο Ανώτατης Εκπαίδευσης ΑΕΙ/ΑΤΕΙ Νοσηλευτικής, κατά προτεραιότητα με μεταπτυχιακό τίτλο ειδίκευσης συναφούς γνωστικού αντικειμένου (Διαχείρισης Γήρανσης) ή με ειδικότητα Γεροντολογικής Νοσηλευτικής ή Κοινωνικής/Δημόσιας Υγείας ή Ψυχικής Υγείας ή Παθολογικής Νοσηλευτικής.
Τίτλος μαθησιακής ενότητας:	ΕΝΕΡΓΟΣ ΚΑΙ ΥΓΙΗΣ ΓΗΡΑΝΣΗ
Επίπεδο σπουδών εκπαιδευτή/τριας:	Πτυχίο Ανώτατης Εκπαίδευσης ΑΕΙ/ΑΤΕΙ Νοσηλευτικής, κατά προτεραιότητα με μεταπτυχιακό τίτλο ειδίκευσης συναφούς γνωστικού αντικειμένου (Διαχείρισης Γήρανσης) ή με ειδικότητα Γεροντολογικής Νοσηλευτικής ή Κοινωνικής/Δημόσιας Υγείας ή Ψυχικής Υγείας ή Παθολογικής Νοσηλευτικής.
Β΄ ΕΞΑΜΗΝΟ	
Τίτλος μαθησιακής ενότητας:	ΒΑΣΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΦΡΟΝΤΙΔΑΣ ΗΛΙΚΙΩΜΕΝΩΝ
Επίπεδο σπουδών εκπαιδευτή/τριας:	Πτυχίο Ανώτατης Εκπαίδευσης ΑΕΙ/ΑΤΕΙ Νοσηλευτικής, κατά προτεραιότητα με μεταπτυχιακό τίτλο ειδίκευσης συναφούς

γνωστικού αντικειμένου (Διαχείρισης Γήρανσης) ή με ειδικότητα Γεροντολογικής Νοσηλευτικής ή Κοινωνικής/Δημόσιας Υγείας ή Ψυχικής Υγείας ή Παθολογικής Νοσηλευτικής.
Τίτλος μαθησιακής ενότητας: ΠΑΘΟΛΟΓΙΑ ΤΗΣ ΓΗΡΑΝΣΗΣ
Επίπεδο σπουδών εκπαιδευτή/τριας: Πτυχίο Ανώτατης Εκπαίδευσης ΑΕΙ/ΑΤΕΙ Νοσηλευτικής, κατά προτεραιότητα με μεταπτυχιακό τίτλο ειδίκευσης συναφούς γνωστικού αντικειμένου (Διαχείρισης Γήρανσης) ή με ειδικότητα Γεροντολογικής Νοσηλευτικής ή Κοινωνικής/Δημόσιας Υγείας ή Ψυχικής Υγείας ή Παθολογικής Νοσηλευτικής
Τίτλος μαθησιακής ενότητας: ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΓΗΡΙΑΤΡΙΚΩΝ ΣΥΝΔΡΟΜΩΝ
Επίπεδο σπουδών εκπαιδευτή/τριας: Πτυχίο Ανώτατης Εκπαίδευσης ΑΕΙ/ΑΤΕΙ Νοσηλευτικής, κατά προτεραιότητα με μεταπτυχιακό τίτλο ειδίκευσης συναφούς γνωστικού αντικειμένου (Διαχείρισης Γήρανσης) ή με ειδικότητα Γεροντολογικής Νοσηλευτικής ή Κοινωνικής/Δημόσιας Υγείας ή Ψυχικής Υγείας ή Παθολογικής Νοσηλευτικής.
Τίτλος μαθησιακής ενότητας: ΔΙΑΤΡΟΦΙΚΗ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ ΗΛΙΚΙΩΜΕΝΩΝ
Επίπεδο σπουδών εκπαιδευτή/τριας: Πτυχίο Ανώτατης Εκπαίδευσης ΑΕΙ/ΑΤΕΙ Διατροφής και Διαιτολογίας, κατά προτεραιότητα με μεταπτυχιακό τίτλο ειδίκευσης συναφούς γνωστικού αντικειμένου (Γεροντολογίας), ελλείψει αυτών Πτυχίο Ανώτατης Εκπαίδευσης ΑΕΙ/ΑΤΕΙ Νοσηλευτικής κατά προτεραιότητα με ειδικότητα Γεροντολογικής Νοσηλευτικής ή Κοινωνικής/Δημόσιας Υγείας ή Ψυχικής Υγείας ή Παθολογικής Νοσηλευτικής.
Τίτλος μαθησιακής ενότητας: ΠΡΑΚΤΙΚΗ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΣΕ ΘΕΜΑΤΑ ΦΡΟΝΤΙΔΑΣ (ΑΣΚΗΣΗ ΣΕ ΔΟΜΕΣ)
Επίπεδο σπουδών εκπαιδευτή/τριας: Πτυχίο Ανώτατης Εκπαίδευσης ΑΕΙ/ΑΤΕΙ Νοσηλευτικής, κατά προτεραιότητα με μεταπτυχιακό τίτλο ειδίκευσης συναφούς γνωστικού αντικειμένου (Διαχείρισης Γήρανσης) ή με ειδικότητα Γεροντολογικής Νοσηλευτικής ή Κοινωνικής/Δημόσιας Υγείας ή Ψυχικής Υγείας ή Παθολογικής Νοσηλευτικής.
Γ' ΕΞΑΜΗΝΟ
Τίτλος μαθησιακής ενότητας: ΑΝΑΚΟΥΦΙΣΤΙΚΗ/ΠΑΡΗΓΟΡΗΤΙΚΗ ΦΡΟΝΤΙΔΑ
Επίπεδο σπουδών εκπαιδευτή/τριας: Πτυχίο Ανώτατης Εκπαίδευσης ΑΕΙ/ΑΤΕΙ Νοσηλευτικής, κατά προτεραιότητα με μεταπτυχιακό τίτλο ειδίκευσης συναφούς γνωστικού αντικειμένου (Ογκολογικής) ή με ειδικότητα Ογκολογικής Νοσηλευτικής ή Γεροντολογικής Νοσηλευτικής ή Κοινωνικής/Δημόσιας Υγείας ή Ψυχικής Υγείας ή Παθολογικής Νοσηλευτικής.
Τίτλος μαθησιακής ενότητας: ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΓΕΡΟΝΤΟΛΟΓΙΑ
Επίπεδο σπουδών εκπαιδευτή/τριας: Πτυχίο Ανώτατης Εκπαίδευσης ΑΕΙ/ΑΤΕΙ Νοσηλευτικής, κατά προτεραιότητα με μεταπτυχιακό τίτλο ειδίκευσης συναφούς γνωστικού αντικειμένου (Διαχείρισης Γήρανσης), ελλείψει αυτών Πτυχίο Ανώτατης Εκπαίδευσης ΑΕΙ/ΑΤΕΙ Κοινωνικής Εργασίας κατά προτεραιότητα με ειδικότητα συναφή με το γνωστικό αντικείμενο της Γεροντολογίας ή της Κοινωνικής/Δημόσιας Υγείας.
Τίτλος μαθησιακής ενότητας: ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ ΚΑΙ ΣΥΜΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗ
Επίπεδο σπουδών εκπαιδευτή/τριας: Πτυχίο Ανώτατης Εκπαίδευσης ΑΕΙ/ΑΤΕΙ Ψυχολογίας κατά προτεραιότητα με μεταπτυχιακό τίτλο ειδίκευσης συναφούς γνωστικού

αντικειμένου (Διαχείρισης Γήρανσης), ελλείψει αυτών Πτυχίο Ανώτατης Εκπαίδευσης ΑΕΙ/ΑΤΕΙ Κοινωνικής Εργασίας, ελλείψει αυτών Πτυχίο Ανώτατης Εκπαίδευσης ΑΕΙ/ΑΤΕΙ Νοσηλευτικής κατά προτεραιότητα με ειδικότητα Γεροντολογικής Νοσηλευτικής ή Κοινωνικής/Δημόσιας Υγείας ή Ψυχικής Υγείας ή Παθολογικής Νοσηλευτικής.
Τίτλος μαθησιακής ενότητας: ΨΥΧΟΛΟΓΙΑ ΤΟΥ ΓΗΡΑΤΟΣ Επίπεδο σπουδών εκπαιδευτή/τριας: Πτυχίο Ανώτατης Εκπαίδευσης ΑΕΙ/ΑΤΕΙ Ψυχολογίας κατά προτεραιότητα με μεταπτυχιακό τίτλο ειδίκευσης συναφούς γνωστικού αντικειμένου (Διαχείρισης Γήρανσης), ελλείψει αυτών Πτυχίο Ανώτατης Εκπαίδευσης ΑΕΙ/ΑΤΕΙ Κοινωνικής Εργασίας, ελλείψει αυτών Πτυχίο Ανώτατης Εκπαίδευσης ΑΕΙ/ΑΤΕΙ Νοσηλευτικής κατά προτεραιότητα με ειδικότητα Γεροντολογικής Νοσηλευτικής ή Κοινωνικής/Δημόσιας Υγείας ή Ψυχικής Υγείας ή Παθολογικής Νοσηλευτικής.
Τίτλος μαθησιακής ενότητας: ΠΡΑΚΤΙΚΗ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΣΕ ΘΕΜΑΤΑ ΦΡΟΝΤΙΔΑΣ (ΑΣΚΗΣΗ ΣΕ ΔΟΜΕΣ)
Επίπεδο σπουδών εκπαιδευτή/τριας: Πτυχίο Ανώτατης Εκπαίδευσης ΑΕΙ/ΑΤΕΙ Νοσηλευτικής, κατά προτεραιότητα με μεταπτυχιακό τίτλο ειδίκευσης συναφούς γνωστικού αντικειμένου (Διαχείρισης Γήρανσης) ή με ειδικότητα Γεροντολογικής Νοσηλευτικής ή Κοινωνικής/Δημόσιας Υγείας ή Ψυχικής Υγείας ή Παθολογικής Νοσηλευτικής.
Δ' ΕΞΑΜΗΝΟ
Τίτλος μαθησιακής ενότητας: ΔΙΚΤΥΑ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗΣ ΗΛΙΚΙΩΜΕΝΩΝ
Επίπεδο σπουδών εκπαιδευτή/τριας: Πτυχίο Ανώτατης Εκπαίδευσης ΑΕΙ/ΑΤΕΙ Κοινωνικής Εργασίας, κατά προτεραιότητα με μεταπτυχιακό τίτλο ειδίκευσης συναφούς γνωστικού αντικειμένου (Διαχείρισης Γήρανσης), ελλείψει αυτών Πτυχίο Ανώτατης Εκπαίδευσης ΑΕΙ/ΑΤΕΙ Ψυχολογίας, ελλείψει αυτών Πτυχίο Ανώτατης Εκπαίδευσης ΑΕΙ/ΑΤΕΙ Νοσηλευτικής κατά προτεραιότητα με ειδικότητα Γεροντολογικής Νοσηλευτικής ή Κοινωνικής/Δημόσιας Υγείας ή Ψυχικής Υγείας ή Παθολογικής Νοσηλευτικής.
Τίτλος μαθησιακής ενότητας: ΑΣΦΑΛΕΙΑ ΗΛΙΚΙΩΜΕΝΩΝ ΚΑΙ ΠΡΟΛΗΨΗ ΑΤΥΧΗΜΑΤΩΝ
Επίπεδο σπουδών εκπαιδευτή/τριας: Πτυχίο Ανώτατης Εκπαίδευσης ΑΕΙ/ΑΤΕΙ Νοσηλευτικής, κατά προτεραιότητα με μεταπτυχιακό τίτλο ειδίκευσης συναφούς γνωστικού αντικειμένου (Διαχείρισης Γήρανσης) ή με ειδικότητα Γεροντολογικής Νοσηλευτικής ή Κοινωνικής/Δημόσιας Υγείας ή Ψυχικής Υγείας ή Παθολογικής Νοσηλευτικής.
Τίτλος μαθησιακής ενότητας: ΠΡΩΤΕΣ ΒΟΗΘΕΙΕΣ ΚΑΙ ΕΠΕΙΓΟΥΣΑ ΦΡΟΝΤΙΔΑ
Επίπεδο σπουδών εκπαιδευτή/τριας: Πτυχίο Ανώτατης Εκπαίδευσης ΑΕΙ Ιατρικής κατά προτεραιότητα με Master στις Πρώτες Βοήθειες/ειδικότητα Παθολογίας, Αναισθησιολογίας, ελλείψει αυτών Πτυχίο Ανώτατης Εκπαίδευσης ΑΕΙ/ΑΤΕΙ Νοσηλευτικής κατά προτεραιότητα με Master/Ειδικότητα ΜΕΘ και Επείγουσα Νοσηλευτική.
Τίτλος μαθησιακής ενότητας: ΚΑΤ' ΟΙΚΟΝ ΦΡΟΝΤΙΔΑ ΗΛΙΚΙΩΜΕΝΩΝ
Επίπεδο σπουδών εκπαιδευτή/τριας: Πτυχίο Ανώτατης Εκπαίδευσης ΑΕΙ/ΑΤΕΙ Νοσηλευτικής, κατά προτεραιότητα με μεταπτυχιακό τίτλο ειδίκευσης συναφούς γνωστικού αντικειμένου (Διαχείρισης Γήρανσης) ή με ειδικότητα Γεροντολογικής Νοσηλευτικής ή Κοινωνικής/Δημόσιας Υγείας ή Ψυχικής Υγείας ή Παθολογικής Νοσηλευτικής.
Τίτλος μαθησιακής ενότητας: ΠΡΑΚΤΙΚΗ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΣΕ ΘΕΜΑΤΑ ΦΡΟΝΤΙΔΑΣ (ΑΣΚΗΣΗ ΣΕ ΔΟΜΕΣ)
Επίπεδο σπουδών εκπαιδευτή/τριας: Πτυχίο Ανώτατης Εκπαίδευσης ΑΕΙ/ΑΤΕΙ Νοσηλευτικής, κατά προτεραιότητα με μεταπτυχιακό τίτλο ειδίκευσης συναφούς γνωστικού αντικειμένου (Διαχείρισης Γήρανσης) ή με ειδικότητα Γεροντολογικής Νοσηλευτικής ή Κοινωνικής/Δημόσιας Υγείας ή Ψυχικής Υγείας ή Παθολογικής Νοσηλευτικής.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

A. Βιβλιογραφικές αναφορές σχετικές με την ειδικότητα

- Γενική Γραμματεία Διά Βίου Μάθησης και Νέας Γενιάς. (2018). *Οδηγός σπουδών της ειδικότητας «Βοηθός Νοσηλευτικής Ατόμων με Ειδικές Παθήσεις»*, Κωδικός: 27-00-15-1. Ανακτήθηκε 23 Ιανουαρίου 2023 από <http://www.gsae.edu.gr/attachments/article/1427/%CE%92%CE%9F%CE%97%CE%98%CE%9F%CE%A3%20%CE%9D%CE%9F%CE%A3%CE%97%CE%9B%CE%95%CE%A5%CE%A4%CE%99%CE%9A%CE%97%CE%A3%20%CE%91%CE%A4%CE%9F%CE%9C%CE%A9%CE%9D%20%CE%9C%CE%95%20%CE%95%CE%99%CE%94%CE%99%CE%9A%CE%95%CE%A3%20%CE%A0%CE%91%CE%98%CE%97%CE%A3%CE%95%CE%99%CE%A3.pdf>
- Γενική Γραμματεία Διά Βίου Μάθησης και Νέας Γενιάς. (2018). *Οδηγός σπουδών της ειδικότητας «Βοηθός Νοσηλευτικής Ογκολογικών Παθήσεων»*, Κωδικός: 27-00-15-1. Ανακτήθηκε 23 Ιανουαρίου 2023 από <http://www.gsae.edu.gr/attachments/article/1427/%CE%92%CE%9F%CE%97%CE%98%CE%9F%CE%A3%20%CE%9D%CE%9F%CE%A3%CE%97%CE%9B%CE%95%CE%A5%CE%A4%CE%99%CE%9A%CE%97%CE%A3%20%CE%9F%CE%93%CE%9A%CE%9F%CE%9B%CE%9F%CE%93%CE%99%CE%9A%CE%A9%CE%9D%20%CE%A0%CE%91%CE%98%CE%97%CE%A3%CE%95%CE%A9%CE%9D.pdf>
- Aravantinou-Karlatou, A., Kavasileiadou, S., Panagiotakis, S., Tziraki, C., Almegewly, W., Androulakis, E. & Kleisiaris, C. (2022). The Impact of Socioeconomic Factors and Geriatric Syndromes on Frailty among Elderly People Receiving Home-Based Healthcare: A Cross-Sectional Study. *Healthcare*, 10(10), 2079.
- European Commission. (2022). The European Innovation Partnership on Active and Healthy Ageing (EIP on AHA). <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/policies/eip-aha>
- Kleisiaris, C.F., Adamakidou, T., Maniou, M., Sapountzi-Krepia, D. & Kourkouta, L. (2021). Factors Affecting Fatigue in Older Adults Receiving Home-Based Healthcare. *International Journal of Caring Sciences*, 14(3).
- Kleisiaris, C., Kaffatou, E.M., Papathanasiou, I.V., Androulakis, E., Panagiotakis, S., Alvino, S. & Tziraki, C. (2019). Assessing the impact of frailty on cognitive function in older adults receiving home care. *Translational medicine@ UniSa*, 19, 27.
- Kleisiaris, C.F., Kritsotakis, E.I., Daniil, Z., Markakis, G., Papathanasiou, I.V., Androulaki, Z. & Gourgoulianis, K.I. (2016). Assessing the risk of obstructive sleep apnoea–hypopnoea syndrome in elderly home care patients with chronic multimorbidity: a cross-sectional screening study. *SpringerPlus*, 5.
- Liotta, G., Ussai, S., Illario, M., O’Caoimh, R., Cano, A., Holland, C., Roller-Wirnsberger, R., Capanna, A., Grecuccio, C., Ferraro, M., Paradiso, F., Ambrosone, C., Morucci, L., Scarcella, P., De Luca, V. & Palombi, L. (2018). Frailty as the Future Core Business of Public Health: Report of the Activities of the A3 Action Group of the European Innovation Partnership on Active and Healthy Ageing (EIP on AHA). *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 15(12).

- Rocard, E. & Llana-Nozal, A. (2022). *Supporting informal carers of older people: Policies to leave no carer behind*. OECD Health Working Papers, No. 140. OECD Publishing. <https://doi.org/10.1787/Of0c0d52-en>.
- Tasioudi, L., Aravantinou-Karlatou, A., Karavasileiadou, S., Almegewly, W.H., Androulakis, E. & Kleisiaris, C. (2023). The Impact of Frailty and Geriatric Syndromes on the Quality of Life of Older Adults Receiving Home-Based Healthcare: A Cross-Sectional Survey. *Healthcare*, 11(1), 82.
- World Health Organization. (2017). *Integrated care for older people: guidelines on community-level interventions to manage declines in intrinsic capacity*. World Health Organization. <https://apps.who.int/iris/handle/10665/258981>.
- World Health Organization (2020). A decade of Healthy Ageing (2021-2030). Retrieved January 21, 2023 from <https://www.who.int/initiatives/decade-of-healthy-ageing>
- World Health Organization (2020). *Healthy cities in times of pandemic - protecting communities and building back better*. Retrieved January 21, 2023 from <https://apps.who.int/iris/bitstream/handle/10665/340317/WHO-EURO-2021-2092-41847-57400-eng.pdf>
- Zidrou, C., Kleisiaris, C. & Adamakidou, T. (2021). Associations between Disability in Activities of Daily Living and Social Capital aspects among older adults: a scoping review. *Journal of Frailty, Sarcopenia and Falls*, 6(3), 119.

B. Βιβλιογραφικές αναφορές σχετικές με τη μεθοδολογία ανάπτυξης των Οδηγών Κατάρτισης

- Βαρβιτσιώτη, Ρ., Γούλας, Χρ., Θεοδωρή, Καρατράσογλου, Ιακ., Ελ., Μαρκίδης, Κ., Μπαμπανέλου, Δ., Νάτσης, Π., (2022). Πρότυπος Οδηγός Κατάρτισης. Αθήνα: ΚΑΝΕΠ ΓΣΕΕ.
- Βαρβιτσιώτη, Ρ., Θεοδωρή, Ελ., Μαρκίδης, Κ., Μπαμπανέλου, Δ. (2023). Ανάπτυξη οριζόντιας εκπαιδευτικής μεθοδολογίας / Εκπαιδευτικός σχεδιασμός στο πεδίο της αρχικής επαγγελματικής κατάρτισης. Αθήνα: ΚΑΝΕΠ ΓΣΕΕ.
- Γενική Γραμματεία Επαγγελματικής Εκπαίδευσης, Κατάρτισης και Διά Βίου Μάθησης. (2013). *Γλωσσάρι*. Ανακτήθηκε 15 Φεβρουαρίου 2020 από <http://www.gsae.edu.gr/el/glossari>
- Γενική Γραμματεία Επαγγελματικής Εκπαίδευσης, Κατάρτισης και Διά Βίου Μάθησης. Τμήμα Σπουδών Προγραμμάτων και Οργάνωσης Επαγγελματικής Κατάρτισης. (2020). *Οδηγός Σπουδών ειδικοτήτων ΙΕΚ του Ν. 4186/2013*. Ανακτήθηκε 15 Φεβρουαρίου 2020 από <http://www.gsae.edu.gr/el/toppress/1427-odigoi-spoudon-eidikotiton-iek-tou-n-4186-2013>
- Γούλας, Χ. & Λιντζέρης, Π. (2017). *Διά Βίου Μάθηση, Επαγγελματική Κατάρτιση, Απασχόληση και Οικονομία: Νέα δεδομένα, προτεραιότητες και προκλήσεις*. ΙΜΕ ΓΣΕΒΕΕ, ΙΝΕ ΓΣΕΕ.
- Γούλας, Χ., Μαρκίδης, Κ. & Μπαμπανέλου, Δ. (2021). *Πρότυπο ανάπτυξης εκπαιδευτικών υλικών του ΙΝΕ/ΓΣΕΕ*. <https://protypoekpedeftikonylikon.gr>
- Δημουλάς, Κ., Βαρβιτσιώτη, Ρ. & Σπηλιώτη, Χ. (2007). *Οδηγός ανάπτυξης επαγγελματικών περιγραμμάτων*. ΓΣΕΕ, ΣΕΒ, ΓΣΕΒΕΕ, ΕΣΕΕ.
- Καραλής, Θ., Καρατράσογλου, Ι., Μαρκίδης, Κ., Βαρβιτσιώτη, Ρ., Νάτσης, Π. & Παπαευσταθίου, Κ. (2021). *Μεθοδολογικές προσεγγίσεις ανάπτυξης επαγγελματικών περιγραμμάτων και πλαισίων εκπαιδευτικών προδιαγραφών προγραμμάτων*.

- Λευθεριώτου, Π. (χ.χ.). *Η εκπαιδευτική διεργασία στην εκπαίδευση ενηλίκων*. Υπουργείο Εθνικής Παιδείας & Θρησκευμάτων, Γενική Γραμματεία Εκπαίδευσης Ενηλίκων. Ανακτήθηκε 20 Φεβρουαρίου 2020 από http://www.nath.gr/Photos/%CE%95%CE%9A%CE%A0%CE%91%CE%99%CE%94%CE%95%CE%A5%CE%A3%CE%97_%CE%95%CE%9D%CE%97%CE%9B%CE%99%CE%9A%CE%A9%CE%9D.pdf
- Cedefop. (2014). *Επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση στη Ελλάδα: Συνοπτική περιγραφή*. Υπηρεσία Εκδόσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης.
- Cedefop. (2014). *Terminology of European Education and Training Policy: A Selection of 130 Key Terms* (2nd ed.). Publications Office of the European Union.
- Κορνου, V.A., Shmurygina, O.V., Shchipanova, D.E., Dremina, M.A., Papaloizou, L., Orphanidou, Y. & Morevs, P. (2018). Functional analysis and functional maps of qualifications in ECET context. *The Education and Science Journal*, 20(6), 90-117. doi: 10.17853/1994-5639-2018-6-90-117.
- Mansfield, B. & Schmidt, H. (2001). *Linking vocational education and training standards and employment requirements: An international manual*. European Training Foundation. Retrieved June 9, 2020 from https://www.etf.europa.eu/sites/default/files/m/C12578310056925BC12571FE00473D6B_NOTE6UAEET.pdfhttps://www.etf.europa.eu/sites/default/files/m/C12578310056925BC12571FE00473D6B_NOTE6UAEET.pdf
- Psfidou, I. (2009). What learning outcome based curricula imply for teachers and trainers. In *7th International Conference on Comparative Education and Teacher Training*, June 29-July 3 2009 (pp. 183-188). Bureau for Educational Services.

Γ. Σχετική εθνική νομοθεσία

- ΦΕΚ 566/Β'/8-5-2006. Κοινή Υπουργική Απόφαση υπ' αριθμ. 110998/8-5-2006. *Πιστοποίηση Επαγγελματικών Περιγραμμάτων*.
- ΦΕΚ 1807/Β'/2-7-2014. Υπουργική Απόφαση υπ' αριθμ. 5954/2014. *Κανονισμός Λειτουργίας Ινστιτούτων Επαγγελματικής Κατάρτισης (ΙΕΚ) που Υπάγονται στη Γενική Γραμματεία Διά Βίου Μάθησης (ΓΓΔΒΜ)*.
- ΦΕΚ 1245/Β'/11-4-2017. Υπουργική Απόφαση υπ' αριθμ. Κ1/54877/2017. *Τροποποίηση του Κανονισμού Λειτουργίας Ινστιτούτων Επαγγελματικής Κατάρτισης (ΙΕΚ) που υπάγονται στη Γενική Γραμματεία Διά Βίου Μάθησης (ΓΓΔΒΜ)*.
- ΦΕΚ 2440/Β'/18-7-2017. Κοινή Υπουργική Απόφαση υπ' αριθμ. Κ1/118932/2017. *Ρύθμιση Θεμάτων Επιδότησης και Ασφάλισης της Μαθητείας των Σπουδαστών των Δημόσιων και Ιδιωτικών Ινστιτούτων Επαγγελματικής Κατάρτισης (ΙΕΚ) και Σχολών Επαγγελματικής Κατάρτισης (ΣΕΚ)*.
- ΦΕΚ 3520/Β'/19-9-2019. Υπουργική Απόφαση υπ' αριθμ. 40331/Δ1.13521/2019. *Επανακαθορισμός Όρων Ηλεκτρονικής Υποβολής Εντύπων Αρμοδιότητας Σώματος Επιθεώρησης Εργασίας (ΣΕΠΕ) και Οργανισμού Απασχολήσεως Εργατικού Δυναμικού (ΟΑΕΔ)*.
- ΦΕΚ 254/Α'/21-12-2020. Νόμος υπ' αριθμ. 4763/2020. *Εθνικό Σύστημα Επαγγελματικής Εκπαίδευσης, Κατάρτισης και Διά Βίου Μάθησης, ενσωμάτωση στην ελληνική νομοθεσία της Οδηγίας (ΕΕ) 2018/958 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 28ης Ιουνίου 2018 σχετικά με τον έλεγχο αναλογικότητας πριν από τη θέσπιση νέας νομοθετικής κατοχύρωσης των επαγγελματιών (ΕΕ L 173), κύρωση της Συμφωνίας μεταξύ της Κυβέρνησης της*

Ελληνικής Δημοκρατίας και της Κυβέρνησης της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γερμανίας για το Ελληνογερμανικό Ίδρυμα Νεολαίας και άλλες διατάξεις.
ΦΕΚ 3938/Β' /26-8-2021. Κοινή Υπουργική Απόφαση υπ' αριθμ. Κ5/97484. Πρακτική άσκηση σπουδαστών Ινστιτούτων Επαγγελματικής Κατάρτισης αρμοδιότητας Υπουργείου Παιδείας και Θρησκευμάτων.

ΦΕΚ 4146/Β' /9-9-2021. Κοινή Υπουργική Απόφαση υπ' αριθμ. ΦΒ7/108652/Κ3. Πλαίσιο Ποιότητας Μαθητείας.

Μεθοδολογία ανάπτυξης των Οδηγών Κατάρτισης

Συντακτική ομάδα

Γούλας Χρήστος

Βαρβιτσιώτη Ρένα

Θεοδωρή Ελένη

Καρατράσογλου Μάκης

Μαρκίδης Κωνσταντίνος

Μπαμπανέλου Δέσποινα

Νάτσης Παναγιώτης

Επιμέλεια σύνταξης

Μπαμπανέλου Δέσποινα

Το κείμενο συντάχθηκε στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού, Εκπαίδευση και Διά Βίου Μάθηση 2014-2020» και ειδικότερα της Πράξης με τίτλο «Διαμόρφωση οδηγών κατάρτισης και εκπαιδευτικών εγχειριδίων Ινστιτούτων Επαγγελματικής Κατάρτισης (ΙΕΚ)» – ΟΠΣ (ΜΙΣ) 5069281 που συγχρηματοδοτείται από την Ελλάδα και την Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΚΤ)

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού,
Εκπαίδευση και Διά Βίου Μάθηση
Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

